

جمهوری اسلامی افغانستان قوه قضائیه

توضیح برخی از مواد کود جزا

در سمینار علمی و توضیحی کود جزا

۲۵-۲۷ سنبله ۱۳۹۸

سورة الاخلاص

مشخصات کتاب:

نام کتاب: توضیح برخی از مواد کود جزا

ناشر: ستره محکمه جمهوری اسلامی افغانستان.

اهتمام وادیت : قضاوتپال احمد فهیم «قویم» وقضاوتمل فیض الله «فیض»

کمپوز و دیزاین : وحیدالله «اسدیار»

نوبت چاپ: اول.

تیراژ طبع اول: چهارهزار نسخه.

حمایت مالی درامور چاپ: برنامه انکشافی ملل متحد (UNDP)

فهرست مطالب:

مقدمه: ۱۳

بخش اول

بیانیه افتتاحیه و ترکیب کمیته های مربوط

کمیته های کاری سمینار ۲۳

الف: کمیته علمی و توضیحی مربوط به موضوعات جزای عمومی و جرایم خشونت

علیه زن مندرج مواد کود جزا و ضمایم آن ۲۴

ب: کمیته علمی و توضیحی مربوط به موضوعات امنیت عامه، مواد مخدر،
فساداداری، جرایم نظامی و بخشی از احکام عمومی مندرج مواد کود جزا و ضمایم
آن ۳۰ج: کمیته علمی و توضیحی مربوط به موضوعات جرایم علیه امنیت داخلی
و خارجی و بخشی از احکام عمومی مندرج مواد کود جزا و ضمایم آن ۳۷

بخش دوم

توضیح برخی از مواد کود جزا

رابطه بین مفهوم اصطلاح صدمه اخلاقی و معنوی در تعریف مجنی علیه مندرج جزء

(۱۳) ماده (۴) کود جزا ۴۴

استثناء قانون منع خشونت علیه زن از قیود قانونیت جرایم و مجازات پیشبینی شده

در کود جزا ۴۴

عدم اعتبار عذر جهل به حکم قانون ۴۵

- ۴۶ شناخت جزای مخالف کرامت انسانی
- ۴۶ موجودیت نص قانونی راجع به رد مال مسروقه
- ۴۷ طرز تعیین مقدار جبران خساره معنوی
- ۴۷ مجازات قابل تطبیق در جرم تجاوز جنسی
- ۴۸ مفهوم حبس دوام در قانون منع خشونت علیه زن
- ۴۹ محل تطبیق حکم فقره (۲) ماده (۲۲) کود جزا
- ۵۰ محل تطبیق حکم ماده (۳۲) کود جزا
- ۵۱ محل تطبیق حکم ماده (۲۴) کود جزا
- ۵۲ تفاوت محل تطبیق بعضی از احکام مشابه در کود جزا و عدم تکرار آنها
- ۵۴ جایگاه اعمال تکمیلی جرم در کود جزا در مقایسه با قانون جزای سال ۱۳۵۵
- نتیجه غیر متوقعه از جرم قابل پیشبینی و تبیین تفاوت حالت مندرج ماده (۶۳) با
- ۵۵ حالات مندرج مواد (۵۵۱ الی ۵۵۳) کود جزا
- ۵۶ تبیین مفهوم تعدد فاعلین جرم در ماده (۶۷) کود جزا
- ۵۷ مفهوم اتفاق در جرم مندرج ماده (۷۰) کود جزا
- تعدد مادی جرایم مرتبط و بیان (مفهوم هدف غیر قابل تجزیه) در ماده (۷۳) کود
- ۵۸ جزا
- ۵۹ مفهوم هدف واحد در جرایم متعدد
- حالت تطبیق حبس بیشتر از سی سال در مورد مجرم متکرر متکی به ماده (۷۷) و
- ۶۰ (۸۳) کود جزا
- ۶۱ بیان مفهوم تطبیق جزاهای نقدی متعدد
- ۶۲ عدم تناسب جرم و جزا در ماده (۷۴) و (۷۶) کود جزا
- ۶۳ پیشبینی قواعد شکلی در فصل تخلفات اطفال مندرج کود جزا

- ۶۴ مراجع تطبیق مجازات بدیل حبس
- ۶۵ بدیل مجازات اعدام در مورد اطفال
- ۶۶ عدم تعارض بین مادہ (۹۹) و (۱۰۳) کود جزا
- ۶۷ مفهوم محکمہ مربوط یا ذیصلاح در مادہ (۱۰۳) کود جزا
- ۶۸ چگونہ گی مجازات طفل در حال تعدد تخلفات
- ۷۰ حداکثر مدتِ حجز در حالت تعدد محکومیت طفل
- تبیین مفهوم واژہ (عقیدہ) در حکم مندرج جزء (۲) فقرہ (۲) مادہ (۱۲۰) کود جزا ۷۱
- توضیح اصطلاح (غیر عادلانہ) مندرج در جزء (۱) فقرہ (۲) مادہ (۱۲۷) کود جزا ... ۷۲
- رفع تعارض بین حکم جزء (۲) فقرہ (۲) مادہ (۱۲۷) و بند (۳) فقرہ (۲) مادہ مذکور ۷۳
- بیان حکم مادہ (۱۴۳) کود جزا در مورد محل تطبیق جزای نقدی
- ۷۵ در جرم جنایت
- ۷۶ بیان مفهوم حداکثر در مدت حبس طویل
- ۷۶ چگونہ گی محاسبہ مدت زمان توقیف متهم در احوال مختلف
- انجام خدمات عامہ توسط اطفال بالاتر از سن (۱۵) سال بحیث بدیل حجز با رعایت فقرہ (۴) مادہ (۱۶۲) کود جزا ۷۷
- ۷۸ بیان تفاوت بین مصادره منعیث جزای تکمیلی و تدابیر تأمینی
- ۷۹ موارد تطبیق حکم مصادره اموال غیر منقول در کود جزا
- ۸۰ بیان حالت مصادره ملکیت شخص صاحب حسن نیت
- ۸۱ تکرار حکم مصادره اموال واجناس در مواد متعدد کود جزا
- تعیین مدت زمان حجز شخص مصاب بہ امراض روانی و اجراآت محکمہ در آن خصوص ۸۲

- تفاوت بین معاذیر قانونی و احوال مخففه قضائی و تبیین جایگاه آنها در کود جزا ۸۳
- قانون قابل استناد در رابطه به مصادره و جوه و دارایی ناشی از جرم مواد مخدر... ۸۴
- چگونگی تأثیر احوال مخففه عمومی در جرم قباحت ۸۶
- تفاوت حالات تطبیق بین فقره (۳ و ۴) ماده (۲۱۵) کود جزا ۸۷
- عدم اثر گذاری احوال مشدده عمومی بر جزای اعدام و حداکثر حبس دوام
درجه (۱) ۸۷
- عدم پیشبینی حداقل جزا در مجازات قابل تعلیق ۸۸
- تفاوت بودن تعاریف قاچاق مواد مخدر مندرج کود جزا و قانون مبارزه با مواد
مخدر و مسکرات ۸۹
- تشخیص محکمه ذیصلاح کاهش مدت تعلیق تنفیذ حکم ۹۰
- اثر تابعیت دو گانه در ارتکاب جرم خیانت ملی ۹۱
- معیار تفکیک بین جرایم تروریستی و جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی ۹۲
- تفاوت حالت مجرمانه مندرج ماده (۲۵۸) کود جزا با حالات مندرج مواد (۲۶۶) و
(۲۶۹) کود ۹۳
- مصادیق و عناصر جرم ترور با تأکید به مواد (۲۶۳) و (۲۶۴) کود جزا ۹۵
- موارد تطبیق حکم مواد (۲۵۹ و ۲۶۹) کود جزا ۹۶
- تفاوت بین حکم ماده (۲۶۶) و ماده (۲۶۹) کود جزا ۹۷
- تفاوت جرم گروگان گیری با جرم اختطاف ۹۸
- محل تطبیق فقره (۴) ماده (۲۷۷) کود جزا و عدم موجودیت ابهام بین متن و عنوان
ماده مذکور ۹۹
- مفهوم سازمان تروریستی و تبیین مصداق اصطلاح (مخالفین مسلح دولت) .. ۱۰۱
- حداقل مساحت مزارع خشخاش یا کوکا در جرم قاچاق مواد مخدر ۱۰۲

- تفاوت مجازات جرم اختلاس با مجازات جرایم در حکم اختلاس ۱۰۳
- تفاوت جرم اختلاس با جرم غصب ۱۰۴
- مجازات شخصی استخدام شده در ارتکاب جرم قاچاق مواد مخدر ۱۰۵
- تبیین مفهوم اصطلاح (منفعت نامشروع) در جرم رشوت مندرج ماده (۳۷۰) کود جزا ۱۰۶
- بیان حالت خاص استعمال سند تزویری در ماده (۴۴۳) کود جزا ۱۰۸
- مجازات صادر کننده فیصله ناحق به طور عمدی متکی به ماده (۴۰۵) کود جزا و مرجع تشخیص فیصله مذکور ۱۰۹
- حکم کود جزا در مورد جرایم غفلت و وظیفوی کارمندان ادارات ملکی ۱۱۰
- بیان تخلفات وظیفوی خیارنوال مندرج در ماده ۴۱۷ کود جزا ۱۱۱
- توضیح مفهوم مهمات مورد نیاز سلاح ناریه مندرج ماده (۵۳۶) کود جزا ۱۱۲
- معیار تفکیک قتل عمد از ضرب و جرح منجر به مرگ متکی به ماده (۵۵۱) کود جزا ۱۱۳
- دلیل پیشینی حالات مشدده جرم قتل خطاء در ماده (۵۵۶) کود جزا ۱۱۴
- تبیین مفهوم ضرر مالی در حادثه ترافیکی ۱۱۵
- مفهوم حکم فقرات (۲ و ۱) ماده (۵۵۹) کود جزا ۱۱۶
- تعدد مجازات نقدی در کود جزا متکی به حکم ماده (۷۸) کود جزا ۱۱۶
- تفاوت جبران خساره مندرج ماده (۵۸۴) کود جزا بادیت ۱۱۷
- وصف جرمی اسید پاشی بادر نظر داشت نوعیت صدمه ناشی از آن ۱۱۸
- تفاوت از کار افتیدن عضو با حالت ناتوانی از کار در فصل ضرب یا جرح مندرج کود جزا ۱۱۸
- ترجیح به حکم قانون خاص در تعارض احکام ۱۱۹

- تبیین مفهوم جرم مندرج ماده (۵۸۲) کود جزا و حکم عدم حصول نتیجه از ارتکاب
جرم مندرج ماده مذکور ۱۲۰
- مفهوم ماده (۵۸۹) کود جزا و حکم تطبیق جزای نقدی کمتر از پنج هزار افغانی. ۱۲۱
- تفاوت جرم راهزنی مندرج ماده (۶۰۰) کود جزا با سایر جرایم مشابه ۱۲۲
- مفهوم کلمه (شخصی) در ماده (۶۰۹) کود جزا ۱۲۲
- مفهوم شخص زیر سن قانونی در ماده (۶۳۸) کود جزا و بیان حالات آن ... ۱۲۳
- چگونه گی تعیین مجازات استفاده کننده و قاچاق کننده مواد مخدر و مسکرات ۱۲۴
- تبیین مفهوم تجاوز جنسی در قانون منع خشونت علیه زن و کود جزا ۱۲۵
- مفهوم جرم لواط در ماده (۶۴۶) کود جزا و تبیین اصطلاحات (شخصی) و (دیگری)
در ماده مذکور ۱۲۶
- بیان تفاوت مساحقه و تفخیز با تجاوز به عفت و ناموس زن متکی به مواد (۶۴۰)
و (۶۴۵) کود جزا ۱۲۷
- حکم تجاوز جنسی با توجه به جنسیت و فوت مجنی علیه و گروهی بودن تجاوز
در ماده (۶۴۱) و ماده (۱۷۰) کود جزا ۱۲۸
- اطلاق لفظ شخص در فصل زنا و لواط به مرتکبین جرم (فاعل و مفعول) ۱۲۹
- مفهوم تفخیز در فصل زنا و لواط ۱۳۰
- تأثیر طفولیت مجنی علیه در مجازات جرم قوادی ۱۳۱
- حکم اخذ غیر مجاز واسطه نقلیه با توجه به عمومیت ماده (۷۰۱) کود جزا ۱۳۲
- بیان نحوه تعیین ارزش مال مغصوبه در جرم مندرج ماده (۷۱۲) کود جزا ۱۳۲
- حکم فریب یکی از زوجین در عقد نکاح به امور غیر واقعی در
ماده (۷۲۵) کود جزا ۱۳۳
- تبیین مفهوم (مجازات جرم خطاء) در حکم مندرج ماده (۸۸۹) کود جزا ۱۳۵

- بیان احوال مشدده در فصول خاص کود جزا بدون تعیین مجازات آن ۱۳۶
- زرع نبات مؤلد مواد مخدر تحت عنوان جرم قاچاق ۱۳۷
- نحوۀ تطبیق جزای نقدی به طور انفرادی و یا تضامنی در کود جزا ۱۳۷
- محکمۀ ذیصلاح در رسیده گی به قتل عمدی زن در غیر از موارد پیشینی شده
- در قانون منع خشونت علیه زن ۱۳۹
- تفاوت بین مجروحیت و جرم شروع به قتل ۱۳۹
- نحوۀ تطبیق حکم فقره (۳) ماده (۷) ضمیمۀ شماره (۱) کود جزا ۱۴۰
- تفاوت بین حکم جزء (۳) ماده (۲۳۸) کود جزا و حکم فقره (۲) ماده (۱۱) ضمیمۀ
- شماره (۱) کود ۱۴۰
- مفهوم نقض مقررات راننده گی در ماده (۲۸) ضمیمۀ شماره (۱) کود جزا ۱۴۲
- افشای معلومات نظامی بدون سؤنیت ۱۴۳
- رعایت احوال مشدده در جرم نقض مقررات راننده گی توسط منسوب نظامی ۱۴۴
- بخش سوم ۱۴۵
- تعدیلات پیشنهاد شده برخی از مواد کود جزا ۱۴۵

بخش چهارم

جلسۀ اختتامیه

- د جزا کود له تطبیق خنخه د راو لا روشویو چلنجنونو د توضیح او پیژندلو عالی سیمینار
- پای ۲۳۶
- د قانونپوه سید یوسف حلیم دستری محکمی رئیس ۲۴۰
- د سیمینار د پای وینا ۲۴۰

بخش پنجم

سمینار علمی و توضیحی کود جزا برای قضات و نمایندگان ارگانهای عدلی
وقضائی زون شمال شرق

بخش ششم

البوم فوتوهای جلسات افتتاحیه ، اختتامیه، کمیته های کاری و توزیع تصدیقنامه های
سمینار علمی و توضیحی کود جزا - کابل ۲۵۴
البوم فوتوهای سمینار علمی و توضیحی برخی از مواد کود جزا برای قضات
محاکم و نمایندگان ارگانهای عدلی وقضائی زون شمال شرق ۲۷۰

مقدمه:

یکی از دست آورد های پنج سال اخیر دولت جمهوری اسلامی افغانستان، اصلاح و بازنگری قوانین میباشد.

کود جزای افغانستان با در نظر داشت نیازهای امروزی و به منظور پاسخ گویی به حوادث و وقایع جدید که در قانون جزای سال ۱۳۵۵ پیشبینی نگردیده بود، تسوید، تدوین و به منصفه انفاذ قرار گرفت.

بعد از انفاذ کود جزا، محاکم قوه قضائیه ج.ا.ا و سایر نهاد های عدلی و قضایی، به استناد احکام مندرج آن اجراءات نموده ولی در رابطه به تطبیق برخی از مواد آن به ابهام و اشکال جدی عملی نیز مواجه گردیده اند. دلیل آن این است که از نظر قانون گذاری، معایب و محاسن یک قانون نافذشده جدید، زمانی آشکار میگردد که احکام آن در منصفه تطبیق قرار گیرد.

ستره محکمه جمهوری اسلامی افغانستان با رعایت اصل اصلاحات در نظام عدلی و قضائی، برای بیرون رفت از چالشهای تطبیقی برخی از مواد کود جزا در جنب رهنمود های قبلی شورایعالی ستره محکمه، سمینار سه روزه تحت عنوان (سمینار علمی، توضیحی و بررسی چالشهای ناشی از تطبیق بعضی از مواد کود جزا را با اشتراک رؤسای محاکم استیناف و شهری (۳۴) ولایت کشور و نماینده گان با صلاحیت وزارت محترم عدلیه، اداره محترم لوی خازنوالی، وزارت محترم امور داخله، ریاست محترم امنیت ملی و انجمن مستقل وکلای مدافع و به همکاری تخنیکی ومالی دفتر محترم (UNDP, UNAMA و GIZ) به تاریخ ۲۵-۲۷ سنبله ۱۳۹۸ در کابل دایر نمود.

اعضای اشتراک کنندۀ سمینار مذکور در سه روز کاری در کمیته های مشخص که در رأس هریک آنها اعضای محترم شورایعالی ستره محکمه قرار داشت، روی پرسش های واصله کار نموده، نتیجۀ کار سمینار در سه مورد ذیل به گونه ابتدائی تدوین و تصویب گردید:

- ۱- ارائۀ توضیح به پرسش هایکه ایجاب توضیح را مینمود.
 - ۲- حذف بعضی از پرسش ها به دلیل وضاحت مواد کود جزا.
 - ۳- پیشنهاد تعدیل، حذف ویا ایزاد دربرخی از مواد کود جزا که به جز از تعدیل یا ایزاد ویا حذف، راه حل دیگر به آن سراغ نگردید.
- قرار بود سمینارهای مشابهی در سایر زون های قضائی کشور با در نظر داشت توضیحات و تعدیلات پیشنهاد شدۀ فوق، به همکاری نهاد های بین المللی فوق الذکر دایر گردد که از جمله صرف یک سمینار در زون بدخشان دایر گردید و نتایج کار آن نیز درج مواد این کتاب میباشد، اما تدویر باقی سمینار ها به دلیل شیوع ویروس (کرونا یا کوید ۱۹) به تأخیر مواجه شد.
- ستره محکمۀ جمہوی اسلامی افغانستان موارد تعدیل، حذف وایزاد در برخی از مواد کود جزا را که از جانب اعضای اشتراک کنندۀ سمینار پیشنهاد گردیده بود، بعد از دقت دوباره توسط کمیته مؤظف، رسماً به مقام محترم ریاست جمہوری اسلامی افغانستان فرستاد تا از آن طریق هدایت طی مراحل آن به وزارت محترم عدلیہ ج.ا.ا. اعطاء شود و همین اکنون طرح تعدیلات پیشنهادی مذکور، تحت کار وزارت محترم عدلیہ قرار دارد.
- ریاست عمومی تدقیق ومطالعات ستره محکمه، بدلیل اینکه توضیحات ترتیب شده در سمینار، بیشتر از این معطل قرار نگیرد و محاکم قوۀ قضائیه ج.ا.ا. بتواند از مفاد آن مستفید گردند، کمیته را غرض مراجعه، اہتمام، ایدیت و

چاپ بخش مواد قابل توضیح سمینار به ترکیب ذیل به مقام محترم ستره محکمه پیشنهاد نمود:

محترم قضاوتپال احمد فهیم «قویم» رئیس مطالعات حقوقی و قضائی.
محترم قضاوتمل فیض الله «فیض» آموزگار ریاست تعلیمات قضائی.
محترم وحید الله «اسدیار» آمر طباعتی و نشراتی ریاست نشرات.
کمیته مذکور بعد از منظوری مقام محترم ستره محکمه، کار تخصصی و تخنیکی خود را در زمینه آغاز نمود.

روش کار کمیته و ذکر نکاتیکه برای مطالعه کننده گان، ضرور است.
کار کمیته به موارد ذیل خلاصه میگردد:

- ۱- بازخوانی پرسش ها و توضیحات قبلاً ارایه شده و تصحیح دستوری آنها.
- ۲- یکدست نمودن زبان پرسش ها و توضیحات تاحد امکان.
- ۳- ترتیب عناوین برای پرسش ها با در نظر داشت ماده قابل توضیح.
- ۴- مراجعه دوباره، تنظیم و آماده ساختن (۱۰۴) مورد توضیح بر پرسش های وارده برای چاپ.

قابل ذکر است که در بخش دوم این کتاب، تعدیلات پیشنهاد شده سمینار که قبلاً از جانب کمیته مؤظف، تدقیق و غرض طی مراحل قانونی بعدی رسماً به مرجع مربوط آن فرستاده شده است، نیز درج گردیده تا خواننده گان محترم وبه خصوص مراجع محترم پرسنده از تصامیم اتخاذ شده در سمینار و جریان پروسه، واقف باشند.

گفتنی است از مجموع (۱۶۴) سوال مطرح شده در سمینار، (۱۰۴) سوال قابل توضیح بود و در رابطه به (۶۰) مورد از پرسشهای مذکور، ایجاب می نمود تا در برخی از مواد قانون با ایزاد، حذف یا اصلاح متن قانون، تعدیلات وارد گردد. به

این اساس (۹) مورد ایزاد، (۶) مورد حذف و (۴۵) مورد تعدیل درج پیشنهادات فوق الذکر میباشد.

همچنان در این کتاب، بیانیه های محترم فضیلت مآب قاضی القضاة و رئیس ستره محکمه ج.ا.ا که در مجلس افتتاحیه و اختتامیه سمینار ایراد فرموده اند و بیانگر اهداف انعقاد سمینار ورهنمود برای قضاة و منسوبین قوه قضائیه ج.ا.ا. میباشد، نیز به چاپ رسیده و در اخیر کتاب، البوم تصاویر محفل افتتاحیه، کمیته های کاری و تصاویر مجلس اختتامیه نیز گنجانیده شده است.

به امید تحکیم حاکمیت هرچه بیشتر قانون و تأمین عدالت سراسری در افغانستان

بخش اول

بیانیه افتتاحیه و ترکیب کمیته های مربوط

بیانیه

محترم قانونپوه سید یوسف حلیم قاضی القضاة

ورئیس ستره محکمه ج.ا.ا

در جلسه افتتاحیه سمینار علمی و توضیحی برخی از مواد کود جزا

بسم الله الرحمن الرحيم

فضیلت‌مآبان لوی څارنوال، وزیر عدلیه، اعضای محترم فعلی و سابق شورای عالی ستره محکمه، رئیس بخش حاکمیت قانون نماینده گی سازمان ملل متحد خانم رومانا شوايگر، رئیس کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی، رؤسای محترم کمیسیون عدلی و قضایی مشرانو جرگه شورای ملی، روسا و قضاة محترم محاکم استیناف، شهری و څارنوالان عزیز، مهمانان خارجی، مدعوین گرامی، خواهران و برادران اشتراک‌کننده سمینار حاضر!

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

اجازه دهید قبل از همه حضوراراکین محترم بلندپایه دولت و اشتراک‌کننده گان گرامی را در سمینار علمی و توضیحی کود جزا و شناسایی چالشهای تطبیقی آن، خیرمقدم گفته، برگزاری مؤفقه سمینار را آرزو نمایم.

هدف اساسی تدویرسمینار را تشخیص و بررسی مشکلات تطبیقی کود جزا تشکیل میدهد تا زمینه تطبیق سالم آن هرچه بهتر فراهم گردد.

طوریکه همه می دانیم بعد از انفاذ قانون جزا در سال ۱۳۵۵، قوانین جزایی یکی پی دیگری متناسب به ضرورت زمان تدوین و نفاذشده که به مجموعه از قوانین متفرق در عرصه های مختلف جزایی مبدل گردید و بالاخر، مراجع تطبیق قانون را به مشکلات مواجه نموده و مراجع مذکور غرض رفع ابهامات متوسل به استهدات بی شمار از شورای عالی ستره محکمه میگردیدند.

در سال ۱۳۸۹ زمانیکه من مسئولیت انستیتوت امور قانونگذاری وزارت عدلیه را عهده دار بودم، در مشوره با همکاران انستیتوت، حقوق دانان و مراجع هم کار بین المللی، تصمیم گرفتیم تا قوانین متشتت و پراکنده که راجع به جرایم و مجازات نافذ گردیده بود و یاهم در قوانین دیگر احکام جزایی پیش بینی شده بود و دران وقت تعداد آن به (۲۴) شماره می رسید و الی طی مر احل قانونی بعدی طرح کود جزا به (۳۶) شماره افزایش یافت، در کود واحد جمع آوری گردد. روی این ملحوظ موضوع با مرحوم غالب صاحب وزیر عدلیه وقت که تجربه کافی در عرصه قانونگذاری داشت، در میان گذاشته شد و ایشان نیز ازین طرح استقبال نموده و ابراز موافقت کرد و پیشنهادی در زمینه عنوانی ریاست ج.ا.ا، ارائه شد که خوشبختانه ذریعه حکم نمبر (۹۵۰) مورخ ۲۳ ر ۲ ۱۳۸۹ منظور گردید. بنابر آن کود جزا برای بار اول توسط انستیتوت امور قانون گذاری و تحقیقات علمی حقوقی وزارت محترم عدلیه و به همکاری و مساعدت های مالی، تخنیکی و مشورتی جامعه بین المللی با زحمات شش ساله به گونه مجلد تدوین و طی فرمان تقنینی شماره (۲۵۶) مورخ ۱۴ ر ۱۲ ۱۳۹۵ مقام عالی ریاست جمهوری اسلامی افغانستان

نافذ و درجریده رسمی شماره (۱۲۶۰) نشر گردید که می توان آنرا مهمترین دستاورد در نظام عدالت جزایی افغانستان در راستای تأمین حاکمیت قانون و عدالت دانست ؛ به ویژه که با جرم انگاری های جدید، مهمترین جرایم دنیای معاصر در آن تحت پوشش قرار گرفته و تسهیلاتی برای نهاد های کشف ، تحقیق و محاکم در امر مبارزه با این جرایم بمیان آمده است. جا دارد که از تلاشها و زحمات تمام دست اندرکاران تدوین کود جزا، مشاورین نهاد های همکار بین المللی بخصوص دیپارتمنت قوانین جزایی انستیتیوت امور قانونگذاری و تحقیقات علمی حقوقی و محترم رسولی صاحب که در راس کمیته کاری قرار داشت، اظهار سپاس و قدر دانی نمایم .

این سند تقنینی در حالیکه از لحاظ توحید جرایم و مجازات در یک مجلد و رعایت اصل تناسب جرم و جزا با در نظر داشت اوضاع و احوال کنونی جامعه افغانی ، دارای اهمیت بسزا می باشد ، ولی از اینکه پدیده جدید در نظام تقنینی جزایی کشور است ، بخصوص نو آوری ها در قواعد عمومی ، طرز نگارش به اصول جدید قانونگذاری ، کثرت ابواب ، فصول و مواد ، بیان اصطلاحات و تعریفات در هر فصل ، اضافت جرایم جدید و حذف برخی دیگر آن و سایر مشکلات در ساحه عمل ، ایجاب می کرد تا این چالشها در سمینار حاضر مورد بحث ، تبادل نظر و ارزیابی شما صاحب نظران قرار گرفته و نتیجه نهایی کار به توافق همه اشتراک کننده گان توحید و غرض اجراات و طی مراحل قانونی بعدی اماده شود .

حضر گرامی !

بعد از توشیح کود جزا ، رهبری ستره محکمه جمهوری اسلامی افغانستان به منظور آشنایی و آماده گی لازم محاکم و قضات برای تطبیق احکام آن ، به

ریاست محترم تعلیمات قضایی وظیفه سپرد تا با طرح و تطبیق پلانهای منظم در تمام محاکم کشور، سمینار های منظم آموزشی را راه اندازی نماید و مواردی را که جدیداً شامل کود جزا گردیده برای قضات توضیح و تشریح نمایند تا زمینه تطبیق بهتر آن مساعد گردد .

الحمد لله پلان های آموزشی کود جزا توسط استادان ریاست تعلیمات قضایی و به همکاری نهاد های ذیربط طبق پلان تطبیق گردید که نتایج خوبی را هم به دنبال داشت .

متعاقب آن شورای عالی ستره محکمه به ریاست محترم تدقیق و مطالعات و ریاست های محترم محاکم و ادارات مرکزی هدایت صادر نمود تادرجریان اجراءات ، نواقص و مشکلات تطبیقی کود جزا را به طور دقیق شناسایی نمایند تادرمینه رفع و اصلاح آن از طریق مراجع ذیربط اقدام و مشکلات اجرایی آن حین تصویب توسط شورای محترم ملی مد نظر گرفته شود و در نتیجه ما شاهد یک قانون جامع و اجرایی در نظام عدلی و قضایی افغانستان باشیم .

به همین منظور ریاست محترم تدقیق و مطالعات ، ریاست محترم تعلیمات قضایی ، ریاست های محترم محاکم مرکز و ولایات و سایر ادارات مرکزی ضمن مطالعه دقیق کود جزا و در جریان اجراءات یومیه ، مواردی را دریافت نمودند که طی پیشنهاد مشخص غرض اصلاح نواقص موجود در کود جزا به وزارت محترم عدلیه تقدیم گردید که قسمتی از آن شامل کود گردید ، ولی با توجه به کمیت مواد کود جزا ، نیاز بود تا غرض دریافت و شناسایی موارد بیشتر ، کار بیشتر صورت گیرد که طی دوسال گذشته در جریان اجراءات عملی موارد زیادی که به توضیح و اصلاح ضرورت داشتند ، شناسایی گردیده ، همچنان برای غنا مندی هرچه بیشتر سمینار ، لازم دیده شد تا علاوه بر نکات شناسایی شده از طرف محاکم و ادارات مرکزی ستره محکمه ، نظریات و

ملاحظات مراجع محترم کشفی و تحقیقی ووکلای مدافع نیز راجع به تطبیق کود جزا جمع اوری و بعداز توحید وجمعبندی طی سمینار پیش رو به بحث وبررسی گرفته شود . من با استفاده از فرصت از تلاشها و زحمات هریک آنها نیز اظهار امتنان مینمایم .

بدین لحاظ از مجلسین شورای محترم ملی احترامانه تقاضا میگردد تا مواردیکه غرض رفع کاستی های موجود درفرمان تقنینی کود جزا ، دراین سمینار شناسایی وپیشنهاد میشود ، آنرا به منظور غنامندی هرچه بیشترکود جزا مطمحن نظر خویش قراردهند ، البته ازمکاری شان درین زمینه از قبل اظهار تشکر مینمایم .

برجستگی مهم سمینار حاضر این است که امروز مسئولین و مؤظفین تطبیق قانون اعم از قضات ،خارنوالان ، وکلای مدافع و مسؤولین کشف به دورهم گردآمده وبه اساس تجارب کاری ، مشکلات وچالش های کودرا باهماهنگی تشخیص نموده که بعداً در رفع آن طبق نظریات اصلاحی اقدام صورت گرفته و بالاثرا راه تطبیق سالم آن برای دیگران هموار خواهد شد . در اخیر ازمکاری تخنیکی و مالی (UNAMA،UNDP، GIZ) و سایر مراجع که مارادر برگزاری این سمینار مهم یاری رسانیده اند ، اظهار تشکرنموده و یکبار دیگر تشریف آوری عالی جنابان راخیر مقدم میگویم وبه کمیته های سمینار در روز های پیشرو از بارگاه الله متعال (ج) آرزوی موفقیت مینمایم . همچنان تلاشهای مسئولین امنیتی و سایر کارمندانی را که درتأمین امنیت و ارائه خدمات به اشتراک کننده گان سمینار متقبل گردیده و میگردند ، قابل قدرمیدانم .

به آرزوی اتحاد ، هم فکری و هم آهنگی هرچه بیشتر تمام منسوبین

ارگانهای عدلی و قضایی افغانستان

ومن الله التوفیق

کمیته های کاری سمینار

الف: کمیته علمی و توضیحی مربوط به موضوعات جزای عمومی و جرایم خشونت علیه زن مندرج مواد کود جزا و ضمایم آن

تحت اشراف جناب محترم قضاوتپوه محمد زمان «سنگری» عضو شورایی عالی
ستره محکمه و جناب محترم قضاوتپوه برات علی «متین» عضو شورایی عالی
ستره محکمه.

منشی ها:

محترم قضاوتپوه غوث الدین مستمند «غوری» مستشار دیوان جزای عمومی
ستره محکمه.

محترم قضاوتپال محمود «محسن زاده» مستشار دیوان رسیده گی به جرایم خشونت علیه زن.

محترم قضاوتیار محمد ظاهر «عثمانی» مدقق قضایی ریاست مطالعات حقوقی و قضایی، ریاست عمومی تدقیق و مطالعات.

مسؤل اسناد و ارتباط:

احمد شکیب «داور» آمر استهدآت و کادر قضات ریاست تدقیق قضایی.

اعضاء:

محترم قضاوتوال جاوید «رشیدی» رئیس دارالانشاء شورایعالی ستره محکمه.
محترم قضاوتوال محمد عامر «کاموی» مستشار دیوان جزای عمومی ستره محکمه.

محترمه قضاوتپال حمیده «پنجشیری» مستشار دیوان جزای عمومی ستره محکمه.

محترمه قضاوتوال هما «علیزوی» مستشار دیوان رسیده گی به جرایم خشونت علیه زن.

محترمه قضاوتوال منیژه، مستشار دیوان جزای عمومی ستره محکمه.
محترمه قضاوتمند فلوران «اسدی» مستشار دیوان رسیده گی به جرایم امنیت عامه، مواد مخدر و فساد اداری ستره محکمه.

محترم قضاوتوال شمس الرحمن، مستشار دیوان جزای عمومی ستره محکمه.
محترم قضاوتمل صفی الله «اخذزاده» مستشار دیوان جزای عمومی ستره محکمه.

محترم قضاوتپال علی عبدالناصر «مرید» مستشار دیوان رسیده گی به جرایم خشونت علیه زن و رسیده گی به تخلفات اطفال.

محترم قضاوتوال محمد عظیم «عطائی» مستشار دیوان رسیده گی به جرایم خشونت علیه زن و رسیده گی به تخلفات اطفال.

محترم قضاوتوال معراج الدین «حامدی» رئیس محکمه استیناف ولایت کابل.
محترم قضاوتامل عبدالقیوم «حلیم» رئیس دیوان مدنی محکمه استیناف ولایت کابل.

محترم قضاوتپال ولی احمد «عاصم» رئیس محکمه استیناف ولایت پروان.
محترم قضاوتامل داودشاه «حسنى» رئیس محکمه استیناف ولایت کاپیسا.
محترم قضاوتیار محمد ناصر «عادل» رئیس محکمه استیناف ولایت پنجشیر.
محترم قضاوتیار صدیق الله «حقیق» رئیس محکمه استیناف ولایت میدان وردگ.

محترم قضاوتیار محمد هارون «صافی» رئیس محکمه استیناف ولایت لوگر.
محترم قضاوتمند سکندر «حیدری» رئیس محکمه استیناف ولایت غزنی.
محترم قضاوتمند غوث الدین «طاهری» رئیس محکمه استیناف ولایت بامیان.
محترم قضاوتیار ابوبکر «صدیقی» رئیس محکمه استیناف ولایت دایکندی.
محترم قضاوتیار اسحق علی «محبی» رئیس محکمه استیناف ولایت غور.
محترم قضاوتیار عبدالولی «قاضی زاده» رئیس محکمه استیناف ولایت ننگرهار.
محترم قضاوتمند محمد شریف «فانی» رئیس محکمه استیناف ولایت بلخ.
محترم قضاوتامل ثمر گل «عمری» رئیس محکمه استیناف ولایت لغمان.
محترم قضاوتیار مصطفی «کمال» رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت کنرها.

محترم قضاوتمند عزت الله «صافی» عضو دیوان جزای استیناف و سرپرست دیوان جزای محکمه استیناف ولایت نورستان.

محترم قضاوتمند شیر محمد «عرب» رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت کابل.

محترم قضاوتمند فیض الله «فایز» رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت هرات.

محترم قضاوتیار خلیل الله «نوری» رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت فراه.

محترم قضاوتیار فردوس احمد «فایز» رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت نیمروز.

محترم قضاوتمند عبدالقدیر «دلوری» رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت بادغیس.

محترم قضاوتمند محمد اسماعیل «یعقوبی» رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت کندز.

محترم قضاوتمند حبیب الله «امید» رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت بغلان.

محترم قضاوتمند محمد حافظ رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت تخار.

محترم قضاوتمند تاج محمد «واثق» رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت بدخشان.

محترم قضاوتیار نورالحق رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت کندهار.

محترم قضاوتیار بهار «مدثر» رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت زابل.

محترم قضاوتمند عطاءالله «عاطفی» رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت ارزگان.

محترم قضاوتمند احمد علی «نجرابی» رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت هلمند.

محترم قضاوتمند نورالله «قربانی» رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت پکتیا.

محترم قضاوتیار مشعل «وهاج» رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت خوست.

محترم قضاوتمند محمد شفیع «نظری» عضو دیوان جزای محکمه استیناف و سرپرست دیوان جزای محکمه استیناف ولایت پکتیکا.

محترم قضاوتیار محمد ایوب «ایوبی» رئیس دیوان رسیده گی به جرایم خشونت علیه زن محکمه استیناف ولایت کابل.

محترم قضاوتمند حمید الله «خادم» رئیس دیوان جزا محکمه استیناف ولایت سمنگان.

محترم قضاوتمند عبدالوهاب رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت جوزجان.

محترم قضاوتوال غلام فاروق «فقیری» رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت فاریاب.

محترم قضاوتمند عبدالقهار رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت سرپل.

محترم قضاوتیار محمد صفاء «علی زاده» رئیس محکمه ابتدائیه حوزه سوم شهر کابل.

محترم قضاوتوال نصرمن الله «رحیمی» رئیس محکمه ابتدائیه حوزه چهارم شهر کابل.

محترمه قضاوتیار زرغونه رئيس محكمه ابتدائيه رسیده گی به جرایم خشونت علیه زن ولایت کابل.

محترم قضاوتمل عبدالجبار «حمیدی» عضو مسلکی ریاست دارالانشاء شورایعالی ستره محکمه

محترم قضاوتیار عتیق الرحمن مفتش قضایی ریاست عمومی تفتیش قضایی.

محترم قضاوتمل سلیمان «صابر» مفتش قضایی ریاست عمومی تفتیش قضایی.

محترم قضاوتمل عنایت الله «حافظ»، رئیس تدقیق قضایی ستره محکمه.

محترمه قضاوتپال ذکیه «هروی»، مدقق قضایی ریاست تدقیق قضایی.

محترم قضاوتیار فرح «الطاف» آموزگار ریاست تعلیمات قضایی ستره محکمه.

محترم قضاوتمل عبدالواحد «حامد» آموزگار ریاست تعلیمات قضایی ستره محکمه

محترم خداداد «ادیب» آمر دفتر معاونیت لوی خاړنوالی در امور تعقیب قضایی.

محترمه جثمین «غیاثی» مشاور معاونیت لوی خاړنوالی در امور منع خشونت علیه زنان و تخلفات اطفال.

محترم سمونوال بسم الله «تابان» رئیس عمومی استراتیژی وزارت امور داخله.

محترم نظیف الله کارمند امنیت ملی، کابل.

محترم نجیب الله کارمند امنیت ملی، کابل.

محترم نقیب الله کارمند امنیت ملی، کابل.

محترم خواجه احمد الله «صدیقی» عضو مسلکی دیپارتمنت قوانین جزایی وزارت عدلیه.

محترم محمد بلال «وقاد» نماینده دفتر یوناما.

ب: کمیٹہ علمی و توضیحی مربوط بہ موضوعات امنیت عامہ،
مواد مخدر، فساداداری، جرایم نظامی و بخشی از احکام عمومی
مندرج مواد کود جزا و ضمایم آن

تحت اشراف جناب محترم قضاوتیوہ دکتور عبدالملک «کاموی»
عضو شورایعالی سترہ محکمہ و جناب محترم پوهنوال عبدالقادر «عدالتخواہ»
عضو شورایعالی سترہ محکمہ.

منشی ها:

محترم قضاوتوال سید سلیمان «حیدری» مستشار دیوان رسیدہ گی بہ جرایم
علیہ امنیت عامہ، مواد مخدر و فساد اداری سترہ محکمہ.

محترم جنرال قضاوتمل روکی مستشار دیوان رسیدہ گی بہ جرایم وظیفوی منسوبین نظامی سترہ محکمہ.

محترم قضاوتپال احمدفہیم «قویم»، رئیس مطالعات حقوقی وقضایی سترہ محکمہ .

مسؤل اسناد وارتباط:

شفیق اللہ مدیر استہدآت ریاست تدقیق قضایی.

اعضاء:

محترم قضاوتوال نثار احمد «ملکزی» رئیس عمومی تدقیق و مطالعات.

محترم قضاوتوال عبدالحلیم «عمادی» مستشار دیوان رسیدہ گی بہ جرایم وظیفوی منسوبین نظامی سترہ محکمہ.

محترم قضاوتوال سید عبدالغفار «زبیر» مستشار رسیدہ گی بہ جرایم دیوان امنیت عامہ، مواد مخدر و فساد اداری سترہ محکمہ.

محترم قضاوتیار غلام رسول «دقیق» مستشار دیوان رسیدہ گی بہ جرایم امنیت عامہ، مواد مخدر و فساد اداری سترہ محکمہ .

محترم قضاوتوال احمد جان «صمیمی» مستشار دیوان رسیدہ گی بہ جرایم امنیت عامہ، مواد مخدر و فساد اداری سترہ محکمہ .

محترمہ قضاوتپوہ مہرو مستشار دیوان رسیدہ گی بہ جرایم علیہ امنیت عامہ، مواد مخدر و فساد اداری سترہ محکمہ .

محترم قضاوتوال قمرالدین مستشار دیوان رسیدہ گی بہ جرایم وظیفوی منسوبین نظامی سترہ محکمہ.

محترم قضاوتمند عین الدین «عینی» مستشار دیوان رسیدہ گی بہ جرایم منسوبین نظامی سترہ محکمہ .

محترم قضاوتیار جمال الدین رئیس محکمه استیناف ولایت کنرها.

محترم قضاوتمند ریاض محمد «غفاری» رئیس دیوان جزا و سرپرست ریاست محکمه استیناف ولایت نورستان.

محترم قضاوتمند شمس الرحمن «رئیس خیل» رئیس محکمه استیناف ولایت هرات.

محترم قضاوتیار محمد اجمل «عرب» رئیس محکمه استیناف ولایت فراه.

محترم قضاوتیار سید عبدالقیوم «کمالی» رئیس محکمه استیناف ولایت نیمروز.

محترم قضاوتمند محمد وزیر رئیس محکمه استیناف ولایت بادغیس.

محترم قضاوتیار فضل الهادی «فاضل» رئیس محکمه استیناف ولایت کندز.

محترم قضاوتیار محمد حسن «صدیقی» رئیس محکمه استیناف ولایت بغلان.

محترم قضاوتپال خواجه میرصمد «حقداد» رئیس محکمه استیناف ولایت تخار.

محترم قضاوتیار فضل الرحمن «فضلی» رئیس محکمه استیناف ولایت بدخشان.

محترم قضاوتیار ذبیح الله «ابراهیمی» رئیس محکمه استیناف ولایت کندهار.

محترم قضاوتمل محمد سلیمان «رسولی» رئیس دیوان امنیت عامه محکمه استیناف ولایت کابل.

محترم قضاوتمل محمد نجیم «حمیدی» رئیس محکمه استیناف رسیده گی به جرایم مواد مخدر، کابل.

محترمه قضاوتوال انیس «رسولی» رئیس محکمه استیناف جرایم سنگین فساداداری، کابل.

محترم قضاوتمند حسین احمد «خنجانی» رئیس دیوان استیناف جرایم ناشی از فساداداری محکمه استیناف ولایت کابل.

محترم قضاوتیار کفایت الله «فضلی» رئیس محکمه استیناف مالیاتی ولایت کابل.

محترم قضاوتیار عبدالمالک «رجب زاده» رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت پروان.

محترم قضاوتمند خواجه مزمل رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت کاپیسا.

محترم قضاوتیار نعمت الله «شیرزاده»، رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت پنجشیر.

محترم قضاوتمند عیسی محمد «احمد» رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت میدان وردگ.

محترم قضاوتیار قاری محصل «نیازی» رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت لوگر.

محترم قضاوتمند اسدالله «رحمانی» رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت غزنی.

محترم قضاوتمند میرویس رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت بامیان.

محترم قضاوتیار محمدشریف «پناهی» رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت دایکندی.

محترم قضاوتیار عبدالطیف رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت غور.

محترم قضاوتیار حبیب الله «منیب» رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت ننگرهار.

محترم قضاوتمند میرویس رئیس دیوان جزای محکمه استیناف ولایت بلخ.
محترم قضاوتمل شاه ولی «احمدزی» رئیس دیوان جزای محکمه استیناف
ولایت لغمان.

محترمه قضاوتیار فریده «هاشمی» رئیس دیوان اطفال محکمه استیناف ولایت
کابل.

محترم قضاوتپال گل رحیم «عزیز» رئیس محکمه ابتدائیه شهری ولایت زابل.
محترم قضاوتیار شمس الحق «حقل» رئیس محکمه ابتدائیه مالیاتی ولایت
کابل.

محترم قضاوتمند عطاءالله «اسماعیل خیل» عضو دیوان مدنی شهری و
سرپرست محکمه شهری ولایت ارزگان.

محترم قضاوتمند غلام جان رئیس محکمه ابتدائیه شهری ولایت هلمند.
محترم قضاوتیار مجیب الرحمن «ازل» رئیس محکمه ابتدائیه شهری پکتیا.
محترم قضاوتمند هدایت الله «زاهد» رئیس محکمه ابتدائیه شهری ولایت
خوست.

محترم قضاوتیار غلام رحمن «شینواری» رئیس محکمه ابتدائیه شهری ولایت
پکتیکا.

محترم قضاوتمند ذبیح الله «سعیدی» رئیس محکمه ابتدائیه جرایم ناشی از
فساداداری ولایت کابل.

محترم قضاوتیار احمد سعید رئیس محکمه ابتدائیه حوزه اول شهر کابل.
محترم قضاوتمند عبدالمومن «نوری» عضو دیوان جزای محکمه استیناف و
سرپرست ریاست محکمه شهری ولایت سمنگان.

محترم قضاوتمند عبدالنافع «جواد» رئیس محکمہ ابتدائئہ شہری ولایت جوزجان.

محترم قضاوتمند عبدالله رئیس محکمہ ابتدائئہ شہری ولایت فاریاب.

محترم قضاوتمند عبدالعزیز «نظری» رئیس دیوان جزای شہری و سرپرست ریاست محکمہ شہری ولایت سرپل.

محترم قضاوتیار فضل الرحیم عضو مسلکی ریاست دارالانشاء شورایعالی ستره محکمہ.

محترم قضاوتمند عبدالرؤف «اوریاخیل» مفتش قضایی ریاست عمومی تفتیش قضایی.

محترم قضاوتوال عبدالستار «مخدوم» مفتش قضایی ریاست عمومی تفتیش قضایی.

محترم قضاوتوال حقیق الرحمن «حقل» مدقق قضایی ریاست مطالعات حقوقی و قضایی، ریاست عمومی تدقیق و مطالعات ستره محکمہ.

محترم قضاوتمل سیف الرحمن «تراهی» مدقق قضایی ریاست تدقیق قضایی.

محترمه قضاوتمند فوزیه «امینی» مدقق قضایی ریاست مطالعات حقوقی و قضایی ریاست عمومی تدقیق و مطالعات ستره محکمہ.

محترم قضاوتیار فرید احمد «نوری» آموزگار ریاست تعلیمات قضایی.

محترم قضاوتمل عبدالبصیر «شیخ احمدی» آموزگار ریاست تعلیمات قضایی ستره محکمہ .

محترم سید قطب الدین خارنوال معاونیت لوی خارنوالی در امور عسکری

محترمه خارنپوه ظاهره «مجاهد» رئیس تدقیق و رسیدگی به استهدآت ریاست عمومی تدقیق و مطالعات لوی خارنوالی.

محترم سمونوال محمد کبیر «منیر» سرپرست ریاست اداری اکادمی پولیس
وزارت امور داخلہ.

محترم عنایت اللہ معاون ملکی ریاست پولیس سرحدی.

محترم سید رفایت اللہ کارمند امنیت ملی کابل.

محترم حیات اللہ کارمند امنیت ملی کابل.

محترم نظیف اللہ کارمند امنیت ملی کابل.

محترم محمد اسماعیل «عمار» عضو مسلکی دیپارتمنت قوانین جزایی وزارت
عدلیہ.

محترم زبیر «قانع» نماینده دفتر UNDP.

ج: کمیته علمی و توضیحی مربوط به موضوعات جرایم علیه
امنیت داخلی و خارجی و بخشی از احکام عمومی مندرج مواد کود
جزا و ضمایم آن

تحت اشراف جناب محترم قضاوتپوه عبدالحسیب «احدی» عضو
شورای عالی ستره محکمه و جناب محترم قضاوتوال نجیب الله «اکبری»
سرپرست آمریت عمومی اداری قوه قضائیه.

منشی ها:

محترم قضاوتمل فیض الله «فیض» آموزگار ریاست تعلیمات قضائی.
محترم قضاوتمند غلام حضرت «احدی» مستشار دیوان رسیده گی به جرایم
علیه امنیت داخلی و خارجی ستره محکمه .

محترمہ قضاوتیار کاملہ «نوری» مستشار دیوان رسیدہ گی بہ جرایم علیہ امنیت داخلی و خارجی سترہ محکمہ .

محترم قضاوتیار محمد سلیمان «صدیقی» مدقق قضایی ریاست مطالعات حقوقی و قضایی ریاست عمومی تدقیق و مطالعات.

مسؤل اسناد و ارتباط:

محترم ارشاد اللہ «راشد» آمر تنظیم، تحلیل فیصلہ ہا و قرار ہای محاکم

اعضاء:

محترمہ قضاوتپوہ مکرمہ «اکرمی» مستشار دیوان رسیدہ گی بہ جرایم علیہ امنیت داخلی و خارجی سترہ محکمہ .

محترم قضاوتیار ضیاء الدین «حمیدی» مستشار دیوان رسیدہ گی بہ جرایم علیہ امنیت داخلی و خارجی سترہ محکمہ.

محترم قضاوتیار محمد نادر مستشار دیوان رسیدہ گی بہ جرایم علیہ امنیت داخلی و خارجی سترہ محکمہ.

محترم قضاوتپال احمد عزیز مستشار دیوان جرایم علیہ امنیت داخلی و خارجی سترہ محکمہ .

محترم قضاوتیار عبدالرقيب «شیرزاد» رئیس دفتر مقام سترہ محکمہ.

محترم قضاوتیار مرسل احمد «فضلی» رئیس محکمہ استیناف ولایت زابل.

محترم قضاوتیار فہیم اللہ «نیازی» رئیس محکمہ استیناف ولایت ارزگان.

محترم قضاوتمل لعل آقا «پتوال» رئیس محکمہ استیناف ولایت ہلمند.

محترم قضاوتمند عطاء اللہ «فکری» رئیس محکمہ استیناف ولایت پکتیا.

محترم قضاوتیار محمد افضل «ملاخیل» رئیس محکمہ استیناف ولایت خوست.

محترم قضاوتوال عبدالنواب «مخلص» رئیس محکمہ استیناف ولایت پکتیکا.

محترم قضاوتمل محمد ابطلح «عارف» رئیس محکمہ استیناف ولایت سمنگان.

محترم قضاوتمند صبغت اللہ «مشفق» رئیس محکمہ استیناف ولایت جوزجان.
 محترم قضاوتمند غلام سخی «محب» رئیس محکمہ استیناف ولایت فاریاب.
 محترم قضاوتیار منیر الدین «منیر» رئیس محکمہ استیناف ولایت سرپل.
 محترم قضاوتیار محمد قدیر «فايز» رئیس محکمہ استیناف رسیدہ گی بہ
 جرایم علیہ امنیت داخلی و خارجی توقیفگاہ بگرام.
 محترم قضاوتوال عبدالوہاب «سدید» رئیس دیوان رسیدہ گی بہ جرایم
 منسوبین نظامی محکمہ استیناف ولایت کابل.
 محترم قضاوتمند مطیع اللہ «ہمت» رئیس دیوان رسیدہ گی بہ جرایم علیہ
 امنیت داخلی و خارجی استیناف ولایت کابل.
 محترم قضاوتمند عبدالوارث رئیس محکمہ ابتدائیہ حوزہ دوم محکمہ استیناف
 ولایت کابل.
 محترم قضاوتیار ایوب شاہ «ارشد» معاون ریاست دارالانشاء شورایعالی سترہ
 محکمہ.
 محترم قضاوتمند سید عبدالہادی «اندیشمند» رئیس دیوان جزای شہری و
 سرپرست محکمہ ابتدائیہ شہری ولایت بغلان.
 محترم قضاوتمند فدا محمد «عرفان» رئیس محکمہ ابتدائیہ شہری ولایت
 پروان.
 محترم قضاوتیار محمد ظاہر «سکندری» رئیس محکمہ شہری ولایت کاپیسا.
 محترم قضاوتمند محمد حلیم «متوصل» رئیس دیوان جزای محکمہ شہری و
 سرپرست محکمہ شہری ولایت پنجشیر.
 محترم قضاوتیار سید محبوب «عالمی» رئیس محکمہ ابتدائیہ شہری ولایت
 میدان وردگ.
 محترم قضاوتمل غلام جیلانی رئیس محکمہ ابتدائیہ شہری ولایت لوگر.
 محترم قضاوتیار ظہور الدین «مولوی زادہ» رئیس محکمہ ابتدائیہ شہری
 ولایت غزنی.

محترم قضاوتمند ایام الدین «یوسفی» رئیس دیوان جزای شہری و سرپرست محکمہ شہری ولایت بامیان.

محترم قضاوتمند عطاء اللہ «تمکین» رئیس محکمہ ابتدائئہ شہری ولایت دایکندی.

محترم قضاوتمند ضیاء الدین «ضیا» عضو دیوان مدنی شہری و سرپرست محکمہ شہری ولایت غور.

محترم قضاوتمند ضیاء الحق رئیس محکمہ ابتدائئہ شہری ولایت ننگرہار.

محترم قضاوتمند وجیہ الدین «عزیزی» رئیس محکمہ ابتدائئہ شہری ولایت بلخ.

محترم قضاوتیار محمد سلیم «قانع» رئیس محکمہ ابتدائئہ شہری ولایت لغمان.

محترم قضاوتمند محمد صدیق «لبیب» رئیس محکمہ شہری ولایت کنرہا.

محترم قضاوتمند منیب اللہ رئیس محکمہ ابتدائئہ شہری ولایت نورستان.

محترم قضاوتیار محمد شعیب «ابراہیمی» رئیس محکمہ ابتدائئہ شہری ولایت ہرات.

محترم قضاوتمند غلام سرور «حیدری» رئیس دیوان رسیدہ گی بہ جرایم منسوبین نظامی شہری و سرپرست محکمہ شہری ولایت فراہ.

محترم قضاوتیار غلام یحیی «خواجہ صدیقی» رئیس محکمہ ابتدائئہ شہری ولایت نیمروز.

محترم قضاوتمند عبدالہادی رئیس محکمہ ابتدائئہ شہری ولایت بادغیس.

محترم قضاوتیار امین اللہ «کلیوال» رئیس محکمہ ابتدائئہ شہری ولایت کندز.

محترم عبدالباقی «فطرت» رئیس محکمہ ابتدائئہ شہری ولایت تخار.

محترم قضاوتیار عبدالوکیل «عابدی» رئیس محکمہ شہری ولایت بدخشان.

محترم قضاوتمند نجیب اللہ «دولتی» رئیس محکمہ ابتدائئہ شہری ولایت کندهار.

محترمه قضاوتیار منیره «بهارکی» رئیس محکمه ابتدائیه رسیده گی به جرایم مواد مخدر کابل.

محترم قضاوتیار محمود «احمدی» رئیس محکمه ابتدائیه رسیده گی به جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی توقیفگاه بگرام.

محترم قضاوتمدشیر آقا «منیب» رئیس محکمه ابتدائیه جرایم سنگین فساداداری، کابل.

محترمه قضاوتیار عالیہ «رسولی» رئیس محکمه ابتدائیه رسیده گی به تخلفات اطفال.

محترم قضاوتمد غلام سعید مفتش قضایی ریاست عمومی تفتیش قضایی.

محترم قضاوتیار بریالی مفتش قضایی ریاست عمومی تفتیش قضایی.

محترم قضاوتیار عبدالولی «صادقی» مدقق قضایی ریاست تدقیق قضایی، ریاست عمومی تدقیق و مطالعات ستره محکمه.

محترم قضاوتمد بلال احمد «علمی» مدقق قضایی ریاست مطالعات حقوقی وقضایی ریاست عمومی تدقیق و مطالعات.

محترمه قضاوتیار راحله «عثمانی» مدقق قضایی، ریاست مطالعات حقوقی وقضایی ریاست عمومی تدقیق و مطالعات ستره محکمه.

محترمه قضاوتیار قدریه «یاسینی» مدقق قضایی ریاست مطالعات حقوقی و قضایی ریاست عمومی تدقیق و مطالعات ستره محکمه.

محترمه قضاوتمدل نجیبہ عضو خدمتی دیوان جزاء استیناف ولایت کابل

محترمه قضاوتیار دیبا «کاظمی» عضو خدمتی دیوان جزاء محکمه استیناف ولایت کابل.

محترم قضاوتیار عبدالسمیع «خطیبی» آموزگار ریاست تعلیمات قضایی ستره محکمه.

محترم رومل خارنوال ریاست اعاده داری های غیر قانونی معاونیت لوی خارنوالی در امور مبارزه با فساد اداری.

محترم تورن کامران خارنوال ریاست عمومی خارنوالی مبارزه علیه جرایم امنیت داخلی و خارجی.

محترم محمد باقر «ملتیار» رئیس عمومی پلان وپالیسی وزارت امور داخله.

محترم حمید «صدیق» کارمند، امنیت ملی.

محترم محمد علی کارمند، امنیت ملی.

محترم عطاء الحق کارمند امنیت ملی کابل.

محترم المرخان کارمند امنیت ملی کابل.

محترم هدایت الله «هاشمی» عضو مسلکی دیپارتمنت قوانین جزایی وزارت عدلیه.

محترم نماینده دفتر JIZ.

محترم محمد صدیق ژوبل رئیس نشرات

محترم وحیدالله اسدیار آمر طباعتی ونشراتی.

بخش دوم

توضیح برخی از مواد کود جزا

رابطه بین مفهوم اصطلاح صدمه اخلاقی و معنوی در تعریف مجنی علیه مندرج جزء (۱۳) ماده (۴) کود جزا

سوال اول:

به نظر ما، بین اصطلاح ضرر اخلاقی و معنوی در تعریف مجنی علیه مندرج جزء (۱۳) ماده (۴) کود جزا، رابطه عموم و خصوص وجود دارد، زیرا ضرر اخلاقی را میتوان جزء ضرر معنوی دانست. بناءً بهتر خواهد بود کلمه (اخلاقی) از ماده مذکور حذف گردد.

توضیح:

تعریف مجنی علیه مندرج در جزء (۱۳) ماده (۴) کود جزا این معنی را افاده می نماید که ضرر اخلاقی داخل در مفهوم ضرر معنوی است، همان طوریکه ضرر جسمانی شامل در ضررمادی می باشد. هدف از تکرار ضرر به عبارات متعدد، تعمیم بخشیدن حکم بعد از تخصیص آن میباشد تا تمام انواع ضرر، شامل تعریف مذکور گردد. بناءً نیازی به حذف کلمه (اخلاقی) از متن ماده مذکور، دیده نمی شود.

استثناء قانون منع خشونت علیه زن از قیود قانونیت جرایم ومجازات پیشبینی شده در کود جزا

سوال دوم :

فقرة (۲) ماده (۷) و فقرة (۲) ماده (۸) کود جزا جرم شمردن و تطبیق هر نوع جزا را با آوردن قید (در این قانون)، منحصر به کود جزا نموده است، در

حالیکه قانون منع خشونت علیه زن و سایر قوانین، تا هنوز مرعی الاجراء بوده و به آنها استناد میشود، در زمینه طالب هدایت میباشیم.

توضیح:

ازاینکه فقره (۲) ماده (۷) و فقره (۲) ماده (۸) کود جزا بالیزاد فقره (۳) در ماده (۹۱۶) کود جزا ذریعه فرمان تقنینی شماره (۲۶۲) مؤرخ ۱۳۹۶/۱۲/۱۲ ریاست جمهوری، منتشره جریده رسمی شماره (۱۲۸۶) ۱۳۹۶/۱۲/۱۵ تعدیل گردیده است بناءً قانون منع خشونت علیه زن از قیودات مواد مذکور ذریعه جزء (۱) فقره (۳) ماده (۲) فرمان متذکره مستثنی شده است.

عدم اعتبار عذر جهل به حکم قانون

سوال سوم

در ماده (۱۱) کود جزا چنین تصریح گردیده است،
 ((بی خبری از احکام قانون عذر شناخته نمی شود.)) به نظر ما، ماده مذکور خلاف عدالت میباشد، زیرا از نظر حقوقی دو نوع جهل وجود دارد، یکی جهل موضوعی و دیگری جهل حکمی.
 بناءً جهل به حکم یک شی، باید عذر پنداشته شود.

توضیح :

ماده (۱۱) کود جزا بر مبنای پرنسب های پذیرفته شده حقوقی وضع گردیده است. چنانچه در ماده (۵) قانون جزای سال ۱۳۵۵ نیز عین حکم تصریح یافته بود.

به موجب قاعده مذکور، هر فرد از اتباع کشور بعد از نشرقانون درجریده رسمی، حکمابه آن آگاه شمرده شده ومكلف است تا احكام قانون را بداند.

شناخت جزای مخالف کرامت انسانی

سوال چهارم :

ماده (۱۲) کود جزا از اصل رعایت کرامت انسانی بحث نموده و تعیین جزای مخالف کرامت انسانی را جواز نداده است.

بهتر خواهد بود تا جزا های مخالف کرامت انسانی تعریف و بیان گردد.

توضیح :

در قوانین جزایی افغانستان، مجازات تعزیری جرایم بر مبنای ماده (۳) ورعایت ماده (۲۹) قانون اساسی افغانستان، کنوانسیون های بین المللی و قواعد حقوق بشری پیشبینی شده است که مخالف کرامت انسانی نمی باشد. بناءً تعیین هر نوع مجازات خلاف شریعت و قانون را میتوان مجازات مغایر کرامت انسانی دانست و موارد آن قابل حصر وتحدید نمی باشد.

موجودیت نص قانونی راجع به رد مال مسروقه

سوال پنجم :

در فصل سرقت مندرج کود جزا راجع به رد مال مسروقه، نص قانونی وجود ندارد.

توضیح :

در خصوص رد مال که از طریق جرم بدست آمده باشد، به طورعام در ماده (۱۴) کود جزا صراحت وجود دارد و رد مال در فقره (۱) ماده مذکور، شامل رد مال مسروقه و مغصوبه نیز محسوب میشود.

طرز تعیین مقدار جبران خساره معنوی

سوال ششم

معیار برای تعیین مقدار جبران خساره معنوی، در قضایای جزائی وجود ندارد. بناءً پیشنهاد میگردد تا یک طرز العمل به منظور تعیین اندازه جبران خساره معنوی که در ماده (۱۴) کود جزا پیشبینی شده است، وضع گردد.

توضیح :

بحث جبران خساره در فقره (۳) ماده (۱۴) کود جزا وضاحت دارد. تعیین مقدار خساره وارده، اعم از مادی یا معنوی در قضایای جزائی، نخست مربوط به مدعی حق العبد میباشد، زیرا مدعی مکلف است تا ما ادعای خویش را بیان و معرفی نماید. در قدم دوم تعیین مقدار خساره وارده، کار تخصصی بوده که در قضایای مختلف از هم متفاوت میباشد، از آن رهگذر، طبق حکم فقره (۳) ماده (۱۴) کود جزا تعیین مقدار جبران خساره به اساس نظر اهل خبره عرصه مربوط، صورت می گیرد.

در صورتیکه خساره معنوی بامعیارهای ارزش مادی آن قابل سنجش نباشد، رضایت متضرر بارعایت عدالت اعتبار داده می شود. بناءً در زمینه نیازی به ترتیب طرز العمل دیده نمی شود.

مجازات قابل تطبیق در جرم تجاوز جنسی

سوال هفتم :

مجازات جرم تجاوز جنسی در فصل اول باب هشتم کتاب دوم کود جزا پیشبینی شده است. سوال این است که محاکم مجازات مجرمین تجاوز

جنسی را بر اساس کود جزا تعیین نمایند یا مطابق به قانون منع خشونت علیه زن؟

توضیح :

مجازات جرم تجاوز جنسی مندرج ماده (۱۷) و مجازات جرایم مندرج ماده (۲۲) قانون منع خشونت علیه زن، ذریعه فرمان شماره (۲۵۹) مورخ ۱۳۹۶/۱۲/۱۲، منتشره جریده رسمی شماره (۱۲۸۶) مورخ ۱۳۹۶/۱۲/۱۵، به کود جزا ارجاع داده شده است. بناءً در زمینه احکام مندرج کود جزا قابل تطبیق میباشد.

مفهوم حبس دوام در قانون منع خشونت علیه زن

سوال هشتم

در ماده های مختلف قانون منع خشونت علیه زن، جمله حبس دوام به صورت عام ذکر گردیده است. با توجه به تقسیم حبس دوام در کود جزا به حبس دوام درجه (۱) و درجه (۲)، محاکم کدام نوع حبس دوام را در جرایم خشونت علیه زن در نظر بگیرند؟

توضیح :

ازاینکه بعد از انفاذ کود جزا مجازات جرایم مندرج ماده (۱۷) و ماده (۲۲) قانون منع خشونت علیه زن، ذریعه فرمان تقنینی شماره (۲۵۹) مورخ ۱۳۹۶/۱۲/۱۲، منتشره جریده رسمی شماره (۱۲۸۶) مورخ ۱۳۹۶/۱۲/۱۵، به کود جزا ارجاع گردیده است و مجازات پیشبینی شده جرایم مذکور در کود جزا حسب احوال، (اعدام، حبس دوام درجه (۱) و حبس دوام درجه (۲)) می باشد.

بناءً در صورتیکه قانون منع خشونت علیه زن، مجازات جرایم مربوط را به طور مطلق حبس دوام پیشبینی نموده باشد و یا آنرا به مواد قانون جزا سال ۱۳۵۵ حواله داده باشد، برای جرایم مذکور حسب احوال مجازات پیشبینی شده عین جرم در کود جزا قابل تطبیق می باشد.

محل تطبیق حکم فقره (۲) ماده (۲۲) کود جزا

سوال نهم

هدف از جمله (شخص دیگری) در فقره (۲) ماده (۲۲) کود جزا واضح و مشخص نمی باشد، آیا منظور، تبعه داخلی است یا خارجی؟ اگر در خارج از قلمرو کشور، شخص غیر تبعه افغانستان مرتکب جرم مندرج فقره (۲) ماده (۲۲) کود جزا شود، بکدام طریق علیه وی احکام کود جزا تطبیق می گردد؟

توضیح :

فقره (۲) ماده (۲۲) کود جزا جرایم علیه اشخاص مندرج فقره (۱) ماده مذکور را که در خارج از قلمرو کشور ارتکاب می یابد، بارعایت قواعد حقوق جزای بین الملل (از خصوصی و عمومی)، پیشبینی نموده است.

به این مفهوم که هرگاه شخص مرتکب جرم (تبعه داخلی یا خارجی) وارد قلمرو افغانستان شود و توسط مراجع کشفی کشور دستگیر گردد و یا اینکه متهم به اساس موافقت نامه های همکاری عدلی و قضائی در محاکم افغانستان به محاکمه کشانده شود، در آن صورت احکام کود جزا بالای وی تطبیق می گردد، مشروط براین که کشور محل ارتکاب جرم، مرتکب را بنابه هردلیلی مورد محاکمه قرار نداده باشد. چنانچه عین حکم در فقره (۱) ماده (۱۷) قانون

جزای ۱۳۵۵، نیز وجود داشت. علاوه به آن، در رابطه به این موضوع، در توضیح پرسش شماره (۵) سمینار قضایی سال ۱۳۶۱ نیز جواب ارائه گردیده است در صورت نیاز به آن مراجعه صورت گیرد.

محل تطبیق حکم ماده (۳۲) کود جزا

سوال دهم

در ماده (۲۳) کود جزا کلمه (شخصی که) بصورت عام ذکر شده که شامل اتباع داخلی و خارجی می‌گردد. به نظر ما، اگر اشخاص خارجی علیه تبعه یا منفعت افغانستان در قلمرو کشور شان مرتکب جرم شوند، مطابق به احکام قوانین مربوطه خود شان قابل مجازات می‌باشند، پس معقولیت ماده (۲۳) کود جزا در چی می‌باشد؟ در زمینه طالب وضاحت می‌باشیم. همچنان در ماده مذکور از منفعت افغانستان ذکر به عمل آمده است، بهتر خواهد بود تا منفعت مذکور تعریف و مشخص گردد.

توضیح :

اصل مقدم، در مجازات مجرمین بر مبنای حقوق جزای بین الملل، صلاحیت سرزمینی است. به این معنی که در قلمرو هر کشوری که جرم واقع شود، مقدم از همه کشور مذکور صلاحیت دارد تا مطابق به احکام قانون خود، مرتکب جرم علیه اتباع یا منفعت افغانستان را مورد محاکمه قرار دهد.

معقولیت حکم فقره (۲) ماده مذکور ازین جهت است که اگر کشور محل ارتکاب جرم، مرتکب را بنا بر فراریا هر دلیل دیگری مجازات نکرده باشد، یا نتواند مجازات نماید، یا مرتکب در قلمرو افغانستان دستگیر گردد و یا مرتکب از طریق عقد موافقت نام های همکاری عدلی و قضایی با کشور خارجی

ویامعاهدات بین المللی به افغانستان تسلیم داده شود، احکام کود جزا بالای وی تطبیق می گردد.

به پاسخ بخش دوم سوال باید متذکر شد که منظور از منفعت افغانستان در ماده مذکور، هرنوع سودی است که توسط محکمه ذیصلاح به عنوان فایده یامنفعت کشور مشخص گردد و جامعه وافکار عامه به آن منحث منفعت توجه داشته باشد.

محل تطبیق حکم ماده (۲۴) کود جزا

سوال یازدهم

ماده (۲۴) کود جزا در رابطه به ارتکاب جرم توسط تبعه افغانستان در خارج از قلمرو کشور بحث نموده و مجازات شخص مرتکب را مشروط به این دانسته است که عمل مذکور به اساس قانون کشور محل ارتکاب جرم، قابل مجازات باشد. شرطیکه ماده مذکور قید نموده است، از یک طرف در مخالفت با ارزش های شرعی و قانونی کشور ما قرار دارد و از جانب دیگر راه جرم را برای افراد و اشخاص جرم پیشه باز می نماید.

بناءً بهتر خواهد بود که تا قید (مشروط بر اینکه) از ماده مذکور حذف گردد و هر تبعه افغانی که در خارج از قلمرو کشور مرتکب عمل جرمی شود، در صورتیکه مطابق احکام کود جزا عمل وی جرم و قابل مجازات باشد، احکام کود جزا بالای وی تطبیق گردد.

توضیح :

محتویات ماده (۲۴) کود جزا و به خصوص قید عبارت (مشروط براینکه عمل مذکور به اساس قانون کشور محل ارتکاب جرم، قابل مجازات باشد)، بیانگر یک قاعده عام و پذیرفته شده در حقوق جزای بین الملل می باشد که بر مبنای

اهداف قوانین جزائی و به منظور تأمین عدالت، حفظ نظم و امن عامه در جامعه و جبران صدمات وارده بر نظم کشوری که جرم در قلمرو آن واقع می گردد، وضع گردیده و مجرمیت متقابل را یکی از شرایط اعمال مجازات بر مبنای صلاحیت شخصی کشور متبوع مجرم، پیشبینی نموده است. در صورتیکه عمل ارتكابی طبق احکام قانون کشور محل ارتكاب، قابل مجازات نباشد اگر چه عمل مذکور در قوانین افغانستان جرم پیشبینی شده باشد، مرتکب، قانوناً قابل مجازات نیست. زیرا از یک جهت جرم را در قلمرو افغانستان انجام نداده و از جانب دیگر عملی را که شخص مذکور خارج از قلمرو افغانستان مرتکب گردیده است، اخلاقی در نظم اجتماعی کشور ما وارد نکرده است. بناءً در صورتی که از عمل ارتكاب شده کدام ضرر اجتماعی به جامعه افغانستان عاید نگردد، ارزشی را نیز صدمه نخواهد زد و مرتکب آن طبق قواعد عام حقوق جزا و صراحت ماده (۲۴) کود جزا قابل مجازات نمی باشد.

تفاوت محل تطبیق بعضی از احکام مشابه در کود جزا و عدم تکرار آنها

سوال دوازدهم

احکام مواد کود جزا در برخی از موارد تکرار به نظر می رسد، به طور مثال: حکم ماده (۵۱) با ماده (۶۹)، حکم ماده (۷۲) با ماده (۸۷)، حکم ماده (۹) با ماده (۸۴) و حکم ماده (۳) با ماده (۱۳۴) کود جزا تکرار بوده موضوع قابل غور و بازنگری میباشد.

توضیح :

- قانونگذار معافیت انصراف کننده را از مسئولیت جزائی به نسبت توقف ارادی عملیات اجرایی و رفع خطر ارتکاب جرم، پیشبینی نموده است. در صورتیکه شخص به تنهایی به ارتکاب عمل جرمی اقدام نموده باشد، ماده (۵۱) کود جزا حالت انصراف شخص واحد را بیان داشته، چون بانصراف آن خطرو قوع جرم مرفوع می گردد، اما ماده (۶۹) کود جزا حالت انصراف یکی از مرتکبین متعدد را بایک سلسله شرایطی بیان نموده که انصراف کننده بارعایت آن زمینه جلوگیری از قوع جرم را توسط سایر افراد گروه جرمی، فراهم سازد.
- ماده (۳)، اهداف کود جزا را بیان نموده اما ماده (۱۳۴) کود جزا اهداف مختص به جزا را توضیح نموده است.
- ماده (۷۲) کود جزا موضوع اتفاق در جرم وانصراف مرتکبین اتفاق در جرم را پیشبینی نموده، در حالیکه ماده (۸۷) کود جزا حکم مساعدت معاون یا همکار مجرمین را بامراجع مسؤل درافشا و یا گرفتاری مرتکبین، بیان داشته است.
- ماده (۹) کود جزا گرچه با فقره (۱) ماده (۸۴) کود، درمحتوی تفاوت ندارد، اما مواد (۹) و (۱۰) کود جزا، اصل شخصی بودن جرم و جزا و مسئولیت جزائی را در فصل مربوط به قواعد عمومی بیان نموده و فقره (۱) ماده (۸۴) کود جزا، صرف از اصل شخصی بودن مسئولیت جزائی در فصل

مربوطه آن بحث می نماید. بناءً میان احکام مواد مذکور، تکراری مشاهده نمی شود.*

جایگاه اعمال تکمیلی جرم در کود جزا در مقایسه با قانون جزای

سال ۱۳۵۵

سوال سیزدهم

طبق حکم فقره (۳) ماده (۳۹) قانون جزای سال ۱۳۵۵، هرگاه شریک جرم، فاعل جرم را در اعمال تجهیزاتی و تکمیلی ارتکاب جرم با داشتن علم به آن، کمک مینمود، شریک جرم دانسته می شد. اکنون در جزء (۳) فقره (۲) ماده (۵۹) کود جزا، اعمال تکمیلی جرم، حذف گردیده است. پیشنهاد میگردد تا اعمال تکمیلی جرم در کود جزا اضافه گردد.

توضیح :

فقره (۳) ماده (۳۹) قانون جزای سال ۱۳۵۵، اعمال تکمیلی را از جمله آن اعمال جرمی پیشبینی نموده بود که به وسیله شریک انجام می یافت و از اینکه اعمال تکمیلی جزء عنصر مادی دانسته می شود، مرتکب آن شریک جرم محسوب میگردید.

اکنون نیز در کود جزا نظریه تعریفی که از شریک جرم در ماده (۵۸) صورت گرفته، انجام عمل تکمیلی جرم، مداخله مستقیم در عنصر مادی جرم بوده و جزء اعمال شرکت شمرده می شود که میتواند توسط شریک باسهم شدن در ارتکاب یک یا چند عمل از اعمال مادی جرم، انجام شود. در حالیکه جزء سوم فقره (۲) ماده (۵۹) کود جزا از حالت معاونت بحث می نماید، نه از شرکت. بناءً

* - هربخش توضیح با علامه (•) از هم جدا شده است.

حذف جمله (اعمال تکمیلی) توسط قانونگذار در بحث معاونت در کود جزا، بجا می باشد، زیرا عمل تکمیلی، دخالت مستقیم مرتکب به منظور انجام عنصر مادی جرم است و دخالت معاون در عمل مجرمانه به موجب فقره (۱) ماده (۵۹) کود جزا، دخالت مستقیم نبوده، بلکه به شکل سببیت می باشد و اعاده حکم فقره (۳) ماده (۳۹) قانون جزا ۱۳۵۵ در کود جزا را منتفی می سازد.

نتیجه غیرموقعه از جرم قابل پیشبینی و تبیین تفاوت حالت مندرج ماده (۶۳) با حالات مندرج مواد (۵۵۱ الی ۵۵۳) کود جزا

سوال چهاردهم

ماده (۶۳) کود جزا نتیجه غیر متوقعه جرم را تصریح نموده است و مورد مذکور در قانون جزای قبلی بصورت دقیق وجود نداشت. نظر به برداشت ما (مرجع سوال کننده) تصریح ماده مذکور با جزای ضرب و یا جرح منجر به مرگ با هم تناسب ندارد، زیرا مبتنی بر ماده مذکور برای فاعل قضیه ضرب منجر به مرگ، مجازات قتل عمد داده شود. در حالیکه در ضرب و جرح منجر به مرگ، مجازات قتل عمد پیشبینی نشده است.

توضیح :

ماده (۶۳) کود جزا حالتی را پیشبینی نموده که فاعل و شریک جرم، بدون داشتن قصد وقوع نتیجه، عملی را انجام دهند که از آن نتیجه مجرمانه حاصل شود، در این حالت فاعل و شریک مذکور به جزای نتیجه حاصله محکوم می شوند، مشروط بر اینکه جرم واقع شده قابل پیشبینی و نتیجه عمل آنها باشد. قابلیت پیشبینی نتیجه جرمی در ماده (۶۳) کود جزا معیاری است که به وسیله آن می توان جرم قتل عمد با قصد احتمالی را از ضرب یا جرح منجر به

مرگ تفکیک نمود. با این توضیح که در ضرب یا جرح منجر به مرگ، نتیجه قابل پیشبینی نمی باشد، از همین جهت است که مرتکب آن به جزای قتل عمد محکوم نمی شود، بلکه جزای خفیف تر از قتل عمد برای مرتکب تعیین گردیده است. در صورتی که از رفتار مرتکب در ضرب یا جرح، نتیجه مجرمانه (مرگ مجنی علیه) قابل پیشبینی باشد، جرم واقع شده قتل عمد با قصد احتمالی شمرده می شود نه ضرب یا جرح منجر به مرگ.

بناءً ماده (۶۳) کود جزا بیانگر حالت ضرب یا جرح منجر به مرگ (قتل شبه عمد) نیست، زیرا حالات ضرب یا جرح منجر به مرگ که مجازات آن در مواد (۵۵۱) الی (۵۵۳) کود جزا حبس طویل و حبس دوام درجه (۲) پیشبینی گردیده است. با محتویات ماده (۶۳) کود جزا کاملاً متفاوت است.

تبیین مفهوم تعدد فاعلین جرم در ماده (۶۷) کود جزا

سوال پانزدهم

در ماده (۶۷) کود جزا تعدد فاعلین از حالت مشدده جرم دانسته شده است و همچنان موجودیت شریک در ارتکاب جرم در حکم تعدد شناخته شده است. سوال این است که موجودیت معاون، نیز در حکم تعدد شناخته میشود و یا خیر؟

توضیح :

طبق هدایت ماده (۶۷) کود جزا تعدد فاعلین، حالت مشدده است و موجودیت شریک نیز در حکم تعدد فاعلین میباشد. اما در صورت موجودیت معاون، حالت مشدده به وجود نمی آید، زیرا قانون صرف در مورد شریک صراحت دارد نه در مورد حضور معاون.

از جانب دیگر معاون به صورت مستقیم در عنصر مادی دخالت ندارد تا حضور وی تعدد فاعلین شمرده شود .

مفهوم اتفاق در جرم مندرج ماده (۷۰) کود جزا

سوال شانزدهم

در بحث اتفاق در جرم، طبق ماده (۷۰) کود جزا محض اتحاد دو شخص یا بیشتر از آن در جرایم جنایت و جنحه، جرم مییابد. پیشنهاد میگرد که ماده مذکور، طوری تصحیح گردد که در جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی با توجه به اهمیت موضوع، محض اتفاق به عنوان جرم پیشبینی گردد و در جرایم عادی قید توأم با تحرکات یا انجام اعمال مادی در ماده مذکور ایزاد گردد و محض اتفاق، جرم محسوب نه گردد.

توضیح :

تعریف اتفاق در جرم مندرج ماده (۷۰) کود جزا وضاحت کامل دارد، زیرا موضوع اتفاق در جرم نسبت به همه جرایم یکسان بوده و تفاوت ازهم ندارد. بناءً هرگاه طبق پیشنهاد ارائه شده، جمله "اتفاق توأم با تحرکات انجام اعمال مادی" در ماده (۷۰) کود جزا اضافه گردد، در آن صورت وصف جرمی شروع به جرم مطرح می شود نه اتفاق.

بناءً طرح ایزادی مؤجه نبوده مفهوم اتفاق در جرم، را با مفهوم (شروع به جرم) با هم خلط نموده حین تعیین وصف جرمی و تطبیق احکام سبب ایجاد مشکلات خواهد شد.

تعدد مادی جرایم مرتبط و بیان (مفهوم هدف غیر قابل تجزیه) در ماده (۷۳) کود جزا

سوال هفدهم

مواد (۷۳ و ۷۵) کود جزا تعدد مادی جرایم مرتبط و غیر مرتبط را پیشبینی نموده است. به منظور ایجاد رویه واحد قضایی، ایجاب مینماید تا مشخص گردد که آیا هدف قانون گذار از تجزیه در جرایم مرتبط مندرج ماده (۷۳) کود جزا تجزیه هدف است یا تجزیه جرایم؟

توضیح :

ماده (۷۳) کود جزا تعدد مادی جرایم مرتبط را پیشبینی نموده و مراد از تجزیه در ماده مذکور، تجزیه جرایم از حیث هدف مجرمانه بوده و هدف، عامل تجزیه و یا عدم تجزیه جرایم شمرده می شود، زیرا جرایم متعدد از ابتدا مجزا بوده و با عنصر مادی جداگانه انجام می یابد و از آن رهگذر، تجزیه نفس جرایم در ماده مذکور مطرح نمی باشد. از جانب دیگر در متن ماده متذکره تصریح یافته است که هدف واحد، جرایم را طوری با هم جمع نماید که تجزیه را قبول نکند. به این معنی که جمله قبول نکند به هدف واحد، راجع شده نه به جرایم.

بنابراین ماده (۷۳) کود جزا حکم جرایم متعدد با هدف واحد غیر قابل تجزیه، و ماده (۷۵) کود جزا، حکم جرایم متعدد غیر مرتبط با اهداف متعدد و مجزا را بیان داشته است .

مفهوم هدف واحد در جرایم متعدد

سوال هجدهم

در ماده (۷۵) کود جزا تعدد مادی جرایم پیشبینی گردیده است. اما در حالاتیکه تعدد مادی و وحدت هدف موجود باشد اما هدف مذکور تجزیه را قبول کند، کدام صراحتی در کود جزا وجود ندارد.

بطور مثال: در خصوص سرقت های متعدد، تزویر اسناد متعدد که در مکان های مختلف و زمان های مختلف به هدف به دست آوردن مال غیر و یا منفعت صورت می گیرد و متضررین نیز افراد و اشخاص متفاوت می باشد، بنابر نبود صراحت قانونی وبا موجودیت حالت مذکور، مرتکبین به مجازات جداگانه محکوم گردیده و صرفاً جزای شدید آن تطبیق می شود که در این حالت تناسب جرایم و مجازات رعایت نمی گردد. موضوع قابل غور می باشد. همچنان برای وضاحت بیشتر اگر اصطلاح هدف واحد در بخش اصطلاحات تعریف گردد، بهتر خواهد بود.

توضیح :

هرگاه ارتکاب جرایم متعدد به هدف واحد و غیر قابل تجزیه صورت گیرد، مشمول حکم ماده (۷۳) کود جزا و تابع دوشروط ذیل می باشد.

- جرایم متعدد در نتیجه افعال متعدد صورت گرفته باشد .
- تأمین هدف واحد، جرایم مذکور را طوری باهم جمع کرده باشد که تجزیه را قبول نکند.

به بیان دیگر دو مورد در هدف شرط است تاجرایم متعدد، مرتبط و غیر قابل تجزیه شمرده شود، یکی وحدت هدف و دیگری غیر قابل تجزیه بودن آن،

هرگاه هدف در جرایم متعدد، واحد باشد اما تجزیه را قبول کند، جرایم مذکور غیر مرتبط و تابع حکم ماده (۷۵) کود جزا، شمرده می شود.

به طور مثال: به دست آوردن منفعت در بسیاری از جرایم، هدف است. اما این هدف در جرم غصب مال یک شخص، مجزا از هدف سرقت یا غصب مال دیگری است. از این لحاظ سرقت های متعدد که در زمانها و مکانهای مختلف واقع میگردند، با قصد های جداگانه و اقدامات جداگانه انجام می شود دارای هدف واحد و غیر قابل تجزیه محسوب نمی گردد، بلکه برمبنای هدف، قابل تجزیه می باشند، زیرا گاهی ممکن است مرتکب در یک مورد از جرایم مذکور، به هدف خود برسد و جرم تحقق یابد و در مورد دیگری مرتکب نتواند به هدف خود برسد یا از انجام جرم، منصرف شود.

در این حالات هر کدام از جرایم، وصف جداگانه را به خود میگیرد و هریک از اهداف مجرمانه، مجزا از هدف مجرمانه دیگر می باشد.

حالت تطبیق حبس بیشتر از سی سال در مورد مجرم متکرر متکی به ماده (۷۷) و (۸۳) کود جزا

سوال نهم

جزای حبس تا سی سال در کود جزا پیش بینی شده است. در مورد مجرمین متکرر، آیا محکمه می تواند به بیشتر از سی سال، حکم به حبس نماید یا خیر؟ در زمینه صراحتی در کود جزا، وجود ندارد.

توضیح :

در رابطه به مجازات مجرم متکرر، حکم ماده (۸۳) کود جزا صراحت دارد و کدام قید قانونی مبنی بر اینکه جزای مجرم متکرر بیشتر از سی سال بوده نتواند، در کود جزا به نظر نمی رسد.

همچنان حبس بیشترازی سال در ماده (۷۷) کود جزا نیز تصریح گردیده است.

بیان مفهوم تطبیق جزاهای نقدی متعدد

سوال بیستم:

در ماده (۷۸) کود جزا تعدد جزای نقدی و تدابیر تأمینی و تطبیق آن بالای محکوم علیه پیشبینی گردیده است.

از متن ماده مذکور چنین معلوم میگردد، به هر پیمانه که جزای نقدی متعدد باشد، جزای نقدی مذکور، با رعایت ماده (۱۴۲) کود جزا بالای محکوم علیه قابل تطبیق است.

اما در کود جزا واضح نیست که جزای نقدی و حبس تنفیذی در جرایم متعدد مرتبط، تابع رعایت ماده (۷۳) کود جزا می باشد و یا تابع ماده (۷۵) کود؟ موضوع قابل توضیح میباشد.

توضیح :

ماده (۷۸) کود جزا تحت عنوان تعدد جزای نقدی و تدابیر تأمینی، چنین صراحت دارد:

«جزا نقدی بارعایت حکم ماده (۱۴۲) این قانون و تدابیر تأمینی بهر اندازه که متعدد گردد، بالای محکوم علیه تطبیق میگردد.»

ماده (۷۸) بارعایت (۱۴۲) کود جزا به صراحت پرنسپ تداخل جزا ها را میان جزا های نقدی رد نموده است، زیرا جزای نقدی به ذات خود خفیف بوده و از جانب دیگر درصورت پذیرش تداخل جزا های نقدی و تنفیذ شدید ترین آن، احتمال می رود که مجرمین متعدد اقتصادی از آن سوء استفاده نمایند.

همچنان با ملاحظه فقره (۴) ماده (۲۱۵) کود جزا که از احوال مخففه در جرایم جنحه بحث می نمایند به وضاحت معلوم میشود که جزای نقدی در اکثریت موارد نسبت به حبس، خفیف تر است.

در صورتیکه برای جرایم متعدد مرتبط مندرج ماده (۷۳) کود جزا جزاهای نقدی و حبس پیشبینی شده باشد، جزای شدید قابل تنفیذ است، زیرا ماده (۷۸) کود جزا، صرف قاعده تعدد را بین جزاهای نقدی و تدابیر تأمینی پیشبینی نموده است.

بناءً طبق صراحت ماده مذکور، حبس با جزای نقدی در جرایم متعدد مرتبط مندرج ماده (۷۳) کود جزا قابل جمع دانسته نمی شود.

عدم تناسب جرم و جزا در ماده (۷۴) و (۷۶) کود جزا

سوال بیست و یکم:

ماده (۷۹) و (۷۴) کود جزا باهم تناسب لازم ندارند، زیرا در ماده (۷۹) کود جزا، مجرم متکرر، تعریف شده و در ماده (۸۳) کود، نفس تکرر، جرم شناخته شده و در تکرر خاص، دو چند حداکثر جزای جرم و در تکرر عام، یک ونیم چند جزای اصل جرم برای مرتکب، تعیین گردیده است.

در ماده (۷۴) کود جزا تذکر رفته است که اگر شخصی به سبب ارتکاب جرم به جزای خفیف محکوم شده باشد، در صورت ارتکاب جرم مرتبط به آن، بعداً به جزای شدیدتر محکوم شود، حبسی را که از رهگذر محکومیت اولی سپری نموده، مجرا داده میشود. چون در ماده (۷۹) کود جزا، در رابطه به جرایم مرتبط استثناء پیشبینی نگردیده، بناءً با ماده (۷۴) قسماً تناسب لازم ندارد.

توضیح :

ماده (۷۴) کود جزا حالات تعدد محکومیت به جرایم مرتبط را پیشبینی نموده که هدف از آن باز نماندن متهم از مجازات جرایم متعدد و مرتبطی میباشد که قبل از قطعیت حکم ارتکاب یافته و ماده (۷۹) کود، مربوط به حالت تکرار جرم است که بعد از قطعیت حکم و قبل از اعاده حیثیت ارتکاب یافته باشد. بنابر آن احکام مواد (۷۴) و (۷۹) هریک با نظر داشت حالات خاص، جزا های متناسب با جرم ارتكابی را پیش بینی نموده و با حکم ماده (۸۳) کود جزا که بیانگر مجازات مجرم مکرر است، تعارض ندارد.

پیشبینی قواعد شکلی در فصل تخلفات اطفال مندرج کود جزا**سوال بیست و دوم**

از ماده (۹۵ الی ماده ۱۱۳) کود جزا که مربوط به اجراءات رسیده گی به تخلفات اطفال، میشود، طوری معلوم میگردد که کود جزا از قانون متنی به طرف قانون شکلی سوق گردیده است. یا به عبارت دیگر، قانون شکلی و قانون ماهوی باهم خلط گردیده اند مانند، موارد معرفی طفل به یکی از مؤسسات باز و یا بسته و تعریف آنها، سپری نمودن حجز در مؤسسه تربیت و اصلاح، تعیین سن برویت تذکره تابعیت و گرفتن نظرهئیت طبی سه نفری، انتقال طفل از مرکز اصلاح به محبس و غیره که از نظر ما، تابع اجراءات شکلی بوده، باید از کود جزا حذف و در قانون اجراءات جزایی گنجانیده شوند.

توضیح :

باوجود اینکه ساحۀ تطبیق قوانین متنی و شکلی مشخص است، اما پیشبینی قواعد شکلی درقوانین متنی یا بالعکس آن، استثناءً یک امرمعمول درقوانین جزایی بوده، به خصوص در مورد رسیده گی به تخلفات اطفال که سهولت های بیشتری در کود جزا و همچنان در قانون رسیده گی به تخلفات اطفال درنظر گرفته شده است. گرچه مواد مندرج پرسش ماهیت شکلی دارند، اما در بر گیرندۀ احکام و مواردی میباشند که درقانون تخلفات اطفال صراحت ندارد. بناءً محکمۀ اختصاصی اطفال با رعایت احکام مواد قانون رسیده گی به تخلفات اطفال و حکم مواد (۹۵ الی ۱۱۳) کود جزا تعیین تکلیف مینمایند و گنجاندن مواد مذکور در قانون اجراءات جزائی موجه نمی باشد.

مراجع تطبیق مجازات بدیل حبس**سوال بیست و سوم:**

مجازات بدیل حبس در کود جزا به دلیل جلوگیری از تراکم زندانیان در محابس و همچنان اصلاح بهتر عده یی از مجرمین غیر حرفوی، مناسب خواهد بود.

پیشنهاد این است که مرجع تطبیق کننده و نظارت کننده بدیل حبس، باید مشخص و معلوم گردد.

توضیح :

مرجع تطبیق و تنفیذ احکام محاکم، پولیس و خارنوالی می باشد. چون تعیین مجازات بدیل حبس ذریعۀ حکم قضائی صورت می گیرد، از آن رهگذر مراجع متذکره مکلف به تطبیق و تنفیذ احکام محاکم می باشند.

همچنان در رابطه به تطبیق احکام بدیل حبس و یا جزا، ضمیمه شماره دوم قانون اجراءات جزائی منتشره جریده رسمی شماره (۱۲۸۶) مورخ ۱۳۹۶/۱۲/۱۵ صراحت دارد، مطابق به آن اجراءات صورت گیرد.

بدیل مجازات اعدام درمورد اطفال

سوال بیست و چهارم:

در ماده (۹۹) کود جزا از عدم محکومیت طفل به مجازات اعدام، حبس و جزای نقدی تذکر رفته است، اما در صورتی که طفل مرتکب عملی گردد که مجازات آن مطلقاً اعدام باشد در آن خصوص حکمی در کود جزا موجود نمی باشد، بناءً لازم است در یک فقره ایزادی، جزای جرمی که تنها اعدام پیشبینی شده است برای اطفال کاهش داده شود.

بناءً پیشنهاد میگردد که در همچو حالات، مجازات طفل متخلف به حداکثر حبس دوام درجه (۱) تقلیل یابد تا بعداً مجازات مذکور به ثلث و یا ربع، تقسیم شده بتواند.

توضیح :

طبق صراحت ماده (۹۹) کود جزا ((طفل به جزای اعدام، حبس و یا جزای نقدی محکوم نمی شود.)) علاوه به طفل، طبق صراحت ماده (۱۱۴) کود جزا ((شخصی که بیست سالگی را تکمیل نکرده باشد، به اعدام محکوم نمی گردد.)) با وجودی که در مواد فوق الذکر بعد از منع محکومیت به اعدام از بدیل آن یاد آوری نشده ولی حد اقل، این امر مسلم است که مواد فوق الذکر حالت طفولیت یا زیر سن (۲۰) سال را به موجب جزء (۱۲) ماده (۲۱۳) کود جزا از جمله معاذیر قانونی شمرده است.

از اینکه آثار این معاذیر در مواد (۹۹ و ۱۱۴) کود جزا، بیان نگردیده، در صورت بروز همچو حالات میتوان به ماده (۲۱۴) کود جزا که تحت عنوان (آثار احوال مخففه در تعیین جزای جنایت) میباشد، منحث یک قاعده عمومی رجوع کرد، چنانچه در جزء (۱) ماده مذکور تصریح گردیده که هرگاه جزای جرم ارتكابی اعدام باشد، در اثر احوال مخففه به حبس دوام درجه یک، اصدار حکم میشود. در این صورت بارعایت مواد (۹۷) و یا (۹۸) کود جزا طفل حسب احوال به مدت الی ربع یا ثلث حد اکثر حبس دوام درجه یک، محکوم به حجز میگردد.

عدم تعارض بین ماده (۹۹) و (۱۰۳) کود جزا

سوال بیست و پنجم:

ماده (۹۹) کود جزا که چنین صراحت دارد: «طفل به جزای اعدام، حبس و یا جزای نقدی محکوم نمی شود» با ماده (۱۰۳) کود در تضاد است، زیرا طفلی که حین ارتكاب جرم (۱۸) سالگی را تکمیل نکرده باشد اما بعد از تکمیل ۱۸ سالگی گرفتار گردد، با در نظر داشت قانون تخلفات اطفال محکوم به حبس میگردد نه محکوم به حجز.

توضیح :

بین مواد متذکره کدام تعارضی دیده نمیشود، زیرا منظور ماده (۹۹) کود جزا مطلق طفل در حین محکومیت می باشد که ، به اعدام، حبس و یا جزای نقدی محکوم نمی شود.

اما در ماده (۱۰۳) کود جزا به صلاحیت محکمه مربوط در رسیده گی به قضیه طفلی اشاره شده است که حین ارتكاب جرم طفل بوده و در زمان محکومیت، سن (۱۸) سالگی را تکمیل کرده باشد. در این حالت با وجود اینکه طفل از

حالت صغارت خارج گردیده اما محکمه مربوط به قضیه رسیده گی می نماید، این حکم به معنای تبدیل حجز به جزای حبس نمی باشد. قابل ذکر است که محکمه مربوطه مندرج ماده ۱۰۳ کود جزاء در توضیح سوال بیست و ششم مشخص گردیده است.

مفهوم محکمه مربوط یا ذیصلاح در ماده (۱۰۳) کود جزا

سوال بیست و ششم:

هدف از محکمه مربوطه در ماده (۱۰۳) کود جزا کدام محکمه می باشد؟

توضیح :

ماده (۱۰۳) کود جزا که در فصل مربوط به احکام اطفال متخلف گنجانده شده چنین صراحت دارد:

«طفلی که سن (۱۲) را تکمیل و مرتکب تخلف شده و حین محاکمه (۱۸) سالگی را تکمیل نماید، رسیده گی به قضیه وی از صلاحیت محکمه مربوطه می باشد.»

با وجودیکه قانونگذار در ماده مذکور اراده داشته تا محکمه ذیصلاح رسیدگی به تخلف طفلی را مشخص نماید که حین محاکمه، سن (۱۸) سالگی را تکمیل نموده است، اما محکمه ذیصلاح را با آوردن عبارت (محکمه مربوط) در مغالطه و ابهام قرار داده است.

طبق صراحت فقره (۴) ماده (۶) قانون رسیده گی به تخلفات اطفال، سن طفل متخلف حین ارتکاب جرم مدار اعتبار است و در زمینه احکام جزائی مربوط به اطفال بر مرتکب تطبیق می گردد. در حکم ماده (۲۶) قانون رسیده گی به تخلفات اطفال به محکمه اختصاصی اشاره گردیده و دلیل آن این است که

قضات محکمه مذکور، متخصص و به احکام قانون اختصاصی مهارت خاص داشته باشند.

بناءً رسیده گی به قضیه طفلی که حین محاکمه سن ۱۸ سالگی را تکمیل نماید، باید باز هم به قضاتی واگذار شود که در قانون خاص مهارت و تخصص دارند، از این لحاظ منظور از محکمه مربوط در ماده (۱۰۳) کود جزا محکمه اختصاصی یا دیوان رسیده گی به تخلفات اطفال می باشد، چنانچه این موضوع ذریعه مصوبه شماره (۶۰۲) مورخ ۱۳۹۶/۶/۷ شورایعالی محترم ستره محکمه، نیز تأیید و در آن به محاکم هدایت مشخص صادر گردیده است.

چگونه گی مجازات طفل در حال تعدد تخلفات

سوال بیست وهفتم:

مطابق ماده (۱۰۵) کود جزا در حالاتیکه دعوی روی چند مورد، توسط خارنوال علیه طفل اقامه گردد، محکمه مکلف به تصمیم در هر بخش بوده، زیرا هر یکی از تخلفات مرتکبه ممکن شامل کتگوری های چون قباحه، جنحه یا جنایت بوده و محکمه مکلف به رعایت ماده مربوطه می باشد.

پس لازم است که متن ماده مذکور به این گونه اصلاح گردد:

(محکمه به هر یکی از موارد، تعیین مجازات نموده و به تطبیق شدیدترین آن ها تصریح می دارد).

در ضمن بعضاً واقع می گردد که طفل، مرتکب چندین نوع تخلف می گردد که مجازات هر کدام متفاوت است. مثلاً، یکی بدیل حجز و دومی هم حجز باشد، در این حالت نیز، در صورتی که در هر بخش مجازات تصریح نیافته

باشد تا به تبعیت از آن مجازات شدید تطبیق گردد، قضات موقع صدور حکم، در تعیین مجازات به اشکال مواجه می شوند.

توضیح :

ماده (۱۰۵) کود جزا در مورد اطفال متخلف که مرتکب جرایم متعدد از نوع تعدد مادی گردیده باشد، خواه این جرایم با هم مرتبط باشد و یا نباشد، حاوی حکم جداگانه و ویژه نسبت به احکام مواد (۷۳ و ۷۵) کود جزا می باشد و از این لحاظ، نمیتوان حالت مذکور را بر قواعد مندرج مواد متذکره قیاس نمود، زیرا در آن صورت اصلاً نیازی به پیشبینی چنین حکمی در ماده جداگانه دیده نمیشد.

بناءً مفهوم ماده (۱۰۵) کود جزا طوری است که هرگاه طفل به ارتکاب بیش از یک تخلف متهم گردد، محکمه تمام اتهامات را از لحاظ اثبات یا عدم اثبات بررسی نموده، در صورت که بیش از یک اتهام ثابت باشد، بدون در نظر داشت نوع تعدد و با قطع نظر از مرتبط بودن یا غیر مرتبط بودن جرم، تنها به مجازات تخلفی حکم می نماید که جزای آن در قانون شدید ترپیشبینی شده باشد، زیرا طبق صراحت ماده (۱۰۵) کود جزا محکمه مکلف است با رعایت احکام متعلق به تعدد تخلفات، به صورت خاص در رابطه اطفال، بدون تصریح به تعیین مجازات و حکم نمودن در مورد هریک از تخلفات طفل، صرف به مجازات تخلف شدید حکم نماید.

حداکثر مدتِ جزا در حالت تعدد محکومیت طفل

سوال بیست و هشتم:

ماده (۱۰۶) کود جزا در صورت تعدد محکومیت طفل، از عدم جواز محکومیت وی به بیشتر از ده سال بحث مینماید و این موضوع به نحوی بیانگر معافیت بخشیدن به اعمال تخلفی بعدی طفل بعد از محکومیت اولی وی می باشد. به طور مثال: یک طفل ۱۷ و یا ۱۸ ساله مرتکب تخلفی می گردد که مجازات آن در کود، حداکثر حبس دوام درجه یک باشد یا جزای اعدام مذکور به حبس دوام درجه یک تنزیل یافته باشد، با رعایت ماده (۹۸) کود، طفل مذکور به مدت الی ۱۰ سال جزا، محکوم به مجازات می گردد و در خلال همین مدت اگر طفل مذکور مرتکب تخلف شدید، خفیف و یا هم مماثل دیگری گردد، در این صورت با در نظر داشت ماده (۱۰۶) کود جزا هیچ میعادى برای اعمال مجازات طفل مذکور باقی نمی ماند و با وجود ماده مذکور تعدد محکومیت و محاکمه بعدی طفل، بی اثر خواهد بود.

توضیح :

جزا نمودن طفل متخلف از قانون به مفهوم مجازات نمودن وی نمی باشد، بلکه هدف آنست که طفل در مرکز اصلاح و تربیت، در مدت محکومیت تحت تربیه و اصلاح قرار گرفته منحصراً فرد سالم به جامعه تقدیم گردد. ماده (۷) قانون رسیده گی به تخلفات اطفال، حکم می نماید که: ((مجازات طفل حتی به منظور اصلاح و تربیت به طور شدید و حقارت آمیز جواز ندارد)). همچنان ماده (۸) قانون مذکور، حکم می کند که: ((جزا طفل به عنوان آخرین راه حل اصلاح و تربیت وی تلقی میشود...))

قانونگذار برای طفلی که مرتکب شدیدترین تخلف گردیده باشد، حداکثر مدت ده سال جزا را پیشبینی نموده و واضح است که در طی مدت ده سال هر طفلی که حتی ۱۲ سالگی را تکمیل نموده باشد به سن ۲۲ سالگی میرسید و از حالت طفولیت خارج می گردد. چون روحیہ قانون این نیست که طفل کیفر و مجازات گردد، از آن جهت بعد از سپری نمودن مدت ده سال جزا، طفل مذکور باید به عنوان یک فرد صالح به جامعه تقدیم گردد. قابل ذکر است که از مهمترین فواید و آثار تعدد محکومیت و محاکمہ بعدی اطفال، رسیده گی به ابعاد خصوصی قضیه وعدم پیگرد اتهام مذکور در آینده می باشد.

تبیین مفهوم واژه (عقیده) در حکم مندرج جزء (۲)

فقرة (۲) ماده (۱۲۰) کود جزا

سوال بیست و نهم:

در جزء دوم فقرة (۲) ماده (۱۲۰) کود جزا واژه (عقیده) به کار رفته است که با وجود همچو قیدی در آن ماده، همه مامورین مؤظف که مورد ظن یا اتهام قرار می گیرند مدعی بر آن می گردند که به عقیده آن ها اجرای وظیفه مذکور از جمله صلاحیت های قانونی شان بوده است.

بناءً از نظر ما، جزء (۲) فقرة (۲) ماده مذکور زاید است، باید حذف گردد.

توضیح

تمام جزئیات وظایف مامورین دولت و طرز اجرای آن در قوانین، مقررات و لوایح تنظیم نمی گردند یا وظایف، قوانین، مقررات و لوایح مذکور در حال تغییر

وتحول اند از آن لحاظ در بسا موارد، مامور عملی را به عقیده اینکه وظیفه موصوف می باشد، توام باحسن نیت انجام می دهد.

بناءً تثبیت این موضوع (عقیده داشتن مامور مورد اتهام مبنی براینکه عمل انجام شده توسط موصوف از جمله صلاحیت های قانونی وی است یاخیر؟ ویا آنرا به حسن نیت انجام داده یابه سؤنیت)، در نتیجه تحقیق و رسیده گی قضائی محکمه روشن می گردد.

بناءً ذکر واژه (عقیده) در جزء (۲) فقره (۲) ماده (۱۲۰) کود جزا کدام مشکلی حقوقی و قانونی را به بار نمی آورد.

توضیح اصطلاح (غیر عادلانه) مندرج

در جزء (۱) فقره (۲) ماده (۱۲۷) کود جزا

سوال سی ام:

در جزء (۱) فقره (۲) ماده (۱۲۷) کود جزا اصطلاح غیر عادلانه آمده که مفهوم دقیق آن واضح و روشن نمی باشد.

بناءً لازم است که جمله غیر عادلانه یا در اصطلاحات کود جزا تعریف گردد و یا هم حذف شود تا متن ماده از ابهام خارج گردد.

توضیح :

مطابق جزء (۱) فقره (۲) ماده (۱۲۷) کود جزا یکی از شرایط دفاع مشروع آن است که در برابر عملی باشد که عمل مذکور خلاف قانون و درعین حال غیر عادلانه باشد.

اگر عمل خلاف قانون بوده اما غیر عادلانه نباشد، دفاع در برابر آن مشروع شمرده نمی شود.

به طور مثال: هرگاه خطر سلب آزادی غیر قانونی به وسیله غیرموظف امنیتی متوجه شخصی گردد که مظنون یا متهم نباشد، خلاف قانون و غیر عادلانه بودن عمل مرتکب، تجاوز شمرده می شود و به شخص مورد تهدید حق دفاع مشروع را ببار می آورد؛ اما اگر اشخاص غیر موظف در حالات عدم دسترسی به موقع به مراجع مسئول، مظنون فراری و یا مجرمی را به هدف سپردن به مراجع مسئول گرفتار و سلب آزادی کنند، عمل ایشان اگرچه خلاف قانون بوده، اما غیر عادلانه نیست، زیرا انجام چنین عمل به منظور تطبیق حکم قانون و تأمین عدالت صورت گرفته است، چنانچه ماده (۸۳) قانون اجراءات جزائی نیز به آن مشعر است.

در این حالت، شخص فراری یا مجرم نمی تواند تحت عنوان دفاع مشروع در برابر خطر سلب آزادی غیر قانونی علیه شخص یا اشخاص مذکور دست به ارتکاب عمل مجرمانه بزند و از نتایج عمل جرمی خود معاف گردد.

رفع تعارض بین حکم جزء (۲) فقره (۲) ماده (۱۲۷) و بند (۳)

فقره (۲) ماده مذکور

سوال سی و یکم:

در جزء (۲) فقره (۲) ماده (۱۲۷) کود جزا دفاع در برابر حمله و تعرض بالفعل و یا قریب الوقوع، از جمله شرایط دفاع مشروع ذکر گردیده است. اما در بند (۳) فقره (۲) ماده مذکور، همزمان بودن دفاع با حمله شخص متجاوز نیز از جمله شرایط دفاع مشروع گفته شده که در دو شرط فوق الذکر نسبتاً تعارض به مشاهده میرسد، موضوع قابل توضیح میباشد.

توضیح :

فقره (۲) ماده (۱۲۷) کود جزا شرایط بوجود آمدن حق دفاع مشروع را در شش جزء، طوری بیان نموده که اجتماع تمام شروط در آن حتمی و لازمی می باشد.

بناءً با عدم تحقق هر یک از شروط مندرج ماده مذکور، حق دفاع مشروع ساقط می گردد.

جزء (۲) فقره (۲) ماده (۱۲۷) کود جزا دفاع در برابر حمله و تعرض بالفعل یا قریب الوقوع و جزء (۳) فقره (۲) ماده مذکور، همزمان بودن دفاع با حمله شخص متجاوز را پیشبینی نموده است.

ظاهراً شرط دوم با شرط سوم، در مورد همزمان بودن دفاع با حمله در تعارض قرار دارد، زیرا در جزء (۲) فقره (۲) ماده مذکور، شرط است که دفاع در برابر حمله و تعرض بالفعل و یا حد اقل قریب الوقوع باشد ولی در جزء (۳) فقره (۲) ماده مذکور، شرط گردیده که دفاع باید همزمان با حمله باشد و ظاهراً حالت قریب الوقوع را نفی می نماید.

این تعارض با توجیه جزء (۳) فقره فوق الذکر، مبنی بر اینکه منظور از همزمان بودن دفاع با حمله، آنست که دفاع بعد از وقوع حمله و تعرض صورت نگیرد، رفع می شود، زیرا در جزء (۲) فقره مذکور، انجام دفاع اندکی قبل از وقوع حمله که قریب الوقوع است مجاز می باشد، ولی در جزء (۳) فقره مذکور، انجام دفاع بعد از ختم حمله متجاوز، ممنوع گردیده است.

بیان حکم ماده (۱۴۳) کود جزا در مورد محل تطبیق جزای نقدی در جرم جنایت

سوال سی و دوم :

طبق صراحت متن ماده (۱۴۳) کود جزا ((تعیین جزای نقدی در جرم جنایت جواز ندارد)) اما در سطر اخیر ماده مذکور، قانونگذار با افزودن جمله ((مگر اینکه این قانون صراحتاً به آن حکم نموده باشد)) استثناء قایل گردیده است. طوریکه مشاهده می گردد در کود جزا برای جنایت اصلاً جزای نقدی پیشبینی نگردیده، از آن جهت سطر اخیر ماده مذکور کاملاً زاید می باشد.

توضیح :

نظربه تعریفی که از جرایم صورت گرفته، اساساً جنایت شامل جزای نقدی نیست و ابتدای متن ماده (۱۴۳) کود جزا نیز به این اصل اشاره نموده است. اما قانون گذار در سطر اخیر ماده مذکور به بیان موارد استثنائی پرداخته است که در کود جزا برای مرتکبین جنایت به طور مستقل یا بر علاوه جزای حبس، جزای نقدی نیز پیشبینی گردیده مانند، مجازات شخص حکمی مندرج ماده (۳۵۱) بارعایت فقره (۴) ماده (۳۵۰) کود جزا و یا مانند، اجزای (۳) و (۴) ماده (۲۸۰) و جزء (۱) ماده (۵۰۸) کود جزا که در جرم جنایت جزای نقدی علاوه بر مجازات حبس، بالای شخص حقیقی قابل تطبیق می باشد.

بیان مفهوم حداکثر در مدت حبس طویل

سوال سی و سوم:

فقرة (۳) ماده (۱۴۷) کود جزا حبس طویل را بیان نموده و حد اکثر آن را تا (۱۶) سال قید نموده است.

سوال این است که آیا تکمیل (۱۶) سال، حد اکثر حبس طویل است یا آغاز آن؟

توضیح :

فقرة (۳) ماده (۱۴۷) کود جزا واضح است، زیرا به اساس فقرة (۴) ماده مذکور تکمیل شانزده سال حداکثر و شامل حبس طویل میباشد.

چگونه گی محاسبه مدت زمان توقیف متهم در احوال مختلف

سوال سی و چهارم:

در ماده (۱۴۷) کود جزا مدت حبس قصیر از سه ماه تا یک سال تصریح گردیده ، سؤال این است که تکلیف شخص از آوان گرفتاری الی سه ماه چو میشود؟

توضیح :

هرگاه متهم به سه ماه حبس یا بیشتر از آن محکوم گردد مدت زمان سپری شده از تاریخ گرفتاری تا صدور حکم، در حبس وی محاسبه می گردد و در صورتیکه بالای محکوم علیه به اساس حکم قانون حبس کمتر از سه ماه قابل تطبیق باشد، حبس کمتر از سه ماه نیز استثناءً بالای مرتکب تطبیق میگردد. اگر متهم به جزای نقدی محکوم شود، مدتی را که تحت نظارت

وتوقیف قرار داشته طبق حکم ماده (۳۴۶) قانون اجراءات جزائی، در برابر هرروز متناسب به عاید روزانه از جزای نقدی وی کاسته میشود. اما اگر مرتکب، محکوم به مجازات نشود در آن صورت محکمه ذیصلاح طبق حکم فقره (۲) ماده (۳۲۳) قانون اجراءات جزائی، پرداخت جبران خساره مدت نظارت وتوقیف شخص مذکور را علیه دولت حکم می نماید.

انجام خدمات عامه توسط اطفال بالاتر از سن (۱۵) سال بحیث

بدیل حجز با رعایت فقره (۴) ماده (۱۶۲) کود جزا

سوال سی و پنجم:

در کود جزا به بدیل حجز تصریح نشده در حالیکه بارعایت حکم فقره (۴) ماده (۱۶۲) کود جزا در رابطه به اطفال بالاتر از سن (۱۵) سال، تصریح گردیده که محکمه می تواند به یک یا چند جزای انجام خدمات عامه بالای اطفال بالاتر از سن (۱۵) سال حکم نماید. موضوع قابل توضیح میباشد.

توضیح :

بدیل های حجز در قانون رسیده گی به تخلفات اطفال و ضمیمه شماره دوم قانون اجراءات جزائی منتشره جریده رسمی شماره (۱۲۸۶) مورخ ۱۵/۱۲/۱۳۹۶ پیشبینی گردیده و احکام مفصل درمورد وجود دارد.

از اینکه حجز درمورد اطفال متخلف به منظور تربیت مجدد و اصلاح آنها، منحیث تدابیر اعمال می گردد، از آن رهگذر مجازات شمرده نمی شود و به همین دلیل در فصل دوم باب چهارم کتاب اول کود جزا از جمله انواع مجازات

اصلی دانسته نشده است. انجام خدمات عامه طبق ماده (۱۶۲) کود جزا در مورد بزرگسالان بدیل حبس می باشد و در عوض جزای اصلی تطبیق می گردد و اما انجام خدمات عامه در مورد اطفال بدیل جز محسوب می گردد، زیرا در عوض جز، قابل تطبیق است.

محاکم با رعایت احکام مواد مربوط به قانون رسیده گی به تخلفات اطفال و حکم مواد (۹۷ الی ۱۱۲) کود جزا تعیین تکلیف می نمایند.

بیان تفاوت بین مصادره منحث جزای تکمیلی و تدابیر تأمینی

سوال سی و ششم:

مصادره اموال طبق جزء (۲) فقره (۲) ماده (۱۷۸) کود جزا منحث جزای تکمیلی و طبق جزء (۱) ماده (۲۰۳) کود جزا منحث تدابیر تأمینی مالی و اقتصادی پیشبینی گردیده است.

دو مورد فوق از هم چی تفاوت دارند؟

توضیح :

اموال قابل مصادره از نزد محکوم علیه، اشیای جرمی یا اموالی است که در جرم استعمال گردیده و یا عاید ناشی از جرم باشند و به دو نوع ذیل تقسیم می گردند:

اول: اشیای که ساختن، استعمال، نگهداری، تورید، صدور، عرضه، خرید یا فروش آن به ذات خود جرم می باشد.

در این صورت این گونه اموال قطع نظر از اینکه در جرم استعمال شده یا خیر و اینکه ملکیت آن متعلق به متهم است یا خیر یا اینکه متهم محکوم می گردد یا برائت حاصل می نماید، قابل مصادره می باشد و واضح است که این

نوع مصادره منحيث مجازات تکمیلی نیست، زیرا در صورتی که متهم از مجازات اصلی براءت حاصل نماید چگونه به مجازات تکمیلی محکوم خواهد شد. به همین دلیل فقره (۴) ماده (۲۱۲) کود جزا چنین حکم می کند که: ((معاذیر تبرئه کننده مانع صدور جزای اصلی، تبعی و تکمیلی می گردد.)) البته تدابیر تأمینی مقتضی آنست که اینگونه اشیاء از دسترس افراد و اشخاص خارج و توسط دولت ضبط و مصادره گردند و نظر به همین دلیل، مصادره این گونه اشیاء، در ماده (۲۰۴) کود جزا در بحث تدابیر مالی و اقتصادی تنظیم گردیده است.

دوم: اموال و اشیای که ساختن، استعمال و نگهداشت آن ذاتاً جرم نبوده ولی در جرم استعمال گردیده یا برای استعمال در جرم تهیه شده و یا عاید ناشی از جرم باشند.

در این حالت مصادره زمانی حکم میگردد که متهم محکوم به مجازات اصل جرم گردد و محکمه با رعایت فقره (۲) ماده (۱۸۰) کود جزا علاوه به مجازات اصلی به مصادره اشیای مذکور حکم نماید و این گونه مصادره منحيث مجازات تکمیلی پیشبینی گردیده است.

موارد تطبیق حکم مصادره اموال غیر منقول در کود جزا

سوال سی وهفتم:

طبق حکم ماده (۱۸۰) کود جزا مصادره عبارت است از اخذ جبری و بلا عوض اموال منقول یا غیر منقول محکوم علیه....

سوال این است که در کدام حالات اموال غیر منقول محکوم علیه مصادره میگردد؟ در حالیکه طبق حکم ماده (۲۰۵) کود جزا هرگاه محلی بخاطر

ارتکاب جرم اختصاص یافته باشد، محکمه علاوه به جزا های پیشبینی شده در کودجزا به مسدود ساختن آن از یک تا شش ماه حکم می نماید.

توضیح:

مطابق حکم ماده (۱۸۲) کودجزا و با رعایت ماده (۱۸۰) آن محکمه به مصادره وجوه و دارائی های که شامل اموال منقول، غیر منقول و عواید ناشی از جرم باشد و یا جهت ارتکاب برخی از جرایم مانند، پول شویی یا تمویل تروریزم اختصاص یافته باشد، طبق حکم ماده (۵۰۹) کودجزا با رعایت فقره (۲) ماده (۱۸۰) کودجزا در مواردی که قانون پیشبینی نموده، حکم می نماید. در غیر حالات مصرحه قانونی، مصادره جواز ندارد.

حکم ماده (۲۰۵) کود جزا من حیث حالت تدابیر تأمینی در مواردیکه ملکیت غیر منقول قابل مصادره نباشد تطبیق می گردد.

بناءً هریک از مواد مذکور، ساحة تطبیقی خاص خود را دارد.

بیان حالت مصادره ملکیت شخص صاحب حسن نیت

سوال سی وهشتم:

در فقره (۲) ماده (۱۸۲) کود جزا جمله «حکم به مصادره، حقوق اشخاص ثالث را که صاحب حسن نیت باشد اخلاص نمیکند» قید گردیده است.

سؤال این است که اگر حکم به مصادره شود، حکم مذکور قابل تنفیذ است یا خیر؟ در صورت تنفیذ حکم مصادره، حق شخص ثالث اخلاص شده و از دست وی خارج می گردد، موضوع ایجاب وضاحت را می نماید.

توضیح :

منظور از حقوق اشخاص صاحب حسن نیت، آن است که حق (ملکیت) شخص، در تحقق عمل جرمی بدون سؤنیت وبدون آگاهی وی نقش داشته باشد. به این معنا که هرگاه محکمه به مصادره اموال و اشیای مرتبط به عمل مجرمانه حکم می نماید، اموال مذکور باید، ملکیت محکوم علیه باشد یا اموال شخص ثالث که با آگاهی وی در ارتکاب عمل جرمی استعمال گردیده و یا اشیائی باشد که با لذات داشتن و یا نگهداری آنها جرم شمرده می شود. اگر ملکیت اموال مذکور متعلق به شخص صاحب حسن نیت باشد و شخص مذکور دخالتی در عمل مجرمانه نداشته باشد و داشتن اموال مذکور، نیز با لذات جرم نباشد، مصادره آن جواز ندارد و اگر حکم به صادره هم صورت گیرد شخص ثالث می تواند مطابق به حکم ماده (۳۵۸) قانون اجرای جزائی در مورد مال مذکور ادعای مالکیت نماید.

بناءً ملکیت شخصی که با حسن نیت و بدون آگاهی وی، در ارتکاب عمل جرمی مورد استفاده قرار گرفته و یا به محکوم علیه به حسن نیت سپرده شده باشد، مصادره نمی گردد، مانند ملکیت مندرج فقره (۲) ماده (۳۰۸) کود جزا.

تکرار حکم مصادره اموال واجناس در مواد متعدد کود جزا**سوال سی ونهم:**

مصادره اموال و اجناس به صورت تکرار در چند ماده کود جزا ذکر گردیده مانند، مواد (۱۸۲، ۵۶۵ و ۷۹۹) کود جزا و در مواد مذکور، نظر به هر فصل و باب مصادره اموال و اجناس که در اثر ارتکاب جرم بدست آمده ذکر گردیده است.

بناءً بهتر خواهد بود که در فصل عام کود جزا، مصادره اموال ذکر گردد و از تکرار آن در مواد مختلف جلوگیری شود.

توضیح :

ماده (۱۸۰) کود جزا مصادره را تعریف و در ماده (۱۸۲) آن موارد مصادره و حقوق اشخاص ثالث به صورت عام بیان گردیده است. از اینکه مصادره به موجب حکم فقره (۲) ماده (۱۸۰) کود جزا صرف در مواردی که قانون پیشبینی نموده، حکم می شود، به منظور تشخیص موارد مذکور به صورت خاص در مواد مختلف کود جزا علاوه بر مجازات اصلی به مصادره اشیاء بدست آمده از اثر ارتکاب جرم نیز تصریح شده است.

بناءً به منظور وضاحت بیشتر و جهت تکمیل جزاهای اصلی، پیشبینی مواد مذکور در کود جزا نه تنها کدام اشکالی را در زمینه به وجود نمی آورد بلکه از موارد ضروری نیز شمرده می شود.

تعیین مدت زمان حجز شخص مصاب به امراض روانی و اجراءات محکمه در آن خصوص

سوال چهلیم:

ماده (۱۸۸) کود جزا به حجز نمودن محکوم علیه مصاب به امراض روانی در مؤسسه صحت روانی، تصریح نموده است. اما اینکه محکمه تا چه مدت زمان میتواند به حجز محکوم علیه در مؤسسه صحت روانی حکم نماید، کود جزا مسکوت بوده و از این رهگذر محاکم حین اصدار حکم به مشکل مواجه میگردند.

توضیح :

تعیین مدت جزا، تمدید و ختم مدت جزا متهم و یا محکوم علیه مصاب به امراض روانی به اساس تصدیق اهل خبره و تقاضای خارنوال یا نماینده قانونی مریض، وفق حکم ماده (۱۸۹ و ۱۹۰) کود جزا توسط محکمه مربوطه صورت می گیرد.

ازاینکه وقوف به مدت زمان صحت یابی مریض، دقیقاً قابل پیشبینی نمی باشد، از آن رهگذر مدت زمان جزا مریض مطابق نظراهل خبره یا متخصص مربوط، الی صحت یابی وی تمدید شده میتواند.

تفاوت بین معاذیر قانونی و احوال مخففه قضائی و تبیین جایگاه آنها در کود جزا

سوال چهل و یکم:

در ماده (۲۱۲) کود جزا حالات معاذیرقانونی و تفاوت آن با حالات مخففه قضائی، طور واضح بیان نگردیده است، موضوع ایجاب توضیح را می نماید. ثانیاً لازم است احوال مخففه قضائی مندرج جزء (۱۲) فقره (۲) ماده (۲۱۳) کود جزا که عبارت از ((سایر حالات مندرج این قانون و یا حالاتی که محکمه از اوضاع و احوال مربوط به جرم و متهم استنباط می کند))، طی یک ماده و یا فقره جداگانه تشخیص وایزاد گردد.

توضیح :

معاذیر تبرئه کننده و تخفیف دهنده جزا در ماده (۲۱۲) کود جزا به وضاحت تعریف شده و احوال مخففه، باموجودیت یکی از معاذیر قانونی تحقق می یابد که موارد آن در جزء (۱۱ الی ۱۲) فقره (۲) ماده (۲۱۳) کود جزا و حالات مخففه

قضائی در جزء (۱۲) ماده مذکور تصریح گردیده که از اوضاع و احوال قضیه، توسط قاضی استنباط می گردد.

در رابطه به بخش دوم پرسش باید گفت؛ جزء (۱۲) فقره (۲) ماده (۲۱۳) کود جزا مواردی را که منحیث حالات مخففه در قانون پیش بینی شده، مانند حکم ماده (۱۱۴) کود جزا یا آن حالات مخففه را که قاضی از اوضاع و احوال مربوط به جرم و متهم استنباط نموده و به آن حکم می نماید شامل میشود. اما حالات مذکور در ماده (۲۱۳) کود جزا تصریح نگردیده است.

چون حالات مخففه قضائی به نفع متهم است، صلاحیت تشخیص و استنباط آن به قاضی محول شده و قانون گذار نیز به همین سبب قلمرو آن را وسیع و گسترده گذاشته است. در صورتی که موارد آن در قانون محدود و منحصر شود تحت عنوان احوال مخففه قانونی قرار می گیرد نه قضائی بناءً مطالبه ایجاب ایزاد در قانون را نمی نماید.

قانون قابل استناد در رابطه به مصادره و جوه و دارایی ناشی از جرم مواد مخدر

سوال چهل و دوم:

طبق حکم فقره (۲) ماده (۷) کود جزا هیچ جزائی را نمی توان تطبیق نمود مگر اینکه در این قانون تصریح شده باشد.

مصادره یکی از انواع جزاهابه شمار می رود و طبق حکم ماده (۳۲) قانون مبارزه با مواد مخدر و مسکرات، جوه و دارایی های منقول و غیر منقول که در تهیه، تولید، پروسس...

موادمخدر به کار گرفته شده باشد و یا از ارتکاب آن حاصل گردیده باشد، مصادره می گردد.

در حالیکه ماده (۳۰۸ و ۳۰۹) کود جزا به مصادره وجوه و دارایی های منقول و غیر منقول به استثناء واسطه نقلیه، تجهیزات اختصاصی مورد استفاده در تولید مواد مخدر و وسایل مربوط آن، حکم نکرده است.

سوال این است که آیامی توان به مصادره دارایی های غیر منقول و وجوه حاصله از مواد مخدر، طبق ماده (۳۲) قانون مبارزه با مواد مخدر و مسکرات حکم نمود یا خیر؟

توضیح :

باتوجه به حکم مواد (۷) و (۸) کود جزا، احکام جزائی سایر قوانین به جز از قانون منع خشونت علیه زن، قابل استناد نمی باشد و در رابطه به مصادره احکام مفصل در کود جزا پیشبینی گردیده است.

در ماده (۱۸۰) کود جزا از مصادره اموال منقول و غیر منقول و سایر اشیای جرمی تعریف صورت گرفته و به موجب ماده (۱۸۲) کود مذکور موارد مصادره مشخص شده که در جرایم مربوط به موادمخدر و سایر جرایم قابل استناد می باشد.

همچنان مواد (۳۰۸ و ۳۰۹) کود جزا حکم مصادره واسطه نقلیه و تجهیزات اختصاصی مورد استفاده در تولید موادمخدر را به طور خاص پیشبینی نموده است.

بناءً مواد متذکره فوق در کود جزا دربرگیرنده همه موارد مصادره اموال منقول و غیرمنقول در جرایم مواد مخدر و سایر جرایم می باشد و ضرورت استناد به ماده (۳۲) قانون مبارزه با مواد مخدر و مسکرات دیده نمی شود. از جانب دیگر طبق حکم جزء (۳۴) فقره (۲) ماده (۹۱۶) کود جزا، احکام جزائی سایر قوانین که مغایر حکمی از احکام کود جزا باشد، ملغی شمرده می شود.

چگونگی تأثیر احوال مخففه عمومی در جرم قباح

سوال چهل و سوم:

در مواد (۲۱۴ و ۲۱۵) کود جزا در مورد آثار احوال مخففه در تعیین جزای جرم جنحه و جنایت وضاحت وجود دارد. اما در مورد جرم قباح، تذکری بعمل نیامده است.

با مسکوت بودن کود جزا در زمینه، این سؤال مطرح می گردد که آیا احوال مخففه در جرم قباح کدام تأثیر دارد یا خیر؟

توضیح:

جرم قباح در تصنیف بندی از رهگذر شدت و خفت جرایم، از جمله خفیف ترین جرایم است، زیرا مجازات آن تنها مجازات نقدی و آنهم الی سی هزار افغانی می باشد.

از آن جهت قانونگذار آثار احوال مخففه عمومی در قباح را پیشبینی ننموده است.

تفاوت حالات تطبیق بین فقره (۳و۴) ماده (۲۱۵) کود جزا

سوال چهل و چهارم:

اجزای (۳ و ۴) ماده (۲۱۵) کود جزا با هم در تضاد بوده یکی آن زاید می باشد.

توضیح :

در فقره (۳) ماده (۲۱۵) کود جزا حالتی پیشبینی شده که در آن جزای جرم ارتکاب یافته شامل حبس و جزای نقدی می باشد، به این معنی که فقره مذکور، جمع دو جزا را در بردارد. اما فقره (۴) ماده مذکور در برگیرنده یکی از دو جزای پیشبینی شده (حبس یا جزای نقدی) می باشد. هرگاه دقت صورت گیرد این دو فقره باهم در تضاد قرار ندارند، زیرا در فقره (۳) عبارت متن به حرف (و) که دراصل افاده جمع و اعمال هر دو جزای پیشبینی شده را می نماید، ربط داده شده و به اثر تخفیف، قاضی یکی از آنها را حکم می نماید و در فقره (۴)، جمله به حرف (یا) به ماقبل ربط داده شده است که دراصل افاده تفکیک و اختیار یک جزا از دو جزای مختلف رامی نماید. در این صورت قاضی به اثر تخفیف، تنها صلاحیت اصدار حکم به جزای نقدی را دارد بناءً کدام تضادی در آن وجود ندارد.

عدم اثر گذاری احوال مشدده عمومی بر جزای اعدام

وحد اکثر حبس دوام درجه (۱)

سوال چهل و پنجم:

در ماده (۲۱۹) کود جزا آثار مرتبه احوال مشدده عمومی بیان شده ، اما ماده مذکور، حالتی را که جزای جرم، اعدام و یا حد اکثر حبس دوام درجه (۱)

باشد و در عین زمان درقضیه احوال مشدده عمومی نیز وجود داشته باشد، بیان ننموده، در زمینه کود جزا، مسکوت می باشد.

توضیح :

در تطبیق ماده (۲۱۹) کود جزا که مجازات متهم را به حداکثر و یا یک درجه بالاتر در موجودیت احوال مشدده تصریح کرده، کدام مشکل دیده نمی شود. احوال مشدده عمومی در مجازاتی اثر می گذارد که نسبت به آن، اعمال مجازات شدید ممکن باشد، در مجازات اعدام و حداکثر حبس دوام درجه یک که شدت بیشتر در آنها عملاً منتفی است، احوال مذکور قابل رعایت نبوده و مجالی برای تطبیق احوال مذکور وجود نخواهد داشت، زیرا جزای یک درجه بالاتر از حداکثر حبس دوام درجه (۱) در کود جزا، وجود ندارد و پیشبینی اعدام نیز، محدود و منحصر به مواردی است که در قانون به آن تصریح شده باشد.

عدم پیشبینی حداقل جزا در مجازات قابل تعلیق

سوال چهل و ششم:

طبق حکم مواد (۲۲۱) و (۲۲۲) کود جزا در جرایمی که مجازات آن حبس تا پنج سال باشد و یا شخصی که به اثر ارتکاب جرم قباحت یا جنحه به جزای نقدی تا شصت هزار افغانی محکوم شده باشد، محکمه می تواند مجازات را تا پنج سال تعلیق نماید. توضیح گردد که تعلیق از چند سال تا پنج سال صورت گرفته می تواند؟ در حالیکه طبق ماده (۲۲۶) کود مذکور، مدت تعلیق تنفیذ حکم، پنج سال میباشد.

توضیح :

در ماده (۲۲۱) کود جزا تعلیق مجازات تا پنج سال به صورت مطلق ذکر گردیده است و مدت تعلیق تنفیذ حکم، طبق فقره (۱) ماده (۲۲۶) کود جزا پنج سال است.

بناءً مجازات حبس، تا پنج سال و یا کمتر از آن بدون در نظر داشت حداقل آن و جزای نقدی تا شصت هزار افغانی به مدت پنج سال تعلیق گردیده می تواند.

متفاوت بودن تعاریف قاچاق مواد مخدر مندرج کود جزا و قانون**مبارزه با مواد مخدر و مسکرات****سوال چهل و هفتم :**

تعریف قاچاق مواد مخدر در جزء (۲) ماده (۲۹۹) کود جزا با تعریف مواد مخدر در جزء (۲) ماده (۳) قانون مبارزه با مواد مخدر و مسکرات در بعضی موارد متفاوت است.

طوری که استعمال مواد مخدر در جزء (۲) ماده (۳) قانون مبارزه با مواد مخدر و مسکرات، جزء تعریف قاچاق می باشد اما در جزء (۲) ماده (۲۹۹) کود جزا، استعمال مواد مخدر جزء تعریف قاچاق مواد مخدر نیست.

علاوه بر آن افعال (انتقال و ارسال) مواد مخدر در جزء (۲) ماده (۲۹۹) کود جزا از عناصر قاچاق شمرده است، در حالیکه افعال (انتقال و ارسال) در تعریف قاچاق مندرج جزء (۲) ماده (۳) قانون مبارزه با مواد مخدر و مسکرات وجود ندارد.

سوال این است که هر دو قانون مذکور هم زمان نافذ می باشد، در عمل به کدام یک از تعاریف متذکره ترجیح داده شود؟

توضیح :

ازاینکه طبق حکم جزء (۳۴) فقره (۲) ماده (۹۱۶) کود جزا احکام جزائی سایر قوانین که مغایر حکمی از احکام کود جزا باشد، ملغی شمرده می شود و در کود جزا عنصر استعمال، جز در درمورد ادویه حاوی مواد مخدر که با استفاده از نسخه طبی تزویر شده استعمال گردد در سایر موارد قاچاق شمرده نشده است.

افعال (انتقال و ارسال) از جمله رفتارهای عمده و اساسی عنصر مادی قاچاق به شمار می رود و نبود این دو فعل در تعریف قاچاق موجب نقصان در تعریف است.

بناءً در رابطه به تعریف قاچاق مواد مخدر، به تعریف مواد مخدر در کود جزا که جامع و مؤخرالتاریخ است، استناد می شود و جزء (۲) ماده (۳) قانون مبارزه با مواد مخدر و مسکرات که در بعضی موارد مغایر تعریف مندرج در کود جزا است قابل استناد نمی باشد.

تشخیص محکمه ذیصلاح کاهش مدت تعلیق تنفیذ حکم**سوال چهل و هشتم :**

بدر نظر داشت ماده (۲۲۵) کود جزا کاهش میعاد ایام حبس تعلیقی از صلاحیت کدام محکمه می باشد محکمه که حکم آن نهایی گردیده یا محکمه ابتدئیه صادر کننده حکم؟

توضیح :

از آن جا که محکمه ذیصلاح درالغای تعلیق تنفیذ حکم، طبق صراحت ماده (۲۳۱) کودجزا، محکمه صادرکننده حکم می باشد، از آن رهگذر کاهش مدت تعلیق جزا بعد از قطعیت حکم در اثر اصلاح حال متهم به پیشنهاد مراجع مندرج ماده (۲۲۵) کودجزا نیز از صلاحیت محکمه صادرکننده حکم تعلیق می باشد .

اثرتابعیت دوگانه در ارتکاب جرم خیانت ملی**سوال چهل ونهم :**

ماده (۲۳۸) کود جزا مربوط به خیانت ملی می باشد. اگر اعمال جرمی مندرج ماده مذکور توسط تبعه خارجی ارتکاب یابد، در روشنی ماده (۲۴۰) کود جزا جرم جاسوسی مطرح میگردد.

سؤال اینست که در هردو ماده مذکور، مسؤولیت جرمی اشخاص دارای دو تابعیت، واضح نبوده که اشخاص مذکور در روشنی کدام یک از اوصاف جرمی، مورد محاکمه قرار گیرد.

توضیح :

هر شخصی که تابعیت افغانستان را طبق احکام قانون کسب نموده باشد، مطابق به حکم ماده چهارم قانون تابعیت، تبعه افغانستان شمرده شده و اگر همزمان دارای تابعیت کشور دیگری نیز باشد، ازتابعیت افغانی خویش محروم نمی گردد و تمام قوانین نافذه کشور بالای وی قابلیت تطبیق را دارد. بناءً جرم شخص مذکور در صورت ارتکاب اعمال مندرج ماده (۲۳۸) کودجزا، خیانت ملی شمرده می شود نه جرم جاسوسی .

معیار تفکیک بین جرایم تروریستی و جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی

سوال پنجاه ام:

در فقره (۹) ماده (۲۳۸) کود جزا مربوط به فصل جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی بین پیوستن به گروه مسلح در حال جنگ و فقره (۲) ماده (۲۷۷) کود جزا مربوط به فصل تروریسم کود جزا، در خصوص کسب عضویت سازمان تروریستی تفاوت واضح به مشاهده نرسید، ایجاب وضاحت را مینماید. هکذا تفکیک آشکار میان محتویات و مصادیق مواد (۲۶۶ و ۵۲۹ الی ۵۳۳) کود جزا به نظر نمی رسد.

توضیح :

تفاوت عمده جرایم فصل اول باب اول کتاب دوم کود جزا که تحت عنوان (جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی) می باشد و در مواد (۲۳۸ الی ۲۶۲) کود، تنظیم گردیده با جرایم تروریسم که در فصل دوم باب مذکور در مواد (۲۶۳ الی ۲۷۸) کود، تنظیم گردیده در لزوم وجود قصد خاص علاوه بر قصد عام در جرایم تروریستی و عدم لزوم وجود قصد خاص در جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی میباشد. این قصد خاص در جرایم تروریستی عبارت از قصد تحت تأثیر قرار دادن سیاست دولت جمهوری اسلامی افغانستان یا دولت خارجی و یا مؤسسه ها و سازمان های ملی یا بین المللی یا بی ثبات ساختن نظام دولت جمهوری اسلامی افغانستان و یا دولت خارجی میباشد، در حالیکه در ارتکاب جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی وجود چنین قصد نزد مرتکب، شرط تحقق عنصر معنوی شمرده نشده است.

بناءً عضویت گروه مسلح در حال جنگ اگر به منظور تحت تأثیر قرار دادن سیاست دولت جمهوری اسلامی افغانستان یا دولت خارجی و یا مؤسسه ها و سازمان های ملی یا بین المللی و یا بی ثبات ساختن نظام دولت افغانستان و یا دولت خارجی باشد، شامل جرم تروریستی بوده ولی اگر پیوستن به چنین گروهی بدون وجود چنین قصد باشد در آن صورت مشمول جرم خیانت ملی خواهد بود.

به همین سان تفاوت میان جرم استفاده از مواد منفجره یا وسایل کشنده مندرج ماده (۲۶۶) کود جزا که در فصل تروریسم تنظیم گردیده با جرم (استعمال مواد منفلقه و منفجره) و جرم (استعمال مواد منفلقه و منفجره بدون ایجاد خساره) مندرج مواد (۵۳۱ و ۵۳۲) کود، که در فصل پنجم باب ششم کتاب دوم کود جزا، تحت عنوان (جرائم مرتبط به سلاح ناریه، مهمات و مواد منفجره) تنظیم گردیده است، موجود میباشد، زیرا چنین قصد خاص در جرائم مرتبط به سلاح ناریه، مهمات و مواد منفجره نیز شرط تحقق عنصر معنوی پیشبینی نگردیده است.

بناءً قانونگذار باتفکیک جرائم تروریستی و جرائم مرتبط به سلاح ناریه مجازات معین و متناسب رابه هر کدام آنها، پیشبینی نموده است.

تفاوت حالت مجرمانه مندرج ماده (۲۵۸) کود جزا با حالات مندرج

مواد (۲۶۶) و (۲۶۹) کود

سوال پنجاه ویکم:

حمله مسلحانه بالای تأسیسات دولتی صرف در ماده (۲۵۸) کود جزا تسجیل گردیده است، اما به اساس جریان موجود در کشور، اکثراً حملات مسلحانه

بالای تأسیسات نظامی، ولسوالی ها و ولایات غرض سقوط دادن یا اشغال آنها، از طرف گروه های مسلح در حال جنگ با دولت افغانستان که گروه های تروریستی می باشد، صورت گرفته است و چنین حالت باید در مواد مندرج فصل جرایم تروریستی پیشبینی میشد که نشده است و یک خلاء قانونی می باشد.

باید گفت که مجازات اشخاص مندرج ماده (۲۷۷) کود جزا که در رابطه به تشکیل سازمان تروریستی، عضویت و همکاری با آن است، خیلی شدید می باشد و حتی مجازات اتفاق، معاونت شروع به آن طبق حکم ماده (۲۷۸) کود جزا، مجازات اصل جرم مرتکبه پیشبینی گردیده است.

مجازات حمله مسلحانه بالای تأسیسات و ادارات دولتی که ضرر شدید بر منافع عامه میباشد، در کود جزا، خفیف یعنی حبس طویل پیشبینی شده و در حالات اتفاق، معاونت و شروع به جرم مذکور نیز، از تشدید مجازات کار گرفته شده این موضوع باعث بلند رفتن گراف جرایم حمله مسلحانه بالای تأسیسات و ادارات دولتی می گردد.

بناءً باید جرم مذکور در فصل جرایم تروریستی درج و مجازات آن شدید گردد.

توضیح :

اشغال تأسیسات دولتی که در فصل جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی و در ماده (۲۵۸) کود جزا پیشبینی گردیده است، حالتی را بیان می نماید که شخص با استعمال قوت نظامی به اشغال تأسیسات دولتی، مؤسسه ها و دیگر اماکنی که به منظور منفعت عامه اعمار گردیده، اقدام نماید و هدف از آن ارتکاب جرایم تروریستی نمی باشد.

اما در فصل جرایم تروریستی انفجار به وسیله مواد منفجره در محل یا تأسیسات مورد استفاده عامه در ماده (۲۶۶) کود جزا و تخریب تأسیسات زیر

بنایی در ماده (۲۶۹) کود جزا به منظور ارتکاب جرایم تروریستی که هدف آن تحت تأثیر قرار دادن دولت جمهوری اسلامی افغانستان یا دولت خارجی و یا مؤسسه ها و سازمان های ملی و یا بین المللی یا بی ثبات ساختن نظام دولت جمهوری اسلامی افغانستان و دولت خارجی میباشد، پیش بینی گردیده است.

بناءً حالت مجرمانه مندرج ماده (۲۵۸) کود جزا باحالات مجرمانه مندرج در مواد (۲۶۶) و (۲۶۹) کود جزا که به قصد ارتکاب جرایم تروریستی انجام می شود از هم متفاوت بوده و هر کدام در جرایم مندرج فصل مربوط، قابل تطبیق می باشد.

مصادیق وعناصر جرم ترور با تأکید به مواد (۲۶۳) و (۲۶۴) کود جزا

سوال پنجاه و دوم:

مجازات جرم ترور در کود جزا تصریح گردیده اما از ترور تعریفی به عمل نیامده، عناصر آن مشخص نشده و مصادیق آن بیان نگردیده است.

توضیح :

مصادیق و عناصر جرم ترور در جرایم تروریستی مندرج ماده (۲۶۳) و (۲۶۴) کود جزا بیان گردیده است، با مراجعه به مواد مذکور حل مشکل می گردد.

موارد تطبیق حکم مواد (۲۵۹ و ۲۶۹) کود جزا

سوال پنجاه و سوم:

موارد مندرج ماده (۲۵۹) کود جزا با موارد مندرج ماده (۲۶۹) کود جزا، از لحاظ جرایم مشابه می باشد، اما مواد مذکور از لحاظ مجازات، مانند تخفیف در خصوص معاونت، اتفاق و شروع به جرم، از هم متفاوت است. لذا اگر غرض تعیین وصف جرمی دقیق، اگر جرایم متذکره مربوط به یک فصل مشخص شود. بهتر خواهد بود.

توضیح :

تفاوت حکم بین ماده (۲۵۹) کود جزا که تحت عنوان (اتلاف بنا ها و املاک) در فصل جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی تنظیم گردیده، با ماده (۲۶۹) کود جزا که تحت عنوان (تخریب تأسیسات زیر بنائی) در فصل جرایم تروریستی تسجیل گردیده، در کیفیت تحقق عنصر معنوی آن می باشد. در جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی جهت تکمیل رکن معنوی، تنها قصد عام (قصد انجام فعل) کافی می باشد، ولی در جرایم تروریستی مرتکب باید علاوه بر قصد عام (قصد انجام فعل)، قصد خاص را که عبارت از (تحت تأثیر قراردادن سیاست دولت جمهوری اسلامی افغانستان یا دولت خارجی و یا مؤسسه ها و سازمانهای ملی یا بین المللی یا بی ثبات ساختن نظام دولت جمهوری اسلامی افغانستان و یا دولت خارجی) است، نیز داشته باشد، در غیر آن عمل مرتکبه وی جرم تروریستی شمرده نخواهد شد، زیرا اصطلاح جرایم تروریستی در فصل مربوط طوری تعریف گردیده است که داشتن قصد خاص متذکره، جزء لاینفک عنصر معنوی آن می باشد.

تفاوت بین حکم ماده (۲۶۶) و ماده (۲۶۹) کود جزا

سوال پنجاه و چهارم:

بین حکم ماده (۲۶۶) و ماده (۲۶۹) کود جزا نقاط مشترک وجود دارد، بدین مفهوم که فقره (۱) ماده (۲۶۶) و فقره (۱) ماده (۲۶۹) کود مذکور، از لحاظ محل جرمی و آثار آن بسیار نزدیک با هم اند، طوریکه در فقره (۱) ماده (۲۶۶) کود جزا، مجازات شخصی پیشبینی شده است که به منظور ارتکاب جرم تروریستی یکی از مواد منفجره یا وسایل کشنده، را در محل یا تأسیسات مورد استفاده عامه یا تأسیسات زیربنایی انفجار میدهد یا منتشر میسازد و فقره (۱) ماده (۲۶۹) کود مذکور، تخریب تأسیسات و زیر بنای دولتی را جرم انگاری نموده است.

سوال این است، هرگاه شخصیکه با مواد منفجره سرک را تخریب کند کدام یک از مواد فوق الذکر در زمینه قابل تطبیق میباشد؟

توضیح :

تفاوت اساسی میان حکم ماده (۲۶۶) کود جزا که تحت عنوان (استفاده از مواد منفجره و کشنده) می باشد با ماده (۲۶۹) کود جزا که تحت عنوان (تخریب تأسیسات زیربنایی) است، در نحوه انجام رکن مادی (وسیله و نتیجه مجرمانه) می باشد به این معنا که رکن مادی جرم مندرج ماده (۲۶۶) کود جزا، استفاده از مواد منفجره و کشنده است، خواه منجر به تخریب تأسیسات گردد یا نه، در حالیکه رکن مادی جرم مندرج ماده (۲۶۹) کود مذکور، مقید به نتیجه بوده که عبارت از تخریب، صدمه شدید یا مختل شدن فعالیت تأسیسات و زیر بناهای مورد استفاده عامه میباشد و استفاده از وسیله خاص در ارتکاب جرم مندرج ماده (۲۶۹) کود، شرط نگردیده است.

بناءً ساحة تطبيق هر کدام از مواد متذکره از هم جدا و متفاوت بوده و مثال ذکرشده در پرسش، بر ماده (۲۶۶) کودجزا، قابل تطبيق میباشد.

تفاوت جرم گروگان گیری با جرم اختطاف

سوال پنجاه و پنجم:

ماده (۲۷۰) کود جزا که حکم (گروگان گیری بمنظور مجبور ساختن شخص حقیقی، به اجراء و یا امتناع از اجرای یک عمل) را بیان می نماید با جرم اختطاف مندرج ماده (۵۹۱) کود جزا که (ربودن و سلب آزادی اشخاص را به منظور کسب منفعت و یا مال) بیان نموده است، با هم مشابه می باشد، زیرا مجبور ساختن به اجراء یا امتناع از یک عمل، طلب منافع برای گروه گروگان گیرنده را نیز احتوا میکند، لذا وجه تفکیک دو مورد فوق در چی میباشد؟

توضیح :

میان جرم گروگان گیری و جرم اختطاف از لحاظ تحقق عنصر مادی و معنوی تفاوت وجود دارد، زیرا در ماده (۲۷۰) کود جزا به صراحت توضیح گردیده که هدف از جرم گروگان گیری محض بهره برداری و کسب منفعت از شخص گروگان گرفته شده و یا وارد نمودن ضرر به وی نمی باشد بلکه هدف حقیقی مجبور ساختن دولت یا سازمان بین المللی و یا شخص حقیقی دیگر به اجراء یا امتناع از اجرای یک عمل است.

در حالیکه در جرم اختطاف مندرج در مواد (۵۹۰ و ۵۹۱) کودجزا قصد و هدف حقیقی مرتکب، بهره کشی یا رسانیدن ضرر به شخص اختطاف شده و یا بدست آوردن مال یا منفعت مادی در برابر رهائی وی می باشد و از این لحاظ از جمله جرایم علیه اشخاص شمرده می شود.

به بیان دیگر، جرم گروگان گیری، جرم علیه اشخاص نیست، زیرا هدف از آن رسانیدن ضرر جسمی یا مالی به شخص گروگان گرفته شده و یا بدست آوردن مال از شخص گروگان گرفته شده و یا وابسته گان آن نمی باشد، بلکه هدف تحت تأثیر قرار دادن سیاست دولت جمهوری اسلامی افغانستان، دولت خارجی یا سازمان بین المللی یا بی ثبات ساختن نظام دولت جمهوری اسلامی افغانستان و یا دولت خارجی میباشد و مرتکب، اجراء و یا امتناع از اجرای عمل را به هدف جرم تروریستی، در آزاد ساختن گروگان گرفته شده شرط مینماید.

تفاوت دیگر میان دو جرم مذکور این است که در گروگان گیری، ربودن شخص شرط عنصرمادی نیست، اما در اختطاف، ربودن شخص شرط عنصرمادی اختطاف شمرده میشود.

محل تطبیق فقره (۴) ماده (۲۷۷) کود جزا و عدم موجودیت ابهام

بین متن و عنوان ماده مذکور

سوال پنجاه و ششم:

طبق حکم فقره (۴) ماده (۲۷۷) کود جزا (شخصی که بمنظور برنامه ریزی اعمال تروریستی یا اشتراک در آن، آموزش دادن یا دریافت آموزشهای تروریستی یا به هر نحوه دیگر جهت تسهیل اعمال تروریستی داخل کشور گردد یا به خارج از کشور سفر کند یا اقدام به سفر نماید یا زمینه سفر را فراهم کند، به حبس طویل محکوم میگردد.) اما در مورد شخصی که اعمال فوق را در داخل کشور برنامه ریزی و انجام میدهد و خود نیز در کشور زنده گی میکند کدام صراحت قانونی در کود وجود ندارد.

علاوه بر آن در عنوان ماده (۲۷۷) کود جزا تشکیل سازمان تروریستی، عضویت و همکاری به آن تحریر گردیده، اما در مورد (همکاری یا مساعدت به دشمن) در متن ماده مذکور کدام صراحت قانونی وجود ندارد. بناءً اگر یک فقره مرتبط به وصف جرمی فوق، با الهام از روحیه ماده (۳) قانون جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی سال ۱۳۶۶ در ماده مذکور ایزاد گردد، بهتر خواهد بود.

توضیح :

ماده (۲۷۷) کود جزا تحت عنوان (تشکیل سازمان تروریستی، عضویت و همکاری با آن) در پنج فقره طور تنظیم گردیده که در فقره اول تشکیل سازمان تروریستی، در فقره دوم کسب عضویت سازمان تروریستی، در فقره سوم تأکید گردیده که محض عضویت، جرم مستقل و انجام سایر اعمال تروریستی جرم جداگانه محسوب می گردد، در فقره چهارم نوع خاص همکاری با سازمان تروریستی از طریق ورود به کشور یا خروج از آن به منظور برنامه ریزی اعمال تروریستی یا اشتراک در آن یا آموزش دادن یا دریافت آموزش های تروریستی یا همکاری به هر نوع دیگر که از طریق سفر به داخل یا خارج از کشور انجام شود منحصی یکی از موارد خاص جرم تروریستی پیشبینی گردیده و مجازات آن مشخص گردیده است. در فقره پنجم حالت مشدده اعمال جرمی مندرج فقرات قبلی مذکور، با نظر داشت تابعیت مرتکب بیان شده است.

بناءً در عنوان یا متن ماده (۲۷۷) کود جزا هیچ نوع مشکل قانونی وجود ندارد.

قبال ذکر است که همکاری و مساعدت درغیراز احوال خاص مندرج فقره (۴) ماده (۲۷۷) کودجزا به صورت عام در اعمال تروریستی از دو حالت (مباشرت یا سببیت) خالی نمی باشد و هرکدام تحت عنوان شراکت و یا معاونت در جرم مطمح نظر بوده و طبق صراحت ماده (۲۷۸) کود جزا که آخرین ماده فصل جرایم تروریستی می باشد، با استثناء از اصل قاعده عمومی، برای شریک، معاون، شروع کننده و اتفاق کننده جرایم تروریستی، عین مجازات فاعل پیشبینی گردیده است.

مفهوم سازمان تروریستی و تبیین مصداق اصطلاح (مخالفین مسلح دولت)

سوال پنجاه وهفتم:

ماده (۲۷۷) کود جزا در رابطه به تشکیل، رهبری و نظارت سازمان تروریستی و همچنان در رابطه به استخدام اشخاص به گروه تروریستی صراحت دارد. فقره (۲) ماده مذکور، عضویت به گروه تروریستی را جرم انگاری نموده و طوریکه ملاحظه میگردد در کود جزا سازمان های تروریستی تعریف نشده است.

سؤال این است که مخالفین مسلح دولت تحت کدام عنوان می باشد و فعالیت آن ها طبق کدام مواد کود جزا مورد رسیده گی قرار می گیرد.

توضیح :

تروریست و سازمان تروریستی در جزء (۲) ماده (۲۶۳) کودجزا تعریف گردیده است.

بناءً متکی به تعریف مذکور هر شخصی که عضویت سامان های متذکره را کسب نماید، طبق حکم فقره (۲) ماده (۲۷۷) کود جزا مجازات می گردد.

حداقل مساحت مزارع خشخاش یا کوکا در جرم قاچاق مواد مخدر

سوال پنجاه و هشتم:

طبق جزء (۱) فقره (۲) ماده (۳۰۱) کود جزا (در صورت که مساحت مزرعه خشخاش یا کوکا تا یک بسوه باشد مرتکب به حبس قصیر یا جزا نقدی از سی هزار تا شصت هزار افغانی محکوم میگردد.) در ماده مذکور حد اقل مساحت زمین و یا مقدار نبات ذرع شده ذکر نگردیده است. هرگاه چند بته از خشخاش در زمین یک شخص بطور خود رو، سبز شده باشد، حتی اگر کمتر از یک متر مربع را احتوا کند بادر نظر داشت این که حد اقل مساحت آن قید نگردیده، قابل مجازات خواهد بود که این نوع مجازات دور از عدالت می باشد.

توضیح :

ماده (۳۰۱) کود جزا مجازات کشت قصدی نبات مؤلد مواد مخدر و مواد روان گردان را پشبینی نموده و صراحتاً در فقره (۲) ماده مذکور، از کشت خشخاش یا کوکا بحث نموده و مجازات آن را حبس قصیر که حداقل آن سه ماه می باشد یا جزای نقدی از سی هزار افغانی الی شصت هزار افغانی تعیین کرده است.

البته بین کشت و نمو نمودن به گونه خود رو، تفاوت وجود دارد، زیرا در نموی نبات ممنوعه به صورت خود رو، قصد جرمی وجود ندارد از آن رهگذر متصرف مزرعه مسئولیت جرمی نخواهد داشت، اما در صورت کشت عمدی

مطابق به مساحت زمین کشت شده، حسب احوال حداقل و حداکثر مجازات پیشبینی شده رعایت می گردد.

تفاوت مجازات جرم اختلاس با مجازات جرایم در حکم اختلاس

سوال پنجاه ونهم:

در ماده (۳۹۱) کود جزا مجازات جرم اختلاس موظفین خدمات عامه به صورت عام پیشبینی شده، اما در مواد (۳۹۴ الی ۳۹۶) کود جزا نیز از مواردی، مانند کسب منفعت از طریق غدر، حصول مفاد از عواید متعلق به دولت و تصرف غیر قانونی پول، اوراق بهادار یا سایر اسناد، تذکر به عمل آمده است.

اگر موارد مندرج مواد (۳۹۴ الی ۳۹۶) کود جزا شامل جرم اختلاس باشد پس چرا آن موارد در ماده (۳۹۱) کود جزا تکرار گردیده است؟ اما اگر موارد مندرج (۳۹۴ الی ۳۹۶) کود جزا از جمله جرم اختلاس نباشد، ایجاب مینماید در آن مورد احکام مشخص تحت وصف جرمی خاص، در کود جزا پیشبینی گردد.

توضیح :

باتوجه به حکم ماده (۳۸۸) کود جزا در جرم اختلاس، شخص موظف خدمات عامه، مؤسسه غیردولتی یا خصوصی که به انجام خدمات عامه استخدام شده باشد وجوه، اوراق بهادار، دارائی و... مرجع مربوط را به شیوه های تصرف، خارج کردن و پنهان نمودن، اختلاس می نماید که مرتکب جرم اختلاس حقیقی شمرده می شود و یا طبق حکم ماده (۳۸۹) و ماده (۳۹۰) کود جزا، از طریق ضرر رسانیدن به حقوق دولت یا اداره مربوط به وسیله قرارداد یا سنجش، تحصیل محصول گمرکی و مالیات یا ارائه گزارش پروژه های خیالی

و غیره، مرتکب عمل جرمی می شود که عمل مذکور، در حکم اختلاس شمرده میشود.

بنابراین، در مواد (۳۹۱) الی (۳۹۳) کود جزا، مجازات مرتکبین جرم اختلاس حقیقی موظفین مذکور، براساس مقدار وجه اختلاس شده پیشبینی و تعیین گردیده و در مواد (۳۹۴ الی ۳۹۶) کود جزا، مجازات مرتکبین جرایم اختلاس حکمی که از طریق غدر یا ضرر رسانیدن به حقوق اداره مربوط به شیوه های ذکر شده در مواد (۳۸۹ و ۳۹۰) کود جزا، ارتکاب می یابد بیان گردیده و جرایم مذکور از نظر نحوه ارتکاب و مجازات پیشبینی شده با هم تفاوت دارند.

تفاوت جرم اختلاس با جرم غصب

سوال شصتم:

با انفاذ قانون جدید مبارزه با فساد اداری منتشره جریده رسمی شماره (۱۳۱۴) مؤرخ ۱۸/میزان/۱۳۹۷، یک عده جرایم دیگر نیز شامل جرایم فساد اداری شده مانند، جرایم انتخاباتی و جرم شکنجه که این امر سبب بروز تنازع در صلاحیت محاکم نیز گردیده، بناءً ایجاب می نماید در زمینه توضیح لازم ارائه گردد.

همچنان در ماده (۳۸۸) کود جزا از کلمه (دارایی) به مفهوم عام آن با در نظر داشت تعاریف ارائه شده از دارایی که شامل دارایی منقول و غیر منقول میگردد استفاده شده و پنهان کردن دارایی غیر منقول مصداق و مورد حقوقی ندارد و هکذا، اینکه تصرف مالکانه در اموال و ملکیت های غیر منقول شامل اختلاس می شود و یا خیر؟ ایجاب وضاحت را می نماید. در صورتیکه اموال و ملکیت های غیر منقول شامل اختلاس نگردد و موضوع غصب مطرح باشد،

ایجاب می نماید تا در غصب ملکیت های دولتی بنابر نیازمندی از تشدید مجازات، کار گرفته شود.

توضیح :

در رابطه به جزء اول سوال، قانون مبارزه باجرایم فساد اداری و کودجزا، صراحت دارد. اما در مورد اجزای بعدی پرسش مذکور ذیلاً پاسخ ارائه می گردد: -در رابطه به اینکه آیا دارایی غیرمنقول قابلیت پنهان کردن را دارد یا خیر؟ باید توضیح داد که اگر مرتکب دارایی غیرمنقول دولتی را از حساب مرجع مربوطه به قصد اختلاس خارج و یا پنهان نماید و به نحوی تحت تصرف خود و یا در تصرف شخص دیگری در آورد، عمل وی به ملاحظه دفاتر و اسناد رسمی، تثبیت شده می تواند.

-در مورد جزء اخیر سوال باید گفت که دارائی منقول و غیرمنقول مورد اختلاس واقع شده میتواند، اما غصب ملکیت های غیرمنقول، دارای احکام جداگانه بوده وصف جرم اختلاس بر آن مصداق ندارد، زیرا در جرم اختلاس شرط شده است که وجوه، اوراق بهادار یا دارایی موضوع جرم، به حکم وظیفه به مرتکب (موظف خدمات عامه) سپرده شده باشد.

بناءً غصب اموال غیر منقول مندرج مواد (۷۱۵) الی (۷۱۹) کودجزا در فصل مربوط آن دارای احکام مشخص و مجازات معین می باشد که با جرم اختلاس متفاوت است.

مجازات شخصی استخدام شده در ارتکاب جرم قاچاق مواد مخدر

سوال شصت و یکم:

در ماده (۳۱۱) کودجزا از مجازات شخص توزیع کننده و فروشنده مواد مخدر، تذکر به عمل آمده است. این در حالی است که در ماده مذکور صراحتاً در خصوص مستخدم و یا به گونه عام تر شاگرد شخص توزیع کننده و

فروشنده مواد مخدر چیزی تذکر به عمل نیامده، آیا می توان وی را نیز همسان با فروشنده و توزیع کننده اصلی مواد مخدر مجازات کرد ؟
توضیح :

فروش و یا توزیع مواد مخدر، مطابق ماده (۳۱۱) کود جزا جرم پنداشته شده و اگر توسط هر شخصی ارتکاب شود قابل مجازات است، از آن رهگذر بین اصل فروشنده و شخص استخدام شده در مجرمانه بودن عمل تفاوتی وجود ندارد. بناءً شخص فروشنده و توزیع کننده و همچنان شخص استخدام شده برای فروش مواد مخدر، هرگاه در حال صحت عقل وبدون جبر واکراه مرتکب جرم مذکور شده باشد، وفق ماده (۳۱۱) کود جزا، مستوجب مجازات می باشد.

تبیین مفهوم اصطلاح (منفعت نامشروع) در جرم رشوت مندرج ماده (۳۷۰) کود جزا

سوال شصت و دوم:

ماده (۳۷۰) کود جزا جرم رشوت را تعریف و یکی از موضوعات جرم متذکره را منفعت نامشروع بیان نموده ، در حالیکه قانون جزای (سال ۱۳۵۵)، مطلق منفعت را قطع نظر از اینکه منفعت مشروع باشد یا نامشروع، موضوع جرم رشوت قرار داده بود.

سؤال این است که آیا موجودیت (وصف نامشروع) در موضوع جرم رشوت مندرج در ماده مذکور، یک نقیصه محسوب میگردد و یا چطور؟

توضیح :

ماده (۳۷۰) کود جزا در بیان حکم رشوت و مجازات آن، اخذ، طلب، وعده پرداخت یا قبول منفعت نامشروع را به عنوان بخشش، از موضوعات اساسی جرم رشوت، پیشبینی نموده است.

اصل آن است که مؤلفین خدمات عامه، دولتی، سازمانهای بین المللی یا مؤسسات غیر دولتی به منظور اجرای کار و یا وظیفه شان، طبعاً منفعت مشروع را طبق قانون یا قرار داد کار، تحت عنوان مزد و یا معاش بدست می آورند، اما در صورت که اشخاص مذکور، به منظور بدست آوردن منفعت خلاف قانون به منظور اجرا یا امتناع از وظیفه و مکلفیت قانونی خود، منفعتی را اخذ، طلب، و یا وعده پرداخت آنرا بگیرند یا به عنوان بخشش قبول نمایند، دراین صورت منفعت مذکور غیر مشروع بوده و عمل مرتکب، رشوت شمرده میشود.

بناءً در اجرای کار یا وظایف موظفین مذکور دو نوع منفعت مطرح میشود، یکی منفعت مشروع که مطابق قانون مزد و یا معاش است و دوم منفعت نامشروع و خلاف قانون که مؤلف مذکور به منظور اجرا یا امتناع از وظیفه و مکلفیت قانونی، اخذ یا طلب و... می نماید.

همچنان طبق مواد (۱۹) و (۲۱) میثاق مبارزه علیه فساد اداری منتشره جریده رسمی شماره (۹۳۶) مورخ ۲۵/جدی/۱۳۸۶، یکی از موضوعات جرم رشوت، منفعت نامشروع شمرده شده و قانونگذار در کود جزا به پیروی از میثاق مذکور به تعریف جرم رشوت پرداخته است. با ذکر دلایل فوق، درج و موجودیت کلمه (نامشروع) در ماده مذکور دقیق و بجا بوده کدام مشکل اجرائی را در زمینه به وجود نمی آورد.

بیان حالت خاص استعمال سند تزویری درمادہ (۴۴۳) کود جزا

سوال شصت و سوم:

درمواد (۴۳۶ و ۴۳۷) کود جزا مجازات جرم تزویر و استعمال آن پیشبینی شده در حالیکه درمادہ (۴۴۳) کود جزا با ذکر دو مورد خاص، مکرراً از مجازات جرم مندرج مواد (۴۳۶ و ۴۳۷) کود جزا تذکر به عمل آمده موضوع ایجاب دقت بیشتر را می نماید.

توضیح :

مادہ (۴۳۷) کود جزا مجازات ساخت، استعمال، و توريد هریک از اشیای تزویری مندرج مادہ مذکور را به صورت عام بیان نموده و مرتکب در این حالت من حیث فاعل عمل تزویر شناخته میشود، اما درمادہ (۴۴۳) کود جزا به طور خاص موردی پیشبینی گردیده که شخص اسناد مرتبۀ تزویری مندرج مواد (۴۳۶ و ۴۳۷) کود جزا را به مراجع ذیصلاح دولتی یا محکمه تقدیم یا استعمال نماید. عبارت (طوریکه) در متن مادہ مذکور، صورت خاص استعمال سند تزویری را توضیح داده و حالت مجرمانه متذکره را، منوط به تقدیم و ارائه آن به محکمه و یا یکی از مراجع ذیصلاح دولتی دانسته است.

بناءً حکم مادہ (۴۴۳) کود جزا مجازات استعمال کننده اسناد تزویری را در مورد خاص به نحوی که درمادہ مذکور تصریح گردیده بیان نموده و مادہ مذکور هیچگونه تناقض با حکم مواد (۴۳۶ و ۴۳۷) کود جزا ندارد.

مجازات صادرکننده فیصله ناحق به طور عمدی متکی به ماده (۴۰۵) کود جزا و مرجع تشخیص فیصله مذکور

سوال شصت و چهارم:

در ماده (۴۰۵) کود جزا از فیصله ناحق قاضی که به صورت عمدی صادر می‌گردد تذکر بعمل آمده که صدور فیصله ناحق، سبب مجازات و طرد وی از مسلک قضاء میشود، اما فیصله ناحق مندرج در ماده مذکور واضح و مشخص نمی باشد و این موضوع مجال سوء استفاده را برای اطراف دعوی در موضوعات جزایی در برابر قضاء و قضات فراهم می سازد.

بناءً ایجاب می نماید تا فیصله ناحق مشخص و حدود آن توضیح گردد.
توضیح :

ماده (۴۰۵) کود جزا از ماده (۲۸۳) قانون جزای سال ۱۳۵۵، گرفته شده و در آن برای قضاتیکه عمداً فیصله ناحق صادر می نمایند، مجازات پیشبینی گردیده است.

تشخیص فیصله حق از ناحق و رسیده گی به احوال قضاتیکه عمداً فیصله ناحق را صادر می نمایند، از صلاحیت شورایعالی ستره محکمه می باشد. اگرچین رسیده گی موضوع توسط شورایعالی ستره محکمه ثابت شود که فیصله قاضی عمداً به صورت ناحق صادر گردیده، در آن صورت قاضی متهم قابل مؤاخذه قانونی خواهد بود.

این موضوع، هیچگاه زمینه سوء استفاده را برای اصحاب دعوی فراهم ساخته نمی تواند.

حكم كود جزا در مورد جرایم غفلت وظیفوی کارمندان ادارات ملکی

سوال شصت و پنجم:

غفلت وظیفوی کارمندان ادارات ملکی در کود جزا صراحت ندارد. پیشنهاد می گردد تا در کود جزا جرم ومجازات غفلت وظیفوی کارمندان ادارات ملکی به صورت جداگانه پیشبینی و یا جرم مذکور در ماده (۴۰۷) کود جزا ایزاد گردد.

توضیح :

به موجب فقره (۱) ماده (۲) کود جزا (این قانون (کود) جرایم و جزا های تعزیری را تنظیم می نماید).

ومطابق فقره (۱) ماده (۷) کود جزا (هیچ عملی جرم شمرده نمی شود مگر به حکم قانونی که قبل از ارتکاب آن نافذ گردیده باشد).

ازاینکه کارمندان ادارات ملکی جزء مؤظفین خدمات عامه می باشند، در صورتی که جرایم مندرج ماده (۴۰۷) یا (۴۰۸) کود جزا را مرتکب شوند، حسب احوال مجازات می گردند.

از نظر مقنن غفلت وظیفوی همه کارمندان ادارات ملکی به صورت عام جرم شناخته نشده، مگر غفلت وظیفوی اشخاصی که قانون در رابطه به آنها صراحت داشته باشد، مانند، جرایم مندرج فقره (۳) ماده (۴۱۳) و جزء (۲ و ۱) ماده (۴۱۷) کود جزا که از جانب قانونگذار جرم انگاری گردیده است.

بناءً به استثنای مواردیکه در قانون به عنوان جرم پیشبینی شده شد، هیچ عملی را نمی توان جرم شمرد وغفلت وظیفوی کارکنان خدمات ملکی را نیز، خارج از محدوده، قانون نمی توان به اساس ماده (۴۰۷) کود جزا ویا ماده جداگانه مجازات نمود.

علاوه بر آن غفلت وظیفوی کارکنان خدمات ملکی درسایر موارد، نوعی تخطی اداری بوده که در مقررۀ طرزسلوک کارمندان خدمات ملکی منتشرۀ جریده رسمی شماره (۹۰۰) مورخ ۱۳۸۵/۷/۵، پیشبینی گردیده و برای مرتکبین آن مؤیدات تأدیبی مد نظر گرفته شده که صلاحیت تأدیب آن از اداره مربوطه می باشد.

بیان تخلفات وظیفوی خارنوال مندرج در ماده ۴۱۷ کود جزا

سوال شصت و ششم:

تخلفات وظیفوی خارنوال که در ماده (۴۱۷) کود جزا در فصل مربوط به سوء استفاده از موقف پیشبینی گردیده، تخلفی در حد جرم نبوده و ایجاب مینماید تا این موضوع شامل موارد تأدیبی گردد نه موارد جرمی، زیرا پیشبینی تخلفات وظیفوی به عنوان عملکرد جرمی، مصونیت شغلی خارنوال را از بین میبرد.

توضیح :

تشخیص تخلف وظیفوی خارنوال در مواردی که طبق احکام قانون جرم تلقی می شود و همچنان معرفی خارنوال جهت تحقیق و تعقیب عدلی در صورت ارتکاب جرم قانوناً شامل صلاحیت اداره محترم لوی خارنوالی میباشد. ماده (۴۱۷) کود جزا مجازات متخلفی را پیشبینی کرده که در صورت تحقق جرم و تعقیب آن عندالمحکمه، مسئولیت وی در جریان محاکمه تثبیت گردد. البته پیشبینی مجازات درهمچو مورد بمعنی اخلاف مصونیت شغلی خارنوال

پنداشته نمی شود، بلکه مقنن در زمینه اصل قانونیت جرم و جزا را، مدنظر گرفته است.

توضیح مفهوم مهمات مورد نیاز سلاح ناریه مندرج مادہ (۵۳۶) کود جزا

سوال شصت و هفتم:

در مادہ (۵۳۶) کود جزا برای حيازت غير قانونی سلاح ناریه تا سه ميل دارای قطر ميل (۹،۱۹) و مهمات آن که شخص بدون مجوز قانونی در اختیار داشته باشد، جزای نقدی سی هزار تا شصت هزار افغانی پیشبینی گردیده است. در صورتیکه شاجورتفنگچه بدست آمده مرمی داشته باشد، رویه قضایی طوری است که محاکم در خصوص مرمی ها جزا در نظر نمی گیرند. سوال این است که آیا در تفنگچه قاچاق شده که شاجور آن مرمی داشته باشد، در خصوص مرمی های آن محاکم ترتیب اثر دهند و یا خیر؟

توضیح :

مرمی از مهمات مورد نیاز سلاح دانسته میشود و نمیتوان در خصوص حيازت مرمی آن، جزای جداگانه تعیین نموده و منظور از مهمات مورد نیاز در مادہ مذکور مهماتی است که برای سلاح نیاز باشد. به طور مثال: در تفنگچه، تا سه شاجور و در کلاشینکوف تا چهار شاجور... مهمات مورد نیاز شمرده می شود و مرمی های بیشتر از آن شامل مهمات مورد نیاز نبوده و به طور جداگانه مورد مجازات و حکم قرار می گیرد.

معیار تفکیک قتل عمد از ضرب و جرح منجر به مرگ متکی به

ماده (۵۵۱) کود جزا

سوال شصت و هشتم :

ماده (۵۵۱) کود جزا که ضرب و جرح منجر به مرگ را تعریف نموده در نخست از دادن مواد مضره تذکر داده و سپس بیان داشته است که مرتکب عمداً تجاوز نماید. باتذکر دو قید مذکور، فرق بین قتل عمد و قتل مندرج ماده (۵۵۱) کود جزا وجود ندارد، زیرا دادن مواد مضره و استفاده از آله جارحه، طبعاً سبب مرگ میگردد و تجاوز نمودن عمدی نیز، خود دلیلی بر عمدیت میباشد. پس چگونه می شود آن را شامل عنوان ضرب و جرح منجر به مرگ نمود؟

بناءً نیاز است تا از یک طرف عبارت (دادن مواد مضره و قید تجاوز عمدی را) از عنوان ماده مذکور خارج کرد و از جانی هم در ماده متذکره برای تشخیص ضرب و جرح منجر به مرگ و قتل، ایجاب مینماید تا آله معیار باشد. (طوریکه که در فقه نیز آله معتبر است) تا وجه تفکیک بین قتل عمد و مورد مندرج ماده (۵۵۱) کود جزا موجود گردد.

توضیح :

فرق بین قتل عمد و ضرب و جرح منجر به مرگ در آن است که در قتل عمد، مرتکب قصد قتل را دارد و یا با وجود پیشبینی نتیجه قتل رفتار مجرمانه را انجام میدهد. اما در ضرب منجر به مرگ طوریکه در آغاز ماده (۵۵۱) کود جزا تصریح گردیده، شخص مرتکب بدون داشتن قصد قتل در حالیکه نتیجه آنرا پیشبینی نکرده است، رفتار مجرمانه را انجام میدهد. به این معنا که رفتار

مرتکب عمدی است اما قصد نتیجه را ندارد و نتیجه فراتر از قصد و پیشبینی فاعل واقع می شود.

قابل ذکر است که استعمال آله کشنده و همچنان محل ضرب و یا جرح، بدون شک معیار تفکیک قتل عمد از ضرب و جرح منجر به مرگ می باشد که توسط قاضی از اوضاع و احوال قضیه جرمی و نحوه ارتکاب آن استنباط می گردد.

دلیل پیشبینی حالات مشدده جرم قتل خطاء

در ماده (۵۵۶) کود جزا

سوال شصت و نهم :

در ماده (۵۵۶) کود جزا موجودیت حالات مشدده در قتل خطاء مورد ندارد، زیرا نفس قتل خطاء خود بیانگر حالات مخففه میباشد. مواردی که به شکل فقره وار در ماده مذکور ذکر شده در مجازات مرتکب قتل خطاء بالای وی تاثیر نخواهد داشت، زیرا حادثه بوجود آمده خارج از اراده فاعل صورت گرفته است.

توضیح :

قانونگذار با آگاهی کامل، حالات مشدده قتل خطاء را پیشبینی نموده وقاضی نیز نظربه اوضاع و احوال، قضایای وارده را تشخیص و حسب احوال صدور حکم می نماید.

هرگاه فاعل قتل خطاء، باجودیکه بی احتیاطی، غفلت و اهمال نموده از مساعدت با مجنی علیه ابا ورزد و یا با تجاوز از اصول موضوعه، مرتکب تخلف جسیم گردد، این موارد بیان گر بی پروایی وی بوده، قابل سرزنش شدید واز

حالات مشدده محسوب میشود که با حالت عادی جرم (خطای محض)، تفاوت دارد.

تبیین مفهوم ضرر مالی در حادثه ترافیکی

سوال هفتادم:

در ماده (۵۵۸) کود جزا حادثه ترافیکی از لحاظ نتیجه به سه دسته سنگین متوسط، و کوچک، تقسیم گردیده و حادثات مذکور، به اساس ضرر مالی بوجود آمده از هم قابل تفکیک میباشد. اما واضح نیست که معیار تنها ضرر مالی است که برای مصدوم عائد گردیده یا اینکه مجموع ضرر مالی مصدوم و مقصر در حادثه ترافیکی با هم جمع و یکجای میگردد و معیار تثبیت ضرر و نوع حادثه میشود موضوع ایجاب توضیح را می نماید.

توضیح :

منظور قانونگذار از ضرر مالی به صورت مطلق (تمام اضرار ناشی از جرم مرتکبه) میباشد. با این توضیح که معیار تعیین مجازات در ماده (۵۵۸) کود جزا یا ضرر جانی است که حبس دارد و یا ضرر مالی که برای آن جزای نقدی تعیین گردیده است. در ماده مذکور، اضرار جانی یا مالی به صورت مطلق پیشبینی گردیده و شامل اضرار جانی و مالی وارده بر هر دوطرف حادثه میشود.

مفهوم حکم فقرات (۲۱ و ۲) ماده (۵۵۹) کود جزا

سوال هفتاد و یکم :

در فقره (۱) و (۲) ماده (۵۵۹) کود جزا برای حادثه ترافیکی دو جزا (حبس و جزای نقدی) تعیین شده است، چون حادثه یکی میباشد، باید به یک جزا تبدیل گردد.

توضیح :

در فقرات (۲۱ و ۲) ماده (۵۵۹) کود جزا برای جرم حادثه ترافیکی جمع هر دو جزا (حبس و جزای نقدی) منظور قانونگذار نمی باشد، بلکه نظر به متفاوت بودن حالات، مجازات را پیشبینی نموده است. به این مفهوم که در ماده مذکور در صورت فوت، معلولیت، ضرب یا جرح شدید یا شکستن عضو، حبس و برای هریک از حالات مجرمانه دیگر که نتیجه مجرمانه صرف وقوع ضرر مالی باشد، جزای نقدی مدنظر گرفته شده است. باتوجه به توضیح فوق، برای یک حالت مجرمانه یک جزا پیشبینی گردیده و ضمن جزای هر حالت، به جبران خساره نیز تصریح شده است، در زمینه مشکلی به نظر نمی رسد.

تعدد مجازات نقدی در کود جزا متکی به حکم ماده (۷۸) کود جزا

سوال هفتاد و دوم:

در ماده (۵۶۴) کود جزا مرتکب، علاوه به جزای اصل جرم به جزای نقدی از سی هزار الی شصت هزار افغانی محکوم می گردد. در صورتیکه برای مرتکب حادثه ترافیکی در اصل جرم مجازات نقدی پیشبینی گردیده باشد و متهم به

نسبت فرار یا خود داری از مساعدت بامجنی علیه طبق ماده متذکره به جزای نقدی نیز محکوم گردد، آیا این حالت تکرار مجازات شمرده نمی شود؟

توضیح :

در ماده (۵۶۴) کود جزا مجازات فرار از محل حادثه و یا امتناع از کمک و مساعدت با مجروح من حیث وصف جرمی جداگانه، مطرح بحث بوده که در آن مورد نیز، مجازات جداگانه تعیین میشود. زیرا حالت متذکره از جمله تعدد جرایم محسوب می گردد و مرتکب بر علاوه جزای اصل جرم، به جزای نقدی مندرج ماده مذکور، نیز محکوم می گردد.

بناءً جزای نقدی پیشبینی شده مندرج ماده (۵۶۴) از جمله تعدد جزاها به اثر تعدد جرایم می باشد، نه تکرار مجازات. در صورتیکه هر دو جزا نقدی باشد طبق حکم ماده (۷۸) کود جزا جمع مجازات بالای محکوم علیه قابل تطبیق است.

تفاوت جبران خساره مندرج ماده (۵۸۴) کود جزا بادیت

سوال هفتاد و سوم:

در ماده (۵۸۴) کود جزا از جبران خساره تذکر به عمل آمده و مرتکب را مکلف به پرداخت جبران خساره نموده است. آیا دایره جبران خساره صرف شامل تداوی و مصرف داکتر میباشد و یا موضوعات دیگر را نیز شامل میشود؟ همچنان آیا دیت جراحات که در شریعت اسلام پیشبینی گردیده غیر از موضوع جبران خساره میباشد و یا خیر؟

توضیح :

جبران خساره پرداخت مصارف تداوی و سایر خسارات مالی است که در اثر ارتکاب جرم به محکوم علیه وارد میگردد و غیر از دیت میباشد. اما دیت

موضوع حق العبدی ناشی از زیانی است که صرف در اعضاء یا نفس، علاوه بر جبران خساره مالی، واجب گردیده و طبق احکام شریعت در مورد آن اجراءات صورت میگیرد.

وصف جرمی اسید پاشی بادر نظر داشت نوعیت صدمه ناشی از آن

سوال هفتاد و چهارم :

ماده (۵۷۵) کود جزا ضرب و جرح را تعریف نموده اما حالاتی نظیر اسید پاشی که به موجب آن بدن شخص متضرر، آسیب می بیند و متلاشی میگردد، شامل تعریف متذکره نمیگردد. از اینکه در کود جزا، وصف جرمی خاصی در آن زمینه پیشبینی نشده، ایجاب مینماید که وصف جرمی اسید پاشی در کود جزا اضافه گردد.

توضیح :

وصف جرمی اسید پاشی اگرچه در کود جزا به صراحت پیشبینی نگردیده است، اما نظریه نوعیت صدمه وارده ناشی از آن که موجب سوختگی در بدن می گردد، شامل تعریف جرح مندرج جزء (۲) ماده (۵۷۵) کود جزا می باشد.

تفاوت از کار افتیدن عضو با حالت ناتوانی از کار در فصل ضرب یا جرح

مندرج کود جزا

سوال هفتاد و پنجم :

فقره (۳) ماده (۵۷۶) و فقرات (۲ و ۱) ماده (۵۷۷) کود جزا در خصوص ضرب و یا جرح، باهم مشابه میباشند. جزای جرح مندرج فقرة (۳)

ماده (۵۷۶) کود جزا حبس متوسط الی (۲) سال پیشبینی گردیده اما فقرات (۱ و ۲) ماده (۵۷۷) کود جزا، مجازات سبک تر را در زمینه پیشبینی کرده است.

توضیح :

فقرة (۳) ماده (۵۷۶) کود جزا با اجزای (۱ و ۲) ماده (۵۷۷) کود جزا مشابهت ندارد، زیرا فقرة (۳) ماده (۵۷۶) کود جزا حالت از کار افتیدن عضو را پیشبینی نموده و جزای آن حبس متوسط تا دو سال است در حالیکه اجزای (۱ و ۲) ماده (۵۷۷) کود جزا حالاتی را پیشبینی نموده است که سبب از کار افتیدن عضوی از اعضای بدن نگردد و صرف سبب ناتوانی از کار برای مدت تا یک هفته یا بیش از یک هفته تا یک ماه شود و جزای آن حسب احوال، جزای نقدی الی (۳۰۰۰۰) افغانی میباشد.

ترجیح به حکم قانون خاص در تعارض احکام

سوال هفتاد و هشتم:

در جزء (۱) ماده (۵۷۷) کود جزا برای مرتکب در صورت که ضرب و جرح، منجر به ناتوانی از کار تا یک هفته گردد، جزای نقدی از پنج هزار تا پانزده هزار افغانی پیشبینی شده، اما در ماده (۲۳) قانون منع خشونت علیه زن، صرف برای ضرب، بدون در نظر داشت صدمه وارده، حبس الی سه ماه، پیشبینی گردیده است. در موارد مذکور تطبیق مجازات یکسان نبوده، موضوع قابل توضیح میباشد.

توضیح :

قانون منع خشونت علیه زن قانون خاص می باشد که به هدف مبارزه با جرایم خشونت علیه زن و با روحیه ویژه وضع گردیده است، از آن رهگذر نمیتوان احکام آنرا با احکام جزایی کود جزا مقایسه نمود، زیرا هرگاه نسبت به یک موضوع حکمی در قانون خاص وجود داشته باشد در زمینه قانون خاص قابل تطبیق است.

تبیین مفهوم جرم مندرج ماده (۵۸۲) کود جزا و حکم عدم حصول نتیجه از ارتکاب جرم مندرج ماده مذکور

سوال هفتاد و هفتم:

ماده (۵۸۲) کود جزا موردی را که شخص عمداً دیگری را مواد ضرر ناک غیر کشنده بدهد و مواد مذکور موجب معلولیت دائمی، عطالت عضو یا از کار افتیدن آن یا فقدان یکی از حواس شخص گردد جرم دانسته و برای مرتکب مجازات پیشینی نموده است.

سوال این است، در صورتیکه مواد مذکور منجر به معلولیت دائمی، عطالت عضو یا از کار افتیدن آن یا فقدان حواس شخص نگردد، آیا چنین عمل جرم است یا خیر؟ به نظر ما جرم نمی باشد، زیرا در قانون جرم بودن آن تصریح نگردیده، نیاز به توضیح دارد.

توضیح :

دادن مواد ضرر ناک و غیر کشنده مندرج ماده (۵۸۲) کود جزا جرم مقید به نتیجه است. در صورتیکه نتیجه مجرمانه از رهگذر عوامل مربوط به موضوع جرم یا استعمال وسایل، عقیم یا مستحیل باشد به موجب حکم

ماده (۵۰) کود جزا در حکم شروع به جرم شناخته می شود و مرتکب آن طبق ماده (۵۲) کود جزا مجازات می گردد.

مفهوم ماده (۵۸۹) کود جزا و حکم تطبیق جزای نقدی کمتر از پنج هزار افغانی

سوال هفتاد و هشتم:

در ماده (۵۸۹) کود جزا مجازات نقدی سه هزار افغانی پیشبینی گردیده، در حالیکه جزای نقدی و حداقل آن در بخش دیگری همین کود پنج هزار افغانی ذکر شده است.

توضیح :

در ماده (۵۸۹) کود جزا برای مؤظفین که شخص را بیش از یک روز از زمان قانونی سلب آزادی نمایند، جزای حبس قصیر یا مجازات نقدی سه هزار افغانی در برابر هر روز (۲۴ ساعت) پیشبینی نموده است. هرگاه سلب آزادی شخص از یک روز بیشتر گردد، در برابر آن مبلغ جزای نقدی نیز تزئید می شود. در صورتیکه سلب آزادی بیش از یک روز نباشد مشمول حکم مجرمانه مندرج ماده مذکور نمی گردد. بناءً محلی به تطبیق سه هزار افغانی جزای نقدی که در مغایرت با فقره (۲) ماده (۱۴۰) کود جزا باشد، باقی نمی ماند.

به طور مثال: هرگاه سلب آزادی دو روز باشد، در این صورت جزای نقدی به شش هزار افغانی بلند می‌رود. هرگاه حالتی پیش آید که مدت سلب آزادی غیرقانونی، بیشتر از یک روز و کمتر از دو روز باشد، در این حال جزای نقدی پیشبینی شده طبق حکم ماده مذکور محاسبه و به همان اندازه ایکه باشد، تطبیق می گردد.

تفاوت جرم راهزنی مندرج ماده (۶۰۰) کود جزا با سایر جرایم مشابه

سوال هفتاد و نهم:

ماده (۶۰۰) کود جزا راهزنی را تعریف و در تعریف مذکور شهرها را نیز شامل نموده که این موضوع تعریف قطاع الطریقی را به جانب مغالطه سوق داده است. اما در شریعت، قطاع الطریقی را خارج از شهر ها پیشبینی نموده است. ماده مذکور، ایجاب تصحیح را مینماید.

توضیح :

هیچگونه مغالطه و ابهامی در تعریف جرم راهزنی وجود ندارد، زیرا متن ماده مذکور قصد گرفتن مال را به طریق مغالبه به شرط موضع گرفتن در محل محجور و داشتن سلاح یا وسیله مشابه سلاح، به صراحت از عناصر جرم راهزنی شمرده که با عناصر اختصاصی سایر جرایم مشابه متفاوت است. عین متن در ماده (۴۴۷) قانون جزای سال ۱۳۵۵ نیز موجود بود.

مفهوم کلمه (شخصی) در ماده (۶۰۹) کود جزا

سوال هشتادم :

در ماده (۶۰۹) کود جزا کلمه (شخصی) ذکر شده است. آیا والدین طفل شامل تعریف مذکور شده می تواند یا خیر؟

توضیح :

شخص مرتکب در ماده (۶۰۹) کود جزا عام است شامل والدین و غیر والدین طفل میگردد.

مفهوم شخص زیر سن قانونی در ماده (۶۳۸) کود جزا و بیان حالات آن

سوال هشتاد و یکم:

هدف از جمله شخص زیر سن قانونی در ماده (۶۳۸) کود جزا کدام سن می باشد، سن اهلیت تعاقدی ۱۸ سال یا سن اهلیت ازدواج ۱۶ سال؟

توضیح :

در ماده (۶۳۸) کود جزا هدف از شخص زیر سن قانونی دو حالت دارد، یکی سن طفولیت که طبق ماده (۹۵) کود جزا عدم تکمیل ۱۸ سال است، دوم سن ازدواج که برای دختر تکمیل ۱۶ سال تعیین گردیده است. در چنین موارد مقاربت به صورت مشروع و غیر مشروع قابل بحث است ازاینکه در رابطه به زوجیت سن اهلیت ازدواج مندرج ماده (۷۰ و ۷۱) قانون مدنی افغانستان قابل اعتبار بوده مقاربت جنسی در صورت موجودیت این رابطه به هیچ عنوان چی به رضایت باشد یا عدم آن، بانظر داشت توضیح پرسش شماره (۱۷) بخش جزائی سمینار سال ۱۳۹۵ جرم تجاوز جنسی یا زنا شناخته نمی شود.

بناءً در صورتیکه رابطه قانونی زوجیت وجود داشته باشد، سن ازدواج اعتبار دارد و در صورت عدم وجود رابطه زوجیت، منظور از عبارت زیر سن قانونی عدم تکمیل سن ۱۸ سال می باشد. هرگاه در این صورت (عدم تکمیل سن ۱۸ سال) مقاربت جنسی از جانب مرد به آنها (مونث و مذکر) صورت بگیرد، عمل مرد تجاوز جنسی شمرده و رضایت شخص تحت سن درمورد وصف جرمی مرد، اعتبار ندارد.

اما این نکته قابل تذکر است در صورتیکه شخص زیرسن به اراده آزاد و رضایت خود عمل زنا یا لواط را انجام دهد و دارای اهلیت جزایی نیز باشد، مطابق قانون رسیده گی به تخلفات اطفال، مجازات می گردد.

چگونه گی تعیین مجازات استفاده کننده وقاچاق کننده مواد مخدرو مسکرات

سوال هشتاد و دوم:

ماده (۶۸۳) کود جزا، چنین صراحت دارد:

((مواد مسکر، عبارت از موادی است که استفاده آن از طریق نوشیدن یا خوردن، باعث زوال مؤقت عقل یا اختلال در قوه درک یا تمیز انسان می گردد.)) در ماده مذکور، مواد مسکر بر علاوه مایعات که توسط نوشیدن استفاده میشود، جامدات نیز که به وسیله خوردن استفاده میشود، پیشبینی گردیده مانند، تابلیت k و غیره.

در کود جزا، معیار در تعیین مجازات مواد مسکر لیتر است و هرگاه سکر به اثر خوردن مواد جامد به وجود آید، تعیین جزا چگونه صورت گیرد؟ موضوع قابل دقت و غور می باشد.

توضیح :

در ماده (۶۸۳) کود جزا مواد مسکر که شامل نوشیدن و خوردن می شود تعریف و در ماده (۶۸۴) کود جزا مجازات تعزیری نوشیدن آن که شامل بدیل حبس و جزا نقدی تا سی هزار افغانی می باشد تعیین گردیده است.

طبق ماده (۶۸۶) کود جزا مجازات قاجاق کننده مسکرات به اساس لیتر است نه مجازات نوشیدن آن، اما مجازات قاجاق سایر مواد جامد از جمله

تابلیت (K) در فصل مربوط به قاچاق موادمخدر تعیین گردیده است. در مورد استعمال کننده موادمخدر، صرف استعمال ادویه حاوی مواد مخدر با استفاده از نسخه طبی تزویر شده قابل مجازات دانسته شده و در سایر موارد، استعمال موادمخدر توسط معتادین بارعایت فقره (۱) ماده (۵۴) قانون مبارزه بامواد مخدر و مسکرات منتشره جریده رسمی شماره (۱۲۸۴) مورخ ۵ حوت سال ۱۳۹۶ و ماده (۳۱۷) کود جزا قابل مجازات نبوده و جهت درمان به مرکز صحتی معتادین تسلیم داده می شود.

تبیین مفهوم تجاوز جنسی در قانون منع خشونت علیه زن و کود جزا

سوال هشتاد و سوم:

فقره (۳) ماده (۳) قانون منع خشونت علیه زن، تجاوز جنسی را چنین تعریف نموده است:

((ارتکاب فعل زنا یا لواط با زن بالغ توأم با اجبار و اکراه یا ارتکاب آن با زن نا بالغ و یا تجاوز بر عفت و ناموس زن...)) اما فقره (۱) ماده (۶۳۶) کود جزا، تجاوز جنسی را چنین تعریف نموده :

((شخصی که با جبر و سایر وسایل ارعاب آمیز یا تهدید یا با استفاده از ناتوانی جسمی یا روانی مجنی علیه یا ناتوانی ابراز رضایت مجنی علیه اعم از زن یا مرد یا خوردنیدن دوی بیهوش کننده یا سایر وسایل زایل کننده عقل به وی، عمل مقاربت جنسی را انجام دهد...)) مرتکب تجاوز جنسی شناخته میشود.

به نظر ما، کلمه تجاوز جنسی باید یا در کود جزا و یا در قانون منع خشونت علیه زن تعریف گردد یا کلمه زن بالغ و نا بالغ یا سن مجنی علیه در فقره (۱)

ماده (۶۳۶) کود جزا اضافه گردد بهتر خواهد بود تا تجاوز از وصف جرمی زنا تفکیک شود.

توضیح :

در فقره (۱) ماده (۶۳۶) کود جزا تجاوز جنسی حقیقی تعریف و همه حالات آن تصریح شده و در نص ماده مذکور به ارتباط سن مجنی علیه کدام قیدی وضع نگردیده است. از این لحاظ مجنی علیه این جرم اشخاص زیر سن و بزرگ سال بوده می تواند و هیچ حالت آن زنا شمرده نمی شود.

اما فقره (۳) ماده (۳) قانون منع خشونت علیه زن، صرف تجاوز جنسی علیه زن را تعریف نموده که تعریف حقیقی و حکمی تجاوز جنسی را شامل می شود. در حالیکه تعریف فقره (۱) ماده (۶۳۶) کود جزا به صورت عام صرف تجاوز جنسی حقیقی را در بردارد و تجاوز جنسی حکمی (جرم در حکم تجاوز جنسی) در ماده (۶۳۸) کود جزا پیشینی گردیده است.

مفهوم جرم لواط در ماده (۶۴۶) کود جزا و تبیین

اصطلاحات (شخصی) و (دیگری) در ماده مذکور

سوال هشتاد و چهارم:

در قانون منع خشونت علیه زن و کود جزا، تجاوز جنسی علیه زن یا زنا را عبارت از مقاربت جنسی زن و مردی که بین آنها رابطه زوجیت موجود نباشد بیان داشته و در قسمت انجام فعل لواط، ماده (۶۴۶) کود جزا چنین صراحت دارد: ((شخص که با زن یا مرد دیگری لواط نماید مطابق احکام این فصل مجازات می گردد.)) که در این جا مراد از کلمه دیگری این است که رابطه زوجیت، بین آنها موجود نباشد. اما در قسمت ادعای لواطت که از طرف خانم علیه شوهرش صورت می گیرد، در قانون منع خشونت علیه زن و همچنان

کود جزا، کدام مجازات پیشبینی نگردیده و اکثریت همچو قضایا تحت عنوان تجاوز جنسی از طرف خائرنوالی تحریک و تحت رسیده گی قرار می گیرد که دور از عدالت است. در این زمینه رایۃ وضاحت کامل لازم است تا محاکم از سردرگمی رهایی یابند.

توضیح :

لواط در صورت وجود رابطه زوجیت ولو بدون رضایت باشد لواط شمرده می شود نه تجاوز جنسی، امادرقوانین نافذہ عنوان جزائی خاص ندارد. در قانون منع خشونت علیه زن و همچنان در قانون جزای سابق نیز این موضوع خارج از رابطه زوجیت جرم پنداشته شده بود.

کلمۃ (شخصی) درآغاز مادۃ (۶۴۶) کودجزا به صورت عام ذکرشده، زن و مرد را شامل می شودو منظور از کلمۃ (دیگری) در مادۃ مذکور شخص اجنبی میباشد و به غیر از زوجین اطلاق می گردد.

بیان تفاوت مساحقه و تفخیز باتجاوزبه عفت وناموس زن متکی به

مواد (۶۴۰) و (۶۴۵) کودجزا

سوال هشتادوپنجم:

در مادۃ (۶۴۰) کود جزا اصل تناسب جرم و جزا در نظر گرفته نشده، زیرا در صورتی که تجاوز منجر به دخول در قبل و یا دُبر نگردد بلکه منجر به تفخیز، مساحقه یا تماس جنسی گردد، جزای حبس طویل الی هفت سال در جرم مذکور پیشبینی شده که جزای در نظر گرفته شدۃ مذکور نسبت به جرم مساحقه و تفخیز مندرج درمادۃ (۶۴۵) کود جزا شدید می باشد، موضوع قابل دقت است.

توضیح :

حالات مندرج ماده (۶۴۰) کود جزا با حالات مندرج ماده (۶۴۵) کود جزا تفاوت دارد.

ماده (۶۴۰) کود جزا از حالات جبری و تجاوز بحث میکند، اما در ماده (۶۴۵) کود جزا رضایت هر دو طرف در ارتکاب عمل وجود دارد. اگر به عنوان و متن مواد (۶۴۰ و ۶۴۵) کود جزا دقت شود به وضاحت معلوم می گردد که جرم مندرج ماده (۶۴۰) کود جزا به گونه تجاوز و با عنف و اکراه است در حالیکه جرم مساحقه و تفخیز مندرج ماده (۶۴۵) کود جزا با رضایت جانبین می باشد. از این جهت در متن ماده (۶۴۵) کود جزا صریحاً ذکر گردیده که هریک از مرتکبین به حبس قصیر، محکوم می گردند.

بناءً اصل تناسب جرم و جزا در هر دو ماده مورد بحث رعایت گردیده مشکلی در تطبیق حکم آنها وجود ندارد.

حکم تجاوز جنسی با توجه به جنسیت و فوت مجنی علیه و گروهی**بودن تجاوز در ماده (۶۴۱) و ماده (۱۷۰) کود جزا****سوال هشتاد و هشتم:**

ماده (۶۴۱) کود جزا چنین حکم می نماید: ((هرگاه تجاوز جنسی بالای مجنی علیه توسط بیش از یک نفر ارتکاب یابد هریک از متهمین با رعایت احکام مندرج اجزای (۴ و ۵) ماده (۱۷۰) کود جزا حسب احوال به اعدام و یا حبس دوام درجه (۱) محکوم میگردد.)) اما جزء (۴ و ۵) ماده (۱۷۰) کود جزا، تجاوز گروهی با زن و مرد را ذکر نموده در حالیکه اکثراً اطفال زیر سن نیز مورد تجاوز قرار می گیرند و جزای همچو جرمی در نظر گرفته نشده، از اینکه

تجاوز بالای اطفال حالات مشدده را در بر می گیرد، باید در کود جزا به مجازات آن اشاره صورت گیرد.

توضیح :

منظور از زن و مرد در تجاوز جنسی جنسیت است. یعنی اگر مذکر و مؤنث، چه طفل باشد و یا بزرگ سال، مورد تجاوز جنسی گروهی قرار گیرد، هریک از مرتکبین طبق حکم ماده (۶۴۱) بارعایت احکام مندرج اجزای (۴) و (۵) ماده (۱۷۰) کود جزا به مجازات اعدام یا حبس دوام درجه یک محکوم می گردد. هرگاه مجنی علیه به اثر تجاوز جنسی وفات نماید، طبق فقره (۲) ماده (۶۳۹) کود جزا، مرتکبین آن به صورت مطلق قابل اعدام می باشند. بناءً در ماده مذکور گروهی بودن تجاوز، مطمح نظر قانونگذار است نه سن مجنی علیه.

اطلاق لفظ شخص در فصل زنا و لواط به مرتکبین جرم (فاعل و مفعول)

سوال هشتاد و هفتم:

مواد (۶۴۳، ۶۴۴ و ۶۴۶) فصل دوم و سوم باب هشتم کتاب دوم کود جزا در مورد مجازات مزنیه و ملوطه صراحت ندارد. در مواد مذکور به عوض لفظ (شخصی) باید تصریح شود که هر یکی از زانی و مزنیه یا لایط و ملوط، زیرا کلمه (شخص) در بر گیرنده مفهوم فوق نمی باشد.

توضیح :

زنا و لواط عمل دو جانبه است و در مواد (۶۴۳، ۶۴۴ و ۶۴۶) مندرج پرسش، جمله (شخصی که مرتکب لواط یا زنا شود) ذکر گردیده و عبارت مذکور در بر گیرنده مرتکبین (فاعل و مفعول) می باشد.

مفهوم تفخیز در فصل زنا و لواط**سوال هشتم و هشتم:**

بین مواد (۶۴۵ و ۶۴۹) کود جزا تداخل وجود دارد. به این معنی که ماده (۶۴۹) کود جزا جزء ماده (۶۴۵) کود جزا است، زیرا در ماده (۶۴۵) کود جزا تصریح گردیده، شخصی که با دیگری مرتکب عمل مساحقه یا تفخیز گردد هر یک از مرتکبین به حبس قصیر محکوم می گردد. در ماده مذکور (شخص) می تواند مرد با مرد، مرد با زن و یا زن با زن باشد. بناءً ماده (۶۴۹) کود جزا، زاید است باید حذف گردد.

توضیح :

اگرچه جرم تفخیز مشمول حکم ماده (۶۴۵) کود جزا در فصل زنا و مشمول حکم ماده (۶۴۹) کود جزا در فصل لواط می باشد، اما در فصل زنا بیانگر ارتکاب جرم تفخیز بین مرد و زن است و در فصل لواط صرف جرم تفخیز مرد با مرد را بیان نموده است.

بناءً هر یک از مواد متذکره در فصل های خاص وضع گردیده و محل تطبیق جداگانه دارد. از آن رهگذر هیچ یک از دو ماده مذکور زاید نبوده و قابل حذف نمی باشد.

تأثیر طفولیت مجنی علیه در مجازات جرم قوادی

سوال هشتادونهم:

ماده (۶۵۲) کود جزا، چنین صراحت دارد که: ((هرگاه مجنی علیه طفل باشد مرتکب مطابق احکام فصل تجاوز جنسی مندرج این باب، مجازات می گردد.)) از صراحت حکم ماده (۶۵۲) کود جزا چنین برداشت می شود که فصل تجاوز جنسی در مورد جرم قوادی حکمی داشته باشد در حالیکه حکمی در رابطه به جرم قوادی در فصل تجاوز جنسی وجود ندارد و عمل قوادی با اعمال مندرج فصل تجاوز جنسی از نظر عنصر مادی متفاوت است. اگر مجازات فصل تجاوز جنسی را برای جرم قوادی در نظر بگیریم، از اینکه مجازات آن مختلف است و نظر به حالات فرق می کند قوادی دانسته نخواهد شد. بناءً پیشنهاد می گردد که در جرم تجاوز جنسی قواد از جمله معاون جرم به حساب آید تا در هر دو حالت تجاوز جنسی قواد معاون جرم شمرده شده طبق فقره (۳) ماده (۵۹) کود جزا مجازات شود.

توضیح :

از اینکه ارتکاب جرم قوادی به منظور زنا و یا لواط صورت می گیرد، هرگاه مجنی علیه در جرم متذکره طفل باشد، طبق ماده (۶۳۸) کود جزا حکماً تجاوز جنسی شمرده می شود نه زنا یا لواط. بناءً شخصی که زمینه و تسهیلات را در این مورد مهیا می سازد، وصف جرمی عمل وی از قوادی خارج و طبق حکم ماده (۵۹) کود جزا به جرم معاونت در تجاوز جنسی مجازات می گردد، زیرا قوادی در رابطه به عمل زنا و لواط صدق می کند نه در تجاوز جنسی.

حكم اخذ غيرمجاز واسطه نقلیه باتوجه به عمومیت**ماده (۷۰۱) کود جزا****سوال نودم:**

به موجب فقره (۱) ماده (۷۰۱) کود جزا جرایم در حكم سرقت عبارت است از: (شخصی که اموال عامه یا اموالی که به مقصد استفاده عامه اختصاصی داده شده است یا اموال متعلق به عبادت گاه ها یا آثار تاریخی یا وسایل تأسیسات برق، گاز، آب یا واسطه نقلیه را به شکل غیر مجاز اخذ نماید به حبس متوسط محکوم می گردد).

احتمالاً منظور قانونگذار از (واسطه نقلیه) وسایط نقلیه عامه است، پیشنهاد می گردد تا در کنار عبارت (اموال عبادت گاه ها آثار و... جمله) (وسایط نقلیه عامه) بصورت جمع و با ایزاد قید عامه تصحیح گردد.

توضیح :

ماده (۷۰۱) کود جزا جرایم در حكم سرقت را بصورت عام و مطلق بیان نموده که سرقت واسطه نقلیه نیز شامل آن است، چه واسطه نقلیه عامه باشد یا شخصی.

بناءً هر دو نوع واسطه نقلیه مذکور شامل حكم ماده مذکور می شود.

بیان نحوه تعیین ارزش مال مغصوبه در جرم مندرج**ماده (۷۱۲) کود جزا****سوال نود و یکم:**

مرتکب غصب پول یا مال منقول وفق هدایت ماده (۷۱۲) کود جزا و نظر به قیمت مال غصب شده محکوم به مجازات می شود. در صورتیکه مال غصب

شده بدست نیامده و قیمت گذاری هم نگردیده باشد، در آن صورت محکمه چگونه تصمیم اتخاذ نماید؟

توضیح :

در صورتیکه غصب ثابت باشد، مال و نوعیت آن لزوماً معلوم و قیمت آن نیز تثبیت می گردد. در غیر آن، مکلفیت مدعی حق العبد و خارئوال است تا موضوع را ثابت نمایند.

کوشش شود تا قیمت مال مغضوبه در جریان تحقیق و محاکمه معلوم گردد و به اساس آن حکم صادر شود.

حکم فریب یکی از زوجین در عقد نکاح به امور غیر واقعی در

ماده (۷۲۵) کود جزا

سوال نود و دوم:

در فقره (۳) ماده (۷۲۵) کود جزا چنین تصریح گردیده است که: ((هرگاه هر یکی از زوجین، قبل از عقد نکاح، طرف خود را به امور غیر واقعی از قبیل داشتن تحصیلات عالی یا سرمایه، موقف اجتماعی، شغل یا مجرد بودن فریب دهد و عقد بر مبنای هر یک از آنها صورت گیرد، مرتکب به حبس قصیر محکوم می گردد.)) از همچو حالات فریب کارانه مشکلات زیادی ناشی می گردد.

بطور مثال: شخصی با دیگری، عقد نکاح می نماید و طرف مقابل آن، از عواقب بعدی آن که آیا واقعاً شخص مذکور تحصیلات عالی، سرمایه، موقف اجتماعی دارد یا خیر؟ آگاهی ندارد. این موضوع بعد از آگاهی سبب بروز مشکلات جدی مانند فسخ نکاح، طلاق و غیره، می گردد.

بناءً پیشنهاد می شود که جزای همچو اشخاص در فقره (۳) ماده (۷۲۵) کود جزا شدید تر گردد تا جلو چنین فریبکاری ها گرفته شود.

توضیح :

ماده (۷۲۵) کود جزا و بخصوص حکم فقره (۳) آن در زمینه صراحت دارد. اینکه چالش ها و مشکلات آنرا مرجع سؤال کننده پیشبینی نموده، حالات احتمالی است. البته هرگاه طرفین عقد خواسته باشند می توانند در مورد آینده و منازعات حقوقی ناشی از فریبکاری، از طریق محکمه مربوط اقدام نمایند. اما کود جزا بخش جزائی قضیه مورد بحث را در فقره (۳) ماده (۷۲۵) بارعایت فقره (۴) ماده مذکور تصریح نموده و تعقیب موضوع مشروط و منوط به شکایت شاکی و متضرر قضیه می باشد.

حکم مصادره اشیای جرمی در حالاتی که مصادره به طور خاص

پیشبینی نشده باشد

سوال نودوسوم:

در مواد (۸۰۵ و ۸۰۶) کود جزا صرف به مجازات تقلید کننده اشیای مطبوع پستی، اشاره شده است، اما در مورد مصادره یا محو اشیای که توسط آن تقلید صورت گرفته است، کدام صراحتی وجود ندارد.

توضیح :

در همچو حالت، محکمه بر مبنای احکام عمومی و به موجب حکم ماده (۱۸۲) کود جزا که موارد مصادره را بیان نموده است، اجراءات نمایند.

تبیین مفهوم (مجازات جرم خطاء) در حکم مندرج

ماده (۸۸۹) کود جزا

سوال نود و چهارم:

در سطر اخیر ماده (۸۸۹) کود جزا جمله (به مجازات جرم خطای مندرج این قانون) به کار رفته است. اگر عبارت مذکور توضیح داده شود بهتر خواهد بود. همچنان در صورتیکه مریض به اثر غفلت، بی احتیاطی یا عدم رعایت مقررات طبی مؤظف مربوط وفات نماید، حکم آن در ماده مذکور وجود ندارد، موضوع قابل توضیح می باشد.

توضیح :

جرم خطاء یا غیر عمدی مندرج ماده (۸۸۹) کود جزا در ماده (۴۵) کود جزا پیشبینی گردیده و در آن در رابطه به مریضی که از اثر خطاء ناشی از اهمال، غفلت و بی احتیاطی وفات می نماید حکم واضح و مشخص وجود دارد. همچنان راجع به موضوع متذکره به طور خاص در ماده (۵۵۴) کود جزا تحت عنوان قتل خطاء و مجازات آن پرداخته شده و در مواد بعدی آن مجازات و حالات مشدده جرم مذکور تصریح شده است. علاوه به آن، حالات ضرب و جرح غیر عمدی در ماده (۵۸۰) کود جزا و صدمه روانی در ماده (۵۸۱) کود جزا پیشبینی گردیده با مراجعه به مواد مذکور حل مطلب گردد.

بیان احوال مشدده در فصول خاص کود جزا بدون تعیین مجازات آن

سوال نود و پنجم:

احوال مشدده جرم قاقاق سلاح ناریه ، سرقت و جرایم مشابه در کود جزا پیشبینی شده است، اما در جرم قاقاق سلاح ناریه مندرج ماده (۵۴۳) کود جزا، بعد از بیان احوال مشدده خصوصی، مجازات آن معین نگردیده است . محکمه چگونه وبه کدام مجازات حکم نماید؟ موضوع قابل توضیح می باشد.

توضیح :

در رابطه به احوال مشدده جرم سرقت، ماده (۷۰۲) کود جزا وضاحت دارد و جزای آن نیز در فقره (۱) ماده مذکور پیشبینی شده، اما حالات مشدده در جرم قاقاق سلاح ناریه در ماده (۵۴۳) کود مذکور، بدون تعیین مجازات آن بیان گردیده است.

از آن رهگذر هرگاه در جرایمی که در آن احوال موجب تشدید، بدون تعیین جزای حالات مذکور بیان گردیده باشد، در آن صورت به منظور تعیین جزا به قاعده عام احوال مشدده رجوع می شود و طبق جزء (۹) ماده (۲۱۸) با رعایت احکام مواد (۲۱۷ و ۲۱۹) کود جزا که احوال مشدده عمومی و چگونگی مجازات جرایم جنحه و جنایت را در صورت موجودیت احوال مشدده بیان نموده، مجازات تعیین می گردد.

زرع نبات مؤلد مواد مخدر تحت عنوان جرم قاچاق

سوال نود و ششم:

حمل، نگهداری، اخفاء و بذر خشخاش یا کوکنار و بنگ دانه در کود جزا، جرم انگاری نگردیده است، در حالیکه مواد ذکر شده، ماده مخدر می باشد و از آن مواد مخدر مصنوعی یا طبیعی استخراج می گردد. گرچه در قانون مبارزه علیه مواد مخدر منتشره جریده رسمی شماره (۱۲۸۴) مؤرخ ۱۳۹۶/۱۲/۵، حمل، بذر خشخاش و کوکنار، جرم انگاری گردیده بود. اما مطابق به فرمان شماره (۲۶۲) مؤرخ ۱۳۹۶/۱۲/۱۲ ریاست جمهوری، احکام مربوط در قانون مذکور، ملغی گردیده است، در زمینه چی باید کرد؟

توضیح :

در ماده (۲۹۹) کود جزا تعریف طولانی از مواد مخدر و مواد روان گردان به شمول زرع نبات مؤلد مواد مخدر، حمل، نگهداری، ذخیره و غیره موارد دیگر که شامل تعریف قاچاق آن نیز می گردد، صورت گرفته است. در ماده (۳۰۱) و (۳۰۲) کود جزا مجازات کشت کننده نباتات مؤلد مواد مخدر که مواد مندرج پیشنهاد مرجع سؤال کننده نیز شامل آن است، جرم انگاری شده و وضاحت دارد.

نحوه تطبیق جزای نقدی به طور انفرادی و یا تضامنی در کود جزا

سوال نود و هفتم:

فقرة (۱) ماده (۸۳۹) کود جزا چنین صراحت دارد: ((شخصی که در نتیجه سؤ استفاده از حقایقه، برای دیگری خساره مالی وارد نماید علاوه بر جبران خساره به جزای نقدی معادل ضرر وارده محکوم میگردد.))

در این خصوص، سوال این است که اگر افراد زیاد به طور مثال پنج نفر به جانب مقابل، معادل پنجاه هزار افغانی ضرر وارد نمایند، آیا هر واحد از متهمین مبلغ ده ده هزار افغانی که جمعاً پنجاه هزار افغانی میشود، به جزای نقدی محکوم شوند؟ و یا هر کدام شان به طور انفرادی به جزای نقدی مبلغ پنجاه، پنجاه هزار افغانی محکوم شوند؟

همچنان ماده (۷۰۷) کود جزا تصریح می نماید:

((شخصی که غله یا محصولات زراعتی را که هنوز درو، یا چیده نشده باشد سرقت کند به جزای نقدی دو چند قیمت مال مسروقه محکوم میگردد.))
در این خصوص، سوال این است که اگر سه نفر سارق باشند و معادل پنج هزار افغانی را به همکاری یکدیگر سرقت نمایند، آیا هر سه نفر سارق، به مبلغ ده هزار افغانی محکوم به جزای نقدی میگردند و یا هر کدام طور جداگانه به مبلغ ده ده هزار افغانی محکوم به جزا میشوند؟

توضیح :

در مورد چگونگی تطبیق جبران خساره و جزای نقدی بالای یک عده از اهالی یا افرادی که وفق حکم فقره (۱) ماده (۸۳۹) کود جزا محکوم به مجازات می شوند، حکم فقره (۱) ماده (۶۸) کود جزا قابل تطبیق است.
در ماده (۷۰۷) کود جزا در خصوص مرتکب جرم مورد نظر، کلمه (شخص) به کار رفته است. هرگاه اضافه تر از یک نفر مشترکاً، مرتکب جرم مندرج ماده مذکور گردند، در این حالت حکم صادر شده، طبق فقره (۲) ماده (۶۸) کود جزا به شکل تضامنی تطبیق می گردد.

محكمه ذیصلاح در رسیده گی به قتل عمدی زن در غیر از موارد پیشبینی شده در قانون منع خشونت علیه زن سوال نود و هشتم:

ماده (۵۴۶) کود جزا چنین صراحت دارد:
((قتل عمد عبارت است از بین بردن حیات شخص زنده دیگر با داشتن قصد
قتل))
ماده (۵) قانون منع خشونت علیه زن (۲۲) مورد را از جمله اعمال خشونت
علیه زن، شناخته است که قتل عمد شامل (۲۲) مورد مذکور نمی باشد.
سوال این است که صلاحیت رسیده گی به قضایای قتل خانم های که توسط
آلات و وسایل جارحه صورت میگیرد، مربوط به محكمه رسیده گی به جرایم
خشونت علیه زن می باشد و یا محاکم عادی؟
توضیح :

رسیده گی به قضیه قتل عمدی زن که به اثر خشونت فامیلی یا جرم خشونت
منجر به قتل نباشد، از صلاحیت دیوان خشونت علیه زن نبوده محاکم عمومی
و یادیوان های جزا موضوع را رسیده گی می نمایند.

تفاوت بین مجروحیت و جرم شروع به قتل

سوال نود و نهم:

اگر یک شخص بالای عضو ریسه بدن شخص دیگر که عادتاً محل قتل
محسوب میگردد با سلاح فیر نماید اما به اثر آن شخص وفات ننماید آیا این
حالت، مجروحیت تلقی میشود و یا شروع به قتل؟

توضیح :

درهمچو حالت وصف جرمی قضیه بانظرداشت قصد جرمی مرتکب ازجریان بررسی موضوع، محتوای اوراق تحقیق، تعدد یا تکرار فعل ونتیجه حاصله ازعمل ارتکاب یافته قابل تشخیص ورسیده گی می باشد.

نحوه تطبیق حکم فقره (۳) ماده (۷) ضمیمه شماره (۱) کود جزا**سوال صدم:**

در مورد نحوه تطبیق فقره (۳) ماده (۷) ضمیمه شماره (۱) کود جزا تا اکنون سند تقنینی وضع نگردیده و تا زمان وضع سند مذکور، چه باید کرد؟

توضیح :

در رابطه به نحوه سپری نمودن حبس تنفیذی الی یک سال منسوب نظامی درقطعه، مطابق به احکام مقرر طرز سپری نمودن حبس تنفیذی الی یکسال منسوبین عکسری منتشره جریده رسمی شماره (۱۰۸۶) مورخ ۱۳۹۱/۶/۱۱، به استثناء جزء (۱) ماده (۴) و جزء (۱) ماده (۵) مقرر مذکور الی انفاذ مقرر جدید، اجراءات صورت می گیرد.

تفاوت بین حکم جزء (۳) ماده (۲۳۸) کود جزا و حکم**فقره (۲) ماده (۱۱) ضمیمه شماره (۱) کود****سوال یکصد و یکم:**

ماده (۱۱) ضمیمه شماره (۱) کود جزا جرم تسلیمی به دشمن را بیان نموده و در فقره (۱) ماده متذکره تصریح شده است:

((هرگاه منسوب نظامی از اثر ترس و وهم، نبود امکانات و حمایت کافی به دشمن طوری تسلیم گردد که جز تسلیمی راه دیگری موجود نباشد، مطابق طرزالعمل انضباطی مربوط با وی برخورد می گردد.)) در فقره (۲) ماده متذکره تصریح گردیده:

((هرگاه منسوب نظامی بدون موجودیت معاذیر مندرج فقره (۱) این ماده به دشمن تسلیم گردد، حسب احوال به حبس متوسط محکوم میگردد)) ماده متذکره به صورت عام از تسلیمی نیروهای دولتی به دشمن تذکر داده و بین آمر و سایر نیروهای تحت امر، تفاوت قایل نشده است. در جزء (۳) ماده (۲۳۸) کود جزا نیز، تسلیمی نیروهای تحت امر به دشمن را یکی از مصادیق خیانت ملی شمرده و مجازات آن را حبس دوام درجه (۲) تعیین نموده است.

سوال این است، در صورت عدم موجودیت معاذیر مندرج فقره (۱) ماده (۱۱) ضمیمه شماره (۱) کود جزا تفاوت بین حکم فقره (۲) ماده (۱۱) ضمیمه مذکور و جزء (۳) ماده (۲۳۸) کود جزا در چی می باشد؟

همچنان اگر نیروهای تحت امر با آمر خویش موافقت نمایند و به دشمن تسلیم گردند، کدام جرم را مرتکب شده اند، آیا به عنوان شریک و معاون جرم خیانت ملی قابل مجازات میباشند و یا مرتکبین، طبق ماده (۱۱) ضمیمه شماره (۱) کود جزا مجازات گردند؟

توضیح :

فقره (۲) ماده (۱۱) ضمیمه شماره (۱) کود جزا از تسلیم شدن منسوب نظامی که خود را بدون وهم و ترس یا سایر معاذیر مندرج فقره (۱) ماده مذکور به دشمن تسلیم می نماید، بحث نموده که منسوب مذکور به حبس متوسط محکوم میگردد.

امافقره (۳) ماده (۲۳۸) کود جزا از تسلیم نمودن نیروهای تحت امر شخص بحث می نماید. هرگاه آمر، نیروهای تحت امر خود را به دشمن تسلیم نماید، مجازات ماده (۲۳۹) کود جزا بالای وی تطبیق می گردد. در صورتی که شخص تحت امر با آمر خود در جرم تسلیمی نیروهای تحت امر وی موافقت نماید، موافقت کننده منحیث معاون جرم خیانت ملی، قابل مجازات می باشد.

مفهوم نقض مقررات راننده گی در ماده (۲۸) ضمیمه

شماره (۱) کود جزا

سوال یکصد و دوم:

ماده (۲۸) ضمیمه شماره (۱) کود جزا نقض مقررات راننده گی را جرم انگاری نموده و در فقره (۱) ماده متذکره تصریح گردیده است که:

((هرگاه منسوب نظامی، مقررات راننده گی واسطه محاربوی مخصوص یا ترانسپورت نظامی را نقض نماید و این عمل موجب جراحات جسمی شخص یا اشخاص گردد و یا خساره مالی به ارزش بیشتر از پنجاه هزار افغانی شود، به حبس قصیر که از شش ماه بیشتر نباشد محکوم می گردد.)) در صورتی که منسوب نظامی مرتکب نقض مقررات راننده گی گردد، اما از اثر آن کدام جراحت جسمی به شخص مصدوم وارد نشود و همچنان خساره مالی به ارزش کمتر از پنجاه هزار افغانی وارد گردد، آیا شخص مذکور قابل تعقیب عدلی و محاکمه میباشد یا خیر؟ و اگر قابل تعقیب عدلی باشد، طبق حکم کدام ماده، قابل مجازات میباشد.

توضیح :

اگر در نتیجه نقض مقررات راننده گی منسوب نظامی، جراحت به مجنی علیه وارده شده باشد و یا خساره مالی وارده به ارزش بیشتر از ۵۰۰۰۰ افغانی باشد،

متهم مطابق ماده (۲۸) ضمیمه شماره (۱) کود جزا، به حبس قصیری که از شش ماه بیشتر نباشد، محکوم می گردد. اما اگر در اثر نقض مقررات راننده گی توسط منسوب نظامی، جراحت شدید و یا خساره به ارزش بیشتر از (۵۰۰۰۰) افغانی وارد نگردد، منسوب مذکور، مطابق ماده (۸) ضمیمه شماره (۱) کود جزا صرف مکلف به پرداخت جبران خساره وارده می باشد.

افشای معلومات نظامی بدون سؤنیت

سوال یکصد و سوم:

ماده (۳۱) ضمیمه شماره (۱) کود جزا برای افشاء معلومات نظامی بدون سؤنیت، جزا تعیین نموده است. اما در مواردیکه اگر معلومات با سؤنیت و بطور عمدی افشاء شود، حکمی در ضمیمه مذکور وجود ندارد. علاوه از نوعیت معلومات در ضمیمه مذکور تذکری به عمل نیامده، موضوع ایجاب وضاحت را مینماید.

توضیح :

هرگاه منسوب نظامی معلومات نظامی حاوی اسرار دولتی را بدون سؤنیت افشاء نماید، طبق ماده (۳۱) ضمیمه شماره (۱) کود جزا مجازات می گردد. اما اگر افشاء اسرار نظامی به طور عمدی برای اشخاص یادولت خارجی یا شخصی که به نفع آنها کار می کند یا به گروههای مسلح مخالف دولت صورت گیرد، این حالت بیانگر سؤنیت مرتکب است، دراین صورت جرم مذکور مشمول حکم جزء (۱۱) ماده (۲۳۸) کود جزا می گردد و خیانت ملی شمرده می شود.

رعایت احوال مشدده در جرم نقض مقررات راننده گی توسط منسوب نظامی

سوال یکصد و چهارم:

ماده (۵۶۶) کود جزا حالات مشدده خصوصی حادثه ترافیکی را پیشبینی نموده است.

سوال این است، در صورتی که منسوب نظامی مرتکب نقض مقررات راننده گی شود و یک یا چند حالت از حالات مشدده مندرج ماده (۵۶۶) کود جزا موجود باشد، آیا حالت و یا حالات مندرج ماده مذکور، در خصوص منسوب نظامی قابلیت تطبیق را دارد و یا خیر؟

توضیح :

حالات مشدده حادثه ترافیکی، مطابق ماده (۵۶۶) کود جزا دربرگیرنده تمام جرایم ترافیک جاده بوده و برای مرتکبین حادثه ترافیکی در یکی از احوال مذکور، حداکثر مجازات پیشبینی شده اعمال میگردد و حکم آن همه راننده گان را شامل می شود.

اما نقض مقررات راننده گی واسطه محاربوی مخصوص یا ترا نسیپورت نظامی مندرج ماده (۲۸) ضمیمه شماره (۱) کود جزا مختص به منسوبین نظامی بوده که صرف جزای حالات اصل جرم را در رابطه به نقض مقررات راننده گی واسطه محاربوی مخصوص یا ترا نسیپورت نظامی، پیشبینی نموده و در صورت بروز حالات مشدده در جرم مذکور به موجب حکم ماده (۵۶۶) کود جزا حداکثر جزای پیشبینی شده بر منسوب نظامی نیز قابل تطبیق است.

بخش سوم

تعدیلات پیشنهاد شده برخی از مواد کود جزا

شماره	پرسش	تعدیلات
۱	در جزء (۹) مادہ (۴) کود جزا، احکام قطعی تعریف گردیده، اما از قطعیت احکام در محاکم خاص تذکری به عمل نیامده است، قابل تعدیل می باشد.	بند اول جزء (۹) مادہ (۴) کود جزا، به متن ذیل تعدیل گردد: (۹) - حکم قطعی: حکمی است که طبق احکام قانون در محکمہ ابتدائیه، استیناف یا محاکم خاص، نهایی شده باشد.
۲	در جزء (۱۴) مادہ (۴) کود جزا، مصلحت عامه تعریف اما مرجع تشخیص مصلحت عامه، مشخص نگردیده است، قابل تعدیل می باشد.	جزء (۱۴) مادہ (۴) کود جزا، به متن ذیل تعدیل گردد: ۱۴- مصلحت عامه: امریست که به حکم قانون به نفع جامعه تشخیص شده باشد. - هرگاه مرجع تشخیص در قانون تصریح نگردیده باشد، محکمہ ذیصلاح مرجع تشخیص مصلحت عامه می باشد.
۳	مادہ (۱۰) کود جزا،	مادہ (۱۰) کود جزا به متن

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>چنین صراحت دارد:</p> <p>((مسؤولیت جزائی و تطبیق جزاء به شخصی متوجه می‌گردد که با اراده آزاد و در حالت صحت عقل و ادراک، عمل جرمی را مرتکب شود.))</p> <p>ماده مذکور، با فقره (۱) ماده (۵۴۹) کود جزا، که چنین صراحت دارد.</p> <p>((اکراه در قتل موجب رفع مسؤولیت از اکراه شونده نمی‌گردد.))</p> <p>در مغایرت قرار دارد. زیرا از یک طرف، ماده (۱۰) کود جزا،</p>	<p>ذیل تعدیل گردد:</p> <p>مسؤولیت جزائی و تطبیق جزاء به شخصی متوجه می‌گردد که با اراده آزاد و در حالت صحت عقل و ادراک، عمل جرمی را مرتکب شود، <u>مگر اینکه در این قانون طوری دیگری تصریح شده باشد.</u></p>

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>شرط مسؤولیت جزائی را ارادۀ آزاد دانسته و از جانب دیگر، فقره (۱) ماده (۵۴۹) کود جزا، به شخصی که تحت اکراه قرار دارد و ارادۀ آزاد ندارد، مسؤولیت جزائی را راجع نموده است، موضوع نیاز به تعدیل دارد.</p>	
۴	<p>ماده (۲۹۵) قانون اجرای جزایی در مورد اصل منع محاکمۀ مجدد، چنین صراحت دارد : ((بعد از صدور حکم قطعی در مورد یک دعوی جزایی محکوم</p>	<p>فقره (۱) ماده (۱۳) کود جزا، به متن ذیل تعدیل گردد: (۱) شخصی که یک بار بخاطر ارتکاب یک جرم در محاکم داخلی مورد محاکمه قرار گرفته و بالای وی حکم <u>قطعی</u> صادر شده باشد، بدلیل بروز دلایل جدید بخاطر</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>علیه را نمی توان بار دیگر به اساس ظهور دلایل جدید یا به اساس تغییر وصف قانونی همان جرم محاکمه نمود.) این در حالی است که در ماده (۱۳) کود جزا در مورد اصل منع محاکمه مجدد، عبارت (بعد از حکم محکمه) ذکر گردیده است و از قطعیت حکم محکمه در ماده (۱۳) کود جزا، کدام تصریحی به عمل نیامده است، بناءً ماده (۱۳) کود جزا، قابل تعدیل میباشد..</p>	<p>ارتکاب همان جرم، نمیتوان مجدداً وی را مورد محاکمه قرار داد.</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
۵	<p>ماده (۳۰) کود جزاء، در تعریف جرم جنحه، جزای نقدی را به صورت مطلق برای جرم مذکور قید نموده و نظر به تعریف مندرج ماده (۲۹) کود جزاء، برای جرم قباحت جزای نقدی تا سی هزار افغانی، پیشبینی گردیده است. بناءً در ماده (۳۰) کود جزاء، بین جزای نقدی جنحه و جزای قباحت، تفکیک صورت گرفته نمی تواند.</p> <p>پیشنهاد می گردد که در تعریف مذکور، برای</p>	<p>ماده (۳۰) کود جزا به متن ذیل تعدیل گردد:</p> <p>جنحه جرمی است که جزای آن در این قانون بدیل حبس، جزای نقدی <u>بیش از سی هزار افغانی</u>، حبس قصیر یا حبس متوسط تعیین شده باشد.</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
	جرم جنحه، جزای نقدی بالاتر از سی هزار افغانی، قید گردد.	
۶	درفقره (۳) ماده (۵۹) کود جزاء، پیشبینی گردیده است که معاون به جزای یک درجه پایین تر از مجازات جرم مرتکبه، محکوم میگردد. در حالی که در بعضی موارد به ویژه در بخش قباحتات، برای فاعل، مجازات نقدی پیشبینی شده و در مواردی که در جرم جنحه تنها جزای نقدی پیشبینی شده باشد،	در ماده (۵۹) کود جزاء فقره چهارم به متن ذیل ایزاد گردد: <u>فقره (۴):</u> <u>در جرم قباحت معاون جرم، به حد اقل جزای نقدی محکوم میگردد.</u>

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>در کود جزا، مجازات نقدی یک درجه پائین تر، وجود ندارد.</p> <p>همچنان اگر جزای اصل جرم، حبس قصیر باشد، حبسی کمتر از قصیر در کود جزا، نیز وجود ندارد تا معاون به آن محکوم گردد.</p> <p>در زمینه جزای قابل تطبیق کدام است؟ بناءً در ماده مذکور ایجاب می نماید تا یک فقره ایزاد گردد.</p>	
۷	<p>در حالت تعدد محکومیت به جرایم مرتبط، ماده (۷۴) کود جزا، صرف حالتی را</p>	<p>متن ماده (۷۴) کود جزا، به حیث فقره (۱) و یک فقره به عنوان فقره (۲) در ماده فوق به متن ذیل ایزاد گردد:</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
	پیشبینی نموده است که شخص به سبب ارتکاب جرم به جزای خفیف محکوم شده باشد و بعداً به علت ارتکاب جرم مرتبط به آن به جزای شدیدتر محکوم گردد، در این صورت جزای محکوم گزیده وی تطبیق گردیده و مدت حبسی که از رهگذر محکومیت اولی سپری نموده، مجراء داده می شود.	(۲) <u>شخصیکه به سبب ارتکاب جرم به جزای شدید محکوم شده باشد و بعداً بعلت ارتکاب جرم مرتبط به آن، به جزای خفیف محکوم گردد، در این صورت جزای شدید بالای وی تنفیذ میگردد.</u>

شماره	پرسش	تعدیلات
	سبب جرم مرتبط به آن، به جزای خفیف تر محکوم گردد، آیا در این حالت هردو جزا یکی پی دیگر بالای وی قابل تطبیق میباشد یا اینکه جزای خفیف اخیر، در جزای شدید مدغم می گردد؟	
۸	در ماده (۷۵) کود جزاء، حد نهایی حبس دوام درجه (۱) که مدت (۳۰) سال است قید نگردیده، و جزاهای متعدد محکوم بها، یکی پی دیگری قابل تطبیق میباشند که در برخی موارد مجازات	ماده (۷۵) کود جزاء به متن ذیل تعدیل گردد: شخصیکه مرتکب دوجرم یا بیش از آن گردد و قبل از صدور حکم قطعی درمورد یکی از آنها، وحدت هدف که جرائم مذکور را با هم جمع کند، موجود نباشد به جزاهای پیشبینی شده

شماره	پرسش	تعدیلات
	مرتکب، ازسی سال تجاوز مینماید، عادلانه به نظر نمی رسد. چنانچه حد نهایی حبس در جزاهای متعدد مندرج ماده (۱۵۸) قانون جزای (سال ۱۳۵۵) قید گردیده بود. بناءً موضوع قابل دقت و بازنگری میباشد.	هریک از جرایم مذکور محکوم میگردد <u>مشروط</u> بر اینکه مجموع مدت حبس <u>ازسی سال تجاوز نکند</u> ، مگر اینکه در این قانون طوری دیگری پیشبینی شده باشد.
۹	قانون گذار در تعریف تکرر خاص، مندرج ماده (۸۰) مماثلت را صرف در جرم جنحه شرط نموده است. در صورتیکه جرم مکرر	ماده (۸۰) کود جزاء به متن ذیل تعدیل گردد: شخص زمانی مجرم متکرر خاص شناخته می شود که به اثر ارتکاب جنحه یا جنایت محکوم به جزا گردیده و

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>ارتکاب شده، جنایت باشد، کود جزا، مماثلت را شرط نداسته و جرم مذکور (جنایت)، شامل تکرر خاص و عام میشود.</p> <p>در حالیکه طبق ماده (۸۳) کود جزا، مجازات آنها (تکرر عام و تکرر خاص)، متفاوت میباشد و اینکه جنایت مکرر، تکرر عام شمرده میشود یا تکرر خاص، وضاحت ندارد. محاکم در تطبیق مجازات آن به مشکل مواجهه میگرددند.</p> <p>بناءً موضوع قابل</p>	<p>بعد از صدور حکم قطعی و قبل از اعاده حیثیت، مرتکب <u>جنگه یا جنایت عمدی</u> مماثل اولی گردد.»</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
	تعدیل میباشد.	
۱۰	در جزء (۲) ماده (۸۳) کود جزاء، تصریح شده است که مرتکب به مجازات حد اکثر یک و نیم چند مجازات اصل جرم، محکوم میگردد. منظور قانونگذار از مجازات اصل جرم چی میباشد؟ در صورتیکه جزای اصل جرم، حبس متوسط باشد آیا شخص متکرر عام به مدت هفت و نیم سال حبس که یک و نیم چند حد اکثر جزای	اجزای (۲و۱) ماده (۸۳) کود جزا به متن ذیل تعدیل گردد: (۱- در جرایم تکرر خاص، مرتکب به بیش از حداکثر مجازات اصل جرم که ازدو چند حداکثر تجاوز نکند. ۲- در جرایم تکرر عام، مرتکب به بیش از حداکثر مجازات اصل جرم که از یک و نیم چند حداکثر تجاوز نکند.)

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>اصل جرم است، محکوم به مجازات گردد؟ یا میتوان شخص مذکور را کمتر از یک و نیم چند و بیشتر از حد اکثر اصل جرم، مجازات نمود؟</p> <p>به طور مثال: در جرمی که مجازات آن حبس متوسط پیشبینی شده است، مرتکب را میتوان به جزای (۵) سال و (۱) ماه، محکوم نمود؟ همچنان در جزء (۱) ماده (۸۳) کود جزاء پیشبینی گردیده که مرتکب به مجازاتی محکوم میشود که از</p>	

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>دو چند حد اکثر مجازات اصل جرم، بیشتر نباشد. در این صورت با نظر داشت اینکه جزء (۲) ماده (۸۳) کود جزاء، برای تکرر عام جزای یک و نیم چند حد اکثر مجازات اصل جرم را تعیین نموده است، آیا میتوانیم برای مرتکب تکرر خاص کمتر از یک و نیم چند اصل جرم، جزاء تعیین نماییم؟ در صورتیکه بتوانیم آیا موضوع، با جزء (۲) ماده (۸۳) کود جزاء و به اصل تفکیک جزای</p>	

شماره	پرسش	تعدیلات
	متکرر عام و خاص در تعارض قرار نمی گیرد؟	
۱۱	در مواد (۹۷ و ۹۸) کود جزاء، حداکثر مجازات برای اطفالی که مرتکب جرم جنایت می گردند، مشخص شده است. اما در مواد مذکور از تعیین اندازه مجازات جرم جنحه و حد اقل مجازات جرایمی که اطفال مرتکب می شوند، چیزی تذکر به عمل نیامده است. بناءً مواد متذکره قابل تعدیل میباشد.	ماده (۹۷) کود جزا به متن ذیل تعدیل گردد: طفلی که ۱۲ سال را تکمیل و ۱۶ سال را تکمیل نکرده باشد، در صورت ارتکاب جنایت <u>یا</u> <u>جنحه</u> ، به بیش از ربع حد اکثر و کمتر از ربع حد اقل مجازات که برای عین جرم توسط اشخاص بزرگ تر از ۱۸ سال در این قانون تعیین گردیده، محکوم نمی شود. ماده (۹۸) کود جزاء به متن ذیل تعدیل گردد: طفلی که ۱۶ سال را تکمیل و ۱۸ سال را تکمیل نکرده باشد، در صورت ارتکاب

شماره	پرسش	تعدیلات
		<p>جنایت یا <u>جَنَحَہ</u>، به بیش از <u>ثلث حد اکثر و کمتر از ثلث</u> <u>حد اقل مجازاتی</u> که برای عین جرم توسط اشخاص بزرگ تر از ۱۸ سال در این قانون تعیین گردیده است، محکوم نمی شود.</p>
۱۲	<p>در ماده (۱۰۸) کود جزاء، عبارت (حد اقل جزا پیشبینی شده در این قانون) مبهم میباشد، ایجاب تعدیل را مینماید تا هدف از عبارت حد اقل جزا پیشبینی شده در این قانون، واضح گردد.</p>	<p>ماده (۱۰۸) کود جزا به متن ذیل تعدیل گردد: <u>در صورت موجودیت احوال</u> <u>مخففة قضایی محکمه حین</u> <u>تعیین مدت جزا برای طفل،</u> <u>با رعایت احکام مندرج</u> <u>مواد (۹۷) و (۹۸) کود جزاء،</u> <u>حد اقل جزا پیشبینی شده</u> <u>در این قانون را در نظر می</u> <u>گیرد.</u></p>

شماره	پرسش	تعدیلات
۱۳	در عنوان ماده (۱۱۴) کود جزاء، (عدم تطبیق مجازات اعدام) ذکر گردیده، اما در متن ماده مذکور، به منع محکومیت شخص کمتر از بیست سال به اعدام، تصریح شده است. بهتر خواهد بود تا عنوان ماده مذکور تصحیح گردد.	عنوان ماده (۱۱۴) کود جزاء، به متن ذیل تعدیل گردد: <u>عدم محکومیت به اعدام</u>
۱۴	دفاع از ناموس در فقره (۲) ماده (۱۲۵) و ماده (۱۲۶) کود جزاء، از جمله موارد دفاع مشروع، دانسته شده است. به نظر ما، حالت تلبس	متن ماده (۱۳۲۳) کود جزاء، به عنوان فقره (۱) تنظیم و یک فقره به عنوان فقره (۲) ماده مذکور به متن ذیل ایضاً گردد: <u>(۲) احکام مندرج فقره (۱)</u> <u>این ماده بالای شخصی که</u>

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>به زنای زوجه شخص و یا یکی از محارم وی با غیر، تجاوز به ناموس شخص مذکور تلقی میگردد. در حالیکه ماده (۱۲۹) کودکان جزا، ارتکاب قتل درحالت تلبس به زنا را به منظور دفاع از ناموس نه از جمله دفاع مشروع شمرده و نه از جمله احوال مخففه جرم، بناءً ماده مذکور قابل تعدیل میباشد.</p>	<p><u>زوجه یا یکی از محارم خود را در حالت تلبس به زنا یا وجود او را با شخص غیر در یک بستر، مشاهده کند و به منظور دفاع از ناموس فی الحال هر دو یا یکی از آنها را به قتل برساند و یا مجروح سازد نیز، تطبیق میگردد.</u></p>

شماره	پرسش	تعدیلات
۱۵	ماده (۵۸۴) کود جزاء، حالات جبران خساره را در فصل ضرب و جرح بیان نموده و فقره (۲) ماده مذکور، اثر جبران خساره بر حکم را طوری توضیح نموده است که مجازات مرتکب آن به یک چهارم حصه مجازات اصل جرم تقلیل می یابد. اما ماده مذکور، ربع حد اقل یا ربع حد اکثر مجازات اصل جرم را مشخص ننموده است، در این حالت معیار تشخیص چیست؟	فقره (۲) ماده (۱۴۰) کود جزاء، به متن ذیل تعدیل گردد: (۲) جزای نقدی که به حکم محکمه تعیین میشود، از (۵۰۰۰) افغانی کمتر نمی باشد، مگر اینکه این قانون طوری دیگری حکم نموده باشد.

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>به طور مثال: شخص مرتکب ضرب یا جرح مندرج فقره (۱) ماده (۵۷۷) کود جزاء که مجازات آن از پنج هزار تا پانزده هزار افغانی می باشد گردد. در این صورت اگر شخص مذکور، شرایط ماده (۵۸۴) کود جزاء را تکمیل نماید و لازم شود تا مجازات به یک چهارم جزای اصل جرم تقلیل یابد، در این حال اگر از حد اقل مجازات نقدی محاسبه نماییم مجازات نقدی به مبلغ ۱۲۵۰ افغانی و</p>	

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>اگر از حد اکثر مجازات، محاسبه نماییم، به ۳۷۵۰ افغانی بالغ می گردد، در حالیکه طبق فقره (۲) ماده (۱۴۰) کود جزاء، مجازات کمتر از ۵۰۰۰ افغانی جواز ندارد.</p> <p>از اینکه در صورت بروز همچو حالت حکمی در کود جزاء موجود نمی باشد، موضوع ایجاب تعدیل را می نماید.</p>	
۱۶	<p>حبس کمتر از سه ماه در کود جزاء، پیشبینی نگردیده، اما در قانون</p>	<p>جزء (۱) ماده (۱۴۷) کود جزاء به متن ذیل تعدیل گردد:</p> <p>۱- حبس قصیر از سه ماه تا</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>منع خشونت علیه زن، حبس کمتر از سه ماه وجود دارد.</p> <p>آیا محاکم رسیده گی به جرایم خشونت علیه زن، می توانند به کمتر از سه ماه حبس حکم نمایند، یا خیر؟ از نظر ما، موضوع ایجاب تعدیل را می نماید.</p>	<p>یک سال، مگر اینکه قانون طوری دیگری حکم نموده باشد.</p>
۱۷	<p>فقـــــرة (۴) و (۵) ماده (۱۷۰) کودکان جزاء، عادلانه بنظر نمیرسد، زیرا مرتکبین جرم تجاوز گروهی بالای زن و مرد، باید یکسان مجازات شوند.</p>	<p>اجزای (۱)، (۴) و (۵) ماده (۱۷۰) کودکان جزاء، به متن ذیل تعدیل گردد:</p> <p>۱- جرایم نسل کشی، ضد بشری، جنگی، تجاوز علیه دولت، ترور، انفجار، اختطاف، گروگان گیری و قطاع</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>اگر آسیب پذیری و ناتوانی جسمی زن در بحث تجاوز گروهی بالای وی مطمح نظر قانون گذار باشد، طفل مذکری که تحت سن مراقب قرار دارد نیز، آسیب پذیر محسوب میگردد، ایجاب می نماید تا طفل مذکور نیز، شامل حکم جزء (۴) ماده (۱۷۰) کود جزا گردد.</p> <p>همچنان جزء (۱) ماده (۱۷۰) کود جزا، موارد اعدام را در جرایم نسل کشی، ضد بشری، جنگی، تجاوز علیه دولت، ترور،</p>	<p><u>الطریقی که ارتکاب آنها سبب مرگ شخص یا اشخاص شود.</u></p> <p>۴- تجاوز جنسی گروهی بر زن یا طفل</p> <p>۵- تجاوز جنسی منجر به قتل</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
	اختطاف، گروگان گیری و قطاع الطریقی، پیشبینی نموده و تنها مجازات اعدام قطاع الطریق را مشروط به سبب مرگ مجنی علیه، دانسته است، در حالیکه در بخش خاص کود جزاء، مجازات اعدام در تمام جرایم مندرج جزاء (۱) ماده (۱۷۰) کود جزاء، مشروط به سبب مرگ شخص یا اشخاص میباشد، نه صرف در جرم قطاع الطریقی. ماده مذکور قابل تعدیل میباشد.	
۱۸	در فقره (۲) ماده (۱۸۹) کود جزاء، تمديد مدت	فقره (۲) ماده (۱۸۹) کود جزاء، به متن ذیل تعدیل گردد:

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>حجز محكوم علیه مصاب به امراض روانی از صلاحیت هیئت متخصص طبى دانسته شده است. در حالیکه طبق حکم فقره (۱) ماده مذکور تمدید مدت حجز از صلاحیت محکمه مربوط میباشد، ایجاب تعدیل را می نماید.</p>	<p>تمدید یا ختم مدت حجز مندرج فقره (۱) این ماده به اساس نظر هیئت متخصص طبى مستقل که کمتر از سه نفر نباشد، صورت می گیرد.</p>
۱۹	<p>طبق حکم فقره (۱) ماده (۲۰۵) کود جزاء، هرگاه محلى بخاطر ارتکاب جرم اختصاص یافته باشد، محکمه علاوه بر جزاهای اصلی به مسدود ساختن آن</p>	<p>فقرات (۱ و ۳) ماده (۲۰۵) کود جزاء به متن ذیل تعدیل گردد:</p> <p>(۱) هرگاه محلى برای ارتکاب جرم اختصاص یافته باشد، محکمه علاوه بر جزاهای پیشبینی شده در این قانون،</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>از یک ماه تا شش ماه حکم مینماید. در حالیکه طبق حکم فقره (۳) ماده مذکور، هرگاه محلی بخاطر ارتکاب جرم اختصاص نیافته اما از آن بمنظور ارتکاب جرم کار گرفته شده باشد، محکمہ علاوه بر جزا های پیشبینی شده در این قانون به مسدود ساختن آن به صورت مؤقتی حکم می نماید. این مدت حسب احوال از یک ماه کمتر و از شش ماه بیشتر بوده نمی تواند.</p> <p>از یک ماه تا شش ماه حکم مینماید. معقولیت این گونه عدم تناسب میان جزای تکمیلی فقره (۳۱) ماده (۲۰۵) کود جزاء،</p>	<p>به مسدود ساختن آن حسب احوال از یک ماه تا یک سال حکم می نماید.</p> <p>(۳) هرگاه محل بخاطر ارتکاب جرم اختصاص نیافته اما از آن به منظور ارتکاب جرم کار گرفته شده باشد، محکمہ علاوه بر جزا های پیشبینی شده در این قانون به مسدود ساختن آن به صورت مؤقتی حکم می نماید. این مدت حسب احوال از یک ماه کمتر و از شش ماه بیشتر بوده نمی تواند.</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
	در خصوص مدت مسدود نمودن محل جرم، در چی می باشد؟ ماده مذکور، ایجاب تعدیل را می نماید.	
۲۰	در جزء (۱) ماده (۲۱۵) کود جزاء، چنین تصریح شده است: «در صورتی که جزای پیشبینی شده حبس متوسط بوده و حد اقل داشته باشد، به کمتر از حد اقل.» پس اگر جزای پیش بینی شده حبس متوسط بوده و حد اقل نداشته باشد، آیا در آن صورت امکان تخفیف	اجزای (۱)، (۲) و (۳) ماده (۲۱۵) کود جزاء، به متن ذیل تعدیل گردد: ۱- در صورتی که جزای پیشبینی شده حبس متوسط بوده و حداقل داشته باشد، به کمتر از حداقل و در صورتی که حداقل آن قید نشده باشد، به حبس قصیری که از شش ماه کمتر نباشد. ۲- در صورتی که جزای پیشبینی شده حداکثر حبس قصیر باشد، به حبس سه ماه

شماره	پرسش	تعدیلات
	مجازات وجود دارد یا خیر؟ بناءً ماده مذکور ایجاب تعدیل را می نماید.	ودر صورتیکه حبس قصیر باشد به جزای نقدی الی سی هزار افغانی. ۳- در صورتی که جزای پیشبینی شده شامل حبس و جزای نقدی باشد، بانظر داشت نفع متهم به یکی از آنها.
۲۱	ماده (۲۲۳) کود جزاء، حالات تعلیق تنفیذ حکم را بیان نموده و در فقره (۱) ماده مذکور چنین تصریح شده است: « محکمه میتواند در یکی از حالات ذیل	از متن فقره (۱) ماده (۲۲۳) کود جزاء عبارت (یکی از) حذف و به متن ذیل تعدیل شود: محکمه می تواند در احوال ذیل تنفیذ حکم را تعلیق نماید. همچنان جزاء (۲)

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>تنفیذ حکم را تعلیق نماید.»</p> <p>همچنان در جزء دوم فقره (۱) ماده مذکور نیز، تصریح شده است: «متهم جرم ترافیکی، مصدوم را کمک و یاری نموده و فرار نکرده باشد.»</p> <p>در خصوص فقرات فوق الذکر ماده مذکور، رویه و نظریات قضات یکسان نمی باشد. تعدادی از قضات به علت اینکه متهم جرم ترافیکی فرار نموده است، به این نظر هستند که مجازات</p>	<p>فقره (۱) ماده (۲۲۳) کود جزاء به متن ذیل تعدیل گردد:</p> <p>۲- متهم جرم ترافیکی مصدوم را کمک و یاری نموده یا فرار نکرده باشد.</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>متهم به اساس جزء دوم فقره (۱) ماده مذکور تعلیق نمی گردد.</p> <p>اما تعداد دیگری از قضات، به متن ابتدای فقره (۱) ماده مذکور استناد نموده و به این نظر میباشند که هرگاه متهم قضیه ترافیکی، از محل حادثه فرار نموده باشد اما یکی دیگر از شرایط (۷) گانه فقره مذکور به حالت متهم متحقق شود، جزای مذکور تعلیق شده میتواند.</p> <p>با در نظر داشت</p>	

شماره	پرسش	تعدیلات
	نظریات فوق و بہ منظور یکسان سازی رویہ قضایی، مادہ مذکور ایجاب تعدیل را می نماید.	
۲۲	فقرات (۱) و (۲) مادہ (۲۵۵) کود جزاء مجازات جرایم غصب یا غارت املاک یا اموال دولتی و مجازات اشخاصی را کہ گروہی از مردم را بہ قصد غصب یا غارت املاک یا اموال دولتی رہبری نمایند و یا اشخاص مذکور در برابر نیروہای نظامی کہ برای سرکوب گروہ	در مادہ (۲۵۵) کود جزا، یک فقرہ بہ عنوان فقرہ (۳) بہ متن ذیل ایزاد گردد: (۳) ہر گاہ جرایم مندرج فقرات (۱) و (۲) این مادہ منجر بہ مرگ شود، مرتکب حسب احوال بہ جزای حبس دوام درجہ (۱) یا اعدام محکوم میگردد.

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>های مذکور مکلف شده اند، مقاومت مسلحانه نمایند، حبس دوام درجه (۲) و حبس طویل را پیشبینی نموده است.</p> <p>اما در صورتیکه مقاومت اشخاص مذکور در مقابل نیروهای نظامی منجر به عواقب زیان بار و شدیدی، مانند قتل اشخاص و یا قتل نیروهای دولتی حین درگیری گردد، حکم قانون صراحت ندارد.</p> <p>بنابراین اگر یک فقره در ماده مذکور مبنی بر</p>	

شماره	پرسش	تعدیلات
	اعدام مرتکبین قتل در همچو جرایم ایزاد گردد، بهتر خواهد بود.	
۲۳	هرگاه جرایم خیانت ملی مندرج ماده (۲۳۸) کود جزا، منجر به قتل اشخاص گردد، در این زمینه مجازات معین نگردیده است، ایجاب می نماید تا یک جزء در ماده (۲۳۹) کود جزا، ایزاد و جزای حالاتی را که در جرایم خیانت ملی منجر به مرگ شود، پیشبینی گردد.	یک جزء در ماده (۲۳۹) کود جزا به عنوان جزء (۳) به متن ذیل ایزاد گردد: <u>۳- در صورتیکه اعمال مندرج</u> <u>ماده (۲۳۸) منجر به مرگ</u> <u>شود، مرتکب حسب احوال به</u> <u>حبس دوام درجه یک و یا</u> <u>اعدام محکوم می گردد.</u>
۲۴	با موجودیت جزء (۸) ماده (۲۶۳) کود جزا	جزء (۸) ماده (۲۶۳) کود جزا، به متن ذیل تعدیل گردد:

شماره	پرسش	تعدیلات
	که مواد منفجره و کشنده را تعریف نموده است، نیازی به موجودیت فقره (۳) ماده (۲۶۶) کود جزاء دیده نمیشود. با اندک اصلاحات، هردوماده مذکور قابل ادغام میباشند.	۸- مواد منفجره و وسایل کشنده: مواد آتش زا، مواد کیمیاوی زهر آگین، عوامل بیولوژیکی وسایر موادی است که قابلیت هلاک نمودن یا وارد نمودن صدمه شدید جسمی یا روانی یا مصاب ساختن به امراض و یا وارد نمودن خسارات مادی را داشته باشد. نوت: با وارد نمودن تعدیل فوق در جزء (۸) ماده (۲۶۳) کود جزاء، فقره (۳) ماده (۲۶۶) کود جزاء، زاید شمردن میشود حذف گردد.
۲۵	در ماده (۲۶۷) کود جزاء، جزای مسبب قتل	در ماده (۲۶۷) کود جزاء، یک فقره به عنوان فقره (۳) به

شماره	پرسش	تعدیلات
	پیشبینی گردیده، اما در مورد قتل به طور مباشر، قانون مسکوت است. بناءً ایجاب ایزاد یک فقره را در ماده مذکور می نماید.	متن ذیل ایزاد گردد: <u>(۳) هرگاه شخص در سایر حالات مندرج این فصل به مقصد ارتکاب جرایم تروریستی مرتکب قتل گردد، حسب احوال به اعدام و یا حبس دوام درجه (۱) محکوم میگردد.</u>
۲۶	در جزء (۳) فقره (۱) ماده (۲۷۲) کود جزاء، در تعیین مجازات تصریح گردیده است: ((...حسب احوال به حد اکثر حبس طویل محکوم می گردد.)) در ماده مذکور ذکر کلمه حسب احوال با عبارت حد اکثر،	از جزء (۳) فقره (۱) ماده (۲۷۲) کود جزاء، قید حد اکثر حذف گردد.

شماره	پرسش	تعدیلات
	همخوانی ندارد. زیرا از یک طرف با درج عبارت حسب احوال، دست محكمه را در تعیین مجازات نظر به حالات، آزاد گذاشته و از جانب دیگر در ماده مذکور قید حد اکثر ذکر گردیده است. همچنان در ماده مذکور، از چند نوع عمل مجرمانه، مانند: خساره مند نمودن طیاره یا هلیکوپتر، ایجاد خطر در مصوونیت پرواز، غیر فعال نمودن طیاره یا هلیکوپتر و هم از	

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>انهدام آن ها تذکر بعمل آمده است که نظر به متفاوت بودن اعمال مخربانه مذکور و زیان های متفاوتی که از آن اعمال به وجود می آید، موجودیت قید حسب احوال موزون میباشد تا حسب احوال، برای مرتکب جرم، مجازات متناسب تعیین گردد.</p> <p>بنابر توضیح فوق عبارت حد اکثر در جزء (۳) فقره (۱) ماده (۲۷۲) کود جزاء، زاید بوده قابل حذف میباشد.</p>	

شماره	پرسش	تعدیلات
۲۷	<p>ماده (۲۷۷) کود جزا که عنوان آن تشکیل سازمان تروریستی، عضویت و همکاری با آن میباشد ولی در فقرات ماده متذکره در مورد مجازات مرتکبین همکاری به سازمان تروریستی، صراحتی دیده نمیشود. چنانچه در ماده (۲۵۷) کود جزا، برای مرتکب جرم همکاری، مجازات تعیین گردیده است. بناءً ماده (۲۷۷) کود جزا، ایجاب تعدیل را می نماید.</p>	<p>فقره (۲) ماده (۲۷۷) کود جزا به متن ذیل تعدیل گردد:</p> <p>(۲) شخصی که عضویت سازمان تروریستی را کسب نموده باشد یا به منظور حمایت از سازمان تروریستی، منابع مالی، مسکن، پناگاه، آموزش، مشاوره، تزویر اسناد هویت، تجهیزات مخابراتی، سلاح، مواد کیمیاوی هسته یی، مواد منفلقه، امکانات ترانسپورتی یا سایر تسهیلات را فراهم نماید، به حبس طویل محکوم میگردد.</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
۲۸	<p>مشکلی که در فقره (۵) ماده (۲۷۷) کود جزا وجود دارد این است که مجازات تبعه خارجی را در تمام حالات مندرج فصل تروریستی، حبس دوام درجه ۱ پیشبینی نموده است.</p> <p>در حالیکه مجازات جرایم مندرج فصل مذکور، متعدد بوده، که در برخی موارد حبس متوسط یا حبس طویل و در برخی حالات، حبس دوام درجه ۲ و یا درجه ۱ و در بعضی حالات اعدام پیشبینی</p>	<p>فقره (۵) ماده (۲۷۷) کود جزا، به متن ذیل تعدیل گردد:</p> <p>هرگاه مرتکب جرایم مندرج این فصل تبعه خارجی باشد، به حد اکثر مجازات پیشبینی شده جرایم مرتکبه، محکوم میگردد.</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
	گردیده است. در همه این حالات، برای تبعه خارجی تعیین یک جزاء (حبس دوام درجه ۱) عادلانه نمی باشد. بنأ عبارت. "این فصل" به عبارت (این ماده) تعدیل گردد.	
۲۹	فقرة (۳) ماده (۲۷۹) کود جزاء، قصد عمل تمویل تروریزم را جرم شناخته و درعین زمان تصریح نموده که حالت قبل از شروع و عدم استفاده از وجوه متذکره، جرم نمی باشد.	فقرة (۳) ماده (۲۷۹) کود جزاء ، به متن ذیل تعدیل گردد: (۳) عمل تمویل تروریزم در هر مکان و قلمرو هر دولت که انجام گردد و یا قصد انجام آن موجود باشد، بدون در نظر داشت اینکه شخص یا سازمان مذکور در کدام مکان یا قلمرو کدام دولت موجود

شماره	پرسش	تعدیلات
	بناءً در ماده مذکور، دو حکم متناقض، به مشاهده می‌رسد. موضوع ایجاب تعدیل را می‌نماید.	بوده یا موقعیت دارد جرم شناخته می‌شود. <u>ولو اینکه:</u> ۱- ... ۲- ...
۳۰	تعیین مقدار مبلغ محکوم بها، در مجازات شخصیت حکمی که مرتکب جرم تمویل تروریزم می‌گردد، در فقره (۱) ماده (۲۸۱) کود جزا، متناسب نمی‌باشد. در جزء (۳) فقره (۱) ماده مذکور تصریح گردیده، در صورتی که مبلغ تمویل شده از صد هزار الی	اجزای چهار گانه فقره (۱) ماده (۲۸۱) کود جزا به متن ذیل تعدیل گردد: ۱- <u>در صورتی که اندازه وجوه، دارایی یا ارزش خدمات تمویل شده تا ده هزار افغانی باشد، به جزای نقدی دو چند وجوه، دارایی، یا ارزش خدمات تمویل شده.</u> ۲- <u>در صورتیکه اندازه وجوه، دارایی یا ارزش خدمات تمویل شده بیش از ده هزار</u>

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>یک میلیون باشد به جزای نقدی ده میلیون افغانی. چنانچه جزء (۴) فقره (۱) ماده مذکور تصریح نموده، در صورتیکه مبلغ تمویل شده بیش از یک میلیون باشد به دو چند آن. در حالیکه مبلغ تمویل شده بالا میرود مبلغ محکومیت به جزای نقدی کاهش می یابد. موضوع ایجاب تعدیل را می نماید.</p>	<p><u>افغانی باشد، به جزای نقدی سه چند وجوه، دارایی یا ارزش خدمات تمویل شده.</u></p> <p><u>۳- در صورتیکه اندازه وجوه، دارایی یا ارزش خدمات تمویل شده، بیش از یک صد هزار تا یک میلیون افغانی باشد، به جزای نقدی چهار چند وجوه، دارایی یا ارزش خدمات تمویل شده.</u></p> <p><u>۴- در صورتیکه اندازه وجوه، دارایی یا ارزش خدمات تمویل شده، بیش از یک میلیون افغانی باشد، به جزای نقدی پنج چند وجوه، دارایی یا ارزش خدمات تمویل شده.</u></p>

شماره	پرسش	تعدیلات
۳۱	<p>ماده (۵۴۰) کود جزاء، استعمال غیر قانونی سلاح ناریه را جرم دانسته و برای مرتکب آن، مجازات حبس متوسط یا جزای نقدی از سی هزار تا سه صد هزار افغانی پیشبینی نموده است، در حالیکه فقره (۲) ماده (۹۱۳) کود جزاء، استعمال سلاح ناریه را با عین نحوه ارتکاب و هدف (غیر قانونی) نیز، جرم تشخیص داده و مرتکب آن را مستوجب مجازات نقدی ۵۰۰۰ هزار افغانی</p>	<p>ماده (۵۴۰) کود جزا، به متن ذیل تعدیل گردد:</p> <p><u>(۱) شخصی که در داخل شهر یا قریه، سلاح ناریه، باروت یا دیگر مواد منفقله را به هدف غیر قانونی استعمال نماید، حسب احوال به حبس متوسط یا جزای نقدی از سی هزار تا سه صد هزار افغانی محکوم میگردد.</u></p> <p><u>(۲) شخصی که غیر قانونی سلاح ناریه را به منظور تهدید یا ارباب مردم استعمال نماید یا به حرکت یا اهتزاز در آورد به حبس متوسط محکوم می گردد.</u></p> <p>نوت: با وارد نمودن تعدیل</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
	دانسته است. طوریکنه مشاھده میگردد در دو ماده مذکور، نسبت به عمل واحد (استعال غیر قانونی سلاح نارینه)، مجازات متفاوت پیشبینی گردیده، موضوع ایجاب تعدیل را می نماید.	فوق در ماده (۵۴۰) کود جزاء، جزء (۲) ماده (۹۱۳) کود جزا، حذف گردد.
۳۲	درمواد (۴۳۶، ۴۳۷ و ۵۴۲) کود جزا، موضوع تزویر و موارد آن پیش بینی گردیده، اما از حک نمودن نمبر سلاح تذکری به عمل نیامده است بناءً موضوع	ماده (۵۴۲) کود جزا، به متن ذیل تعدیل گردد: شخصی که <u>نمبر</u> اسناد، مهر، یا اجازه نامه تولید، توزیع، عرضه، نگهداشت، حمل، و حصول سلاح نارینه، مهمات و مواد منفلقه را تزویر نماید و

شماره	پرسش	تعدیلات
	ایجاب وضاحت را می نماید که حک کردن نمبر سلاح شامل تزویر جرم تزویر گردد. بناءً ماده (۵۴۲) کود جزا، ایجاب تعدیل را می نماید.	یا اسناد مذکور را به اشخاص دیگر انتقال دهد، به حد اکثر مجازات پیشبینی شده جرم تزویر مندرج این قانون، محکوم میگردد.
۳۳	درفقره (۳) ماده (۵۸۱) کود جزا، تصریح شده است که: ((در غیر از احوال مندرج فقره های (۲۱) این ماده در حالاتی که ضرب واقع شده باشد...)) در فقره (۳) ماده مذکور، صرف از جرم ضرب تذکر رفته و در صورت که موضوع جرح باشد حکم	فقره های (۱، ۲ و ۳) ماده (۵۸۱) کود جزا، به متن ذیل تعدیل گردد: (۱) هرگاه به اثر جنگ مغلوبه قتل یا ضرب و جرح شدید واقع گردد، هریک از اشخاصی که در جنگ اشتراک نموده اند به سبب اشتراک در جنگ، به حبس متوسط محکوم می گردند.

شماره	پرسش	تعدیلات
	در فقره مذکور، وجود ندارد. لازم است كلمه جرح نیز در پهلوی ضرب در فقره (۳) ماده (۵۸۱) کود جزا، ایزاد گردد.	مگر این که عدم مسوولیت آنها ثابت گردد. (۲) هرگاه در حالت مندرج فقره (۱) این ماده، محرک جنگ یا فاعل قتل یا <u>ضرب و جرح</u> شدید تشخیص شده بتواند، مرتکب و محرک به جزای پیش بینی شده اصل جرم، محکوم می گردد. (۳) در غیر از احوال مندرج فقره های (۱ و ۲) این ماده در حالاتی که <u>ضرب و جرح</u> واقع شده باشد، هریک از اشتراک کنندگان به حبس قصیر یا جزای نقدی از سی هزار تا شصت هزار افغانی، محکوم می گردد.

شماره	پرسش	تعدیلات
۳۴	<p>ماده (۵۹۱) کود جزا، بعد از بیان مصادیق جرم اختطاف، اخذ و یا مطالبه مال یا منفعت را در تحقق جرم مذکور، شرط دانسته است. اما در مواردیکه، ارتکاب جرم اختطاف بدون اخذ یا مطالبه مال و یا منفعت صورت گرفته باشد، قانون مسکوت میباشد.</p> <p>همچنان جزای معاون و شروع کننده در جرم اختطاف، نظر به شدت عمل ارتكابی، خفیف به نظر میرسد. لازم است، چنانچه در</p>	<p>متن ماده (۵۹۱) کود جزا، به عنوان فقره اول و یک فقره به عنوان فقره دوم در ماده مذکور به متن ذیل ایزاد گردد:</p> <p><u>(۲) هرگاه شخص درغیراز حالات مندرج فقره (۱) این ماده مرتکب جرم اختطاف گردد، حسب احوال به حبس طویل محکوم میگردد.</u></p> <p>همچنان در ماده (۵۹۰) کود جزا، یک فقره به عنوان فقره (۳) به متن ذیل ایزاد گردد:</p> <p><u>(۳) معاون و شروع کننده اعمال مندرج فقره (۱) این ماده به عین مجازات فاعل جرم، محکوم میگردد.</u></p>

شماره	پرسش	تعدیلات
	جرائم تروریستی معاون و شروع کننده، به عین جزای فاعل محکوم میگردد، در جرائم اختطاف نیز قاعده مذکور رعایت گردد.	
۳۵	مجازات حادثه ترافیکی مندرج فقرات (۱) و (۲) ماده (۵۵۹) کود جزا شدید و غیر عادلانه بوده، قابل تعدیل میباشد. همچنان فقره (۳) ماده مذکور، مجازات حادثه ترافیکی کوچک را به قانون ترافیک	پیشنهاد وارد است. فقرات (۱)، (۲) و (۳) ماده (۵۵۹) کود جزا، به متن ذیل تعدیل گردد: (۱) شخصی که مرتکب حادثه ترافیکی سنگین گردد، در صورت فوت یا معلولیت دایمی علاوه بر جبران خساره وارد به <u>حبس متوسط تا سه</u> <u>سال</u> و در صورت وارد نمودن ضرر مالی علاوه بر جبران

شماره	پرسش	تعدیلات
	جاده راجع نموده، در حالیکه بخش جزائی قانون ترافیک جاده به اساس جزء (۴) ماده (۹۱۶) کود جزا، ملغی گردیده است ایجاب پیشبینی مجازات را مینماید.	خساره به جزای نقدی از پنجاه هزار تا یکصد هزار افغانی محکوم میگردد. (۲) شخصی که مرتکب حادثه ترافیکی متوسط گردد، در صورت وارد نمودن ضرب یا جرح شدید یا شکستن عضو علاوه بر جبران خساره وارد به حبس قصیری که از شش ماه کمتر نباشد و در صورت وقوع ضرر مالی علاوه بر جبران خساره، به جزای نقدی از بیست و پنج هزار تا پنجاه هزار افغانی، محکوم میگردد. (۳) شخصی که مرتکب حادثه ترافیکی کوچک گردد به جزای نقدی تا بیست و پنج هزار افغانی، محکوم میگردد.

شماره	پرسش	تعدیلات
۳۶	<p>عدم رعایت مقررات ترافیکی در جزء (۳) ماده (۵۶۶) کود جزا، از جمله حالات مشدده حادثه ترافیکی شمرد شده و طبق فقره (۲) ماده (۱۳) قانون ترافیک جاده، استعمال ارادی مواد مسکر و مخدر در حال رانندگی، ممنوع و نقض مقرر رانندگی محسوب میگردد.</p> <p>بهتر خواهد بود تا در کود جزاء حالت سکر، از جمله احوال مشدده حادثه ترافیکی، شمرد شده شود.</p>	<p>یک جزء در ماده (۵۶۶) کود جزا، به عنوان جزء (۵) ماده مذکور به متن ذیل ایزاد گردد:</p> <p><u>۵- رانندگی در حالت سکر</u></p>

شماره	پرسش	تعدیلات
۳۷	<p>ماده (۶۸۴) کود جزا، در رابطه به نوشیدن شراب وصف جرمی را در تقسیم جرایم از حیث شدت و یا خفت، مبهم گذاشته و دانسته نمیشود که نوشیدن شراب جنحه است یا قباحه؟ زیرا در جرم نوشیدن شراب در کود جزا، دو نوع جزا که عبارت از بدیل حبس و جزای نقدی الی (۳۰۰۰۰) هزار افغانی است، پیشبینی گردیده که این موضوع دو اشکال ذیل را به وجود آورده است.</p>	<p>ماده (۶۸۴) کود جزا به متن ذیل تعدیل گردد:</p> <p>«هرگاه در جرم نوشیدن شراب شرایط تطبیق جزای حد موجود نباشد و یا به علت شبهه و یا یکی از اسباب دیگر، حد شرب خمر ساقط گردد، مرتکب <u>حسب احوال به حبس متوسط که از دو سال کمتر نباشد یا جزای نقدی از شصت هزار تا سه صد هزار افغانی محکوم میگردد.</u></p>

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>نخست، نوشیدن شراب از رهگذر مجازات بدیل حبس، شامل جنحه میشود وازجانب دیگر جزای نقدی پیشبینی شده الی (۳۰۰۰۰) هزار افغانی طبق ماده (۲۹) کود جزاء برای جرم قباحت پیشبینی شده است که در هر دو صورت جزای پیشبینی شده اندک بوده سبب اصلاح مجرم نخواهد شد.</p> <p>مشکل دیگری که از نظر تطبیقی در ماده مذکور به ملاحظه میرسد، این است که</p>	

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>اگر افرادی مرتکب جرم متذکره شوند که جرم قباحت آنها قابل پیگرد قانونی نباشد، دراین صورت نظر به جزای بدیل حبس، نوشیدن شراب جنحه شمرده شده، قابل تعقیب عدلی است.</p> <p>اما جرم مذکور نظر به جزای نقدی پیشبینی شده قباحت شمرده میشود دراین صورت شخص مذکور قابل پیگرد قانونی نخواهد بود. مراجع کشفی در چنین حالات به اجراءات دوگانه مواجه</p>	

شماره	پرسش	تعدیلات
	میگردند. بناءً ماده مذکور ایجاب تعدیل رامی نماید.	
۳۸	عنوان ماده ۶۸۹ کود جزا که از مصادره وجوه ودارایی ها، بحث نموده با متن ماده مذکور که وسایل و تجهیزات اختصاصی آنرا شامل میشود، مطابقت ندارد. همچنان عین مشکل در عنوان و متن ماده ۶۹۰ کود جزا، وجود دارد. بناءً متن هر دو ماده مذکور، قابل تعدیل میباشد.	عنوان ماده (۶۸۹) کود جزا، ذیلاً تعدیل گردد: «مصادره مواد مسکر، وسایل و تجهیزات اختصاصی آن.» عنوان ماده (۶۹۰) ذیلاً تصحیح گردد: «از بین بردن مواد مسکر، وسایل و تجهیزات اختصاصی آن.»

شماره	پرسش	تعدیلات
۳۹	طبق حکم ماده (۶۹۱) کود جزا، صرف شخصی که در محلات عام قماربازی نماید، قابل مجازات دانسته شده است. اما کود جزا، در رابطه به اشخاصیکه در محل خاص مرتکب جرم قمار بازی میشوند، مسکوت میباشند، موضوع ایجاب تعدیل را مینماید.	مواد (۶۹۱) و (۶۹۲) کود جزا، به متن ذیل تعدیل گردد: ماده (۶۹۱): <u>شخصیکه در محل عمومی و یا محلی که بروی عامه مردم باز باشد به قماربازی بپردازد، حسب احوال به حبس قصیر یا جزای نقدی بیش از سی هزار تا شصت هزار افغانی، محکوم میگردد.</u> ماده (۶۹۲): <u>شخصی که محل و یا منزلی را به منظور قمار بازی آماده نموده باشد یا در محلات متذکره قماربازی یا جز گیری نماید، به حبس قصیر، محکوم میگردد.</u>

شماره	پرسش	تعدیلات
۴۰	<p>در ماده (۶۹۹) کود جزاء، سرقت تعریف گردیده اما تعریف مذکور جامع نمیباشد. زیرا از تعریف مذکور به درستی معلوم نمیگردد که مال به طور خفیه گرفته شود سرقت واقع میشود؟ و یا در گرفتن مال به طور خفیه و آشکار، عمل سرقت واقع میگردد؟</p> <p>بناءً فقره (۱) ماده مذکور ایجاب تعدیل رami نماید.</p>	<p>فقره (۱) ماده (۶۹۹) کود جزاء به متن ذیل تعدیل گردد:</p> <p><u>سرقت عبارت است از گرفتن مال منقول ملکیت غیر، بدون رضایت وی به طور خفیه به مقصد تملک.</u></p>

شماره	پرسش	تعدیلات
۴۱	<p>در بحث سرقت های که به داخل بازارها و اماکن عمومی غیر از خانه ها و اماکن محرز و ملحقات آنها صورت می گیرد، نظریه واحد وجود ندارد.</p> <p>چنانچه عده از قضات در آن مورد، به ماده (۷۰۱) کود جزا و عده دیگر، به ماده (۷۱۴) کود جزاء، استناد می نمایند.</p> <p>لذا بخاطر جلوگیری از پراکنده گی آراء قضایی، ایجاب می نماید ماده (۷۰۰) کود جزا، تعدیل گردد.</p>	<p>ماده (۷۰۰) کود جزاء به متن ذیل تعدیل گردد:</p> <p>شخصی که با داخل شدن به محل مسکونی یا غیر مسکونی یا محلی که برای سکونت آماده شده، یا به یکی از ملحقات آنها، مرتکب جرم سرقت گردد، به حبس متوسط، محکوم میگردد.</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
۴۲	<p>مادہ (۷۰۹) کود جزا، در ارتباط به اموال کم بها، چنین صراحت دارد:</p> <p>((هرگاه در جرم سرقت هیچ یک از احوال مشددہ مندرج این فصل موجود نگردد یا قیمت مال مسروقه کمتر از پنج ہزار افغانی باشد، مرتکب محکوم میگردد.))</p> <p>از مفاد متن مادہ مذکور طوری برداشت میگردد کہ احوال</p>	<p>مادہ (۷۰۹) کود جزاء به متن ذیل تعدیل گردد:</p> <p>هرگاه در جرم سرقت هیچ یکی از احوال مشددہ مندرج این فصل موجود نگردد <u>و قیمت مال مسروقه کمتر از پنج ہزار افغانی باشد، مرتکب حسب احوال به حبس قصیر یا جزای نقدی ازده ہزار تا شصت ہزار افغانی، محکوم میگردد.</u></p>

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>مشده موجود نباشد؛ اما اگر احوال مشده موجود باشد و قیمت مال، کمتر از پنج هزار افغانی باشد در این حالت نیز ماده مذکور کاربرد دارد.</p> <p>همچنان برعکس، اگر قیمت مال زیاده از مبلغ متذکره باشد و احوال مشده موجود نباشد، در این حال نیز، ماده مذکور قابلیت تطبیق را دارد. زیرا که اجتماع هر دو قید منفی و مثبت در کار برد ماده مذکور حتمی نمیباشد.</p>	

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>در عمل، رویہ بعضی محاکم برخلاف قاعدہ مذکور است. چنانچہ بعضاً واقع گردیدہ، در حالاتیکہ احوال مشددہ موجود نبودہ اما قیمت مال بیشتر از مبلغ معینہ باشد، فیصلہ بہ دلیل خطا در تطبیق قانون، از سوی محاکم فوقانی نقض گردیدہ است.</p> <p>بناءً ایجاب مینماید مادہ مذکور تعدیل گردد.</p>	
۴۳	جز (۲) فقرہ (۲) مادہ (۷۳۱) یکی از مصادیق آثار تاریخی را	از جز (۲) فقرہ (۲) مادہ (۷۳۱) کود جزاء، این عبارت حذف گردد:

شماره	پرسش	تعدیلات
	چنین بر شمرده است: (ساختمانهای که هدف اصلی آن محافظت یا به نمایش گذاشتن دارایی های منقول فرهنگی که در جز این فقره تعریف گردیده مانند موزیم ها کتابخانه های بزرگ و مراکز حفظ اسناد، مهاجران که هدف آنها حین منازعه مسلحانه پناهنده گی می باشد و دارایی منقول فرهنگی جز یک این فقره)) طوریکه دیده میشود، عبارت (مهاجران که هدف آنها حین منازعه	«مهاجران که هدف آنها حین منازعه مسلحانه پناهنده گی میباشد و دارایی منقول فرهنگی مندرج جزء (۱) این فقره.» زیرا عبارت مذکور هیچ ارتباطی با متن ندارد.

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>مسلحانه پناهنده گی می باشد و دارایی منقول فرهنگی مندرج جزء یک این فقره) هیچ ارتباطی با متن نداشته، قابل حذف می باشد.</p>	
۴۴	<p>ماده (۸۲۴) کود جزا، مجازات شخصی که بخشی از جنگل دولتی را خودسرانه به زمین زراعتی مبدل نماید حسب متوسط پیشبینی نموده است. اما کود جزا، در مورد مجازات شخصی که کل جنگل دولتی را به</p>	<p>ماده (۸۲۴) کود جزا، به متن ذیل تعدیل گردد:</p> <p>شخصی که بخش از جنگل دولتی و یا کل آنرا خودسرانه به زمین زراعتی مبدل نماید، حسب احوال به حسب متوسط، محکوم میگردد.</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
	زمین زراعتی تبدیل نماید، مسکوت است. ماده متذکره قابل تعدیل میباشد.	
۴۵	در مواد (۸۶۷) و (۸۶۸) کود جزا، تناسب بین حبس وجرمه نقدی، وجود ندارد. در ماده (۸۶۸) کود جزا، حبس متوسط تا دو سال یا جزای نقدی از شصت هزار تا یکصد و بیست هزار افغانی، پیشبینی گردیده، در حالیکه ماده (۸۶۷) کود جزاء، برای جرم مورد نظر، حبس متوسط تا دو	فقرة (۱) ماده (۸۶۷) کود جزا، به متن ذیل تعدیل گردد: (۱) شخصی که به وسیله سیستم کمپیوتری یا مخابراتی موضوعات غیر اخلاقی یا غیر اسلامی را تولید، ارسال، منتشر، توزیع یا به فروش عرضه کند یا به قصد ارسال یا انتشار یا تجارت تولید یا ذخیره یا نگهداری کند به حبس متوسط تا دو سال یا جزای نقدی از شصت هزار الی یکصد و بیست هزار افغانی

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>سال یا جزای نقدی از پنج هزار تا شصت هزار افغانی را پیش بینی نموده است.</p> <p>چنانچه ملاحظه میگردد در ماده مذکور، تناسب حبس با جزای در نظر گرفته نشده و همچنان در مقابل عین مدت حبس، دو نوع جزای نقدی با تفاوت فاحش در نظر گرفته شده و این روش معقولیت ندارد، باید در مورد تجدید نظر صورت گیرد.</p>	<p>محکوم میگردد، استفاده علمی از این حکم مستثنی میباشد.</p>
۴۶	در ماده (۹۱۴) کود جزاء، عبارت تعویذ به	ماده (۹۱۴) کود جزاء به متن ذیل تصحیح شود:

شماره	پرسش	تعدیلات
	تعویض نگارش یافته، قابل تصحیح می باشد.	شخصی که به منظور بدست آوردن پول، مال یا منفعت از مردم، کشف شناسی، جادوگری، رمالی، پیش گوئی، جن گیری، فال بینی، بخت گشایی، <u>تعویذ نویسی</u>
۴۷	فقرة (۱) ماده (۱۷) کود جزا، چنین صراحت دارد: ((مرتکب جرم به موجب قانونی مجازات می گردد که قبل از ارتکاب جرم، نافذ شده باشد، مگر این که قبل از صدور حکم قطعی قانون جدیدی وضع گردد که به نفع متهم	فقرة (۱) ماده (۱۷) کود جزا، به متن ذیل تعدیل گردد: (۱) مرتکب جرم به موجب قانونی مجازات می گردد که قبل از ارتکاب جرم، نافذ شده باشد، مگر این که قبل از صدور حکم قطعی <u>قانون جدیدی نافذ</u> گردد که به نفع متهم باشد.

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>باشد.))</p> <p>سوال این است که آیا میتوان تنها با وضع قانون، قضیه جزائی را تابع حکم قانون جدید دانست. در حالیکه رجعت قانون به ماقبل واستناد به آن، زمانی جواز دارد که قانون، نافذ گردیده باشد. در صورتی که قانون وضع گردد اما نافذ نشده باشد، در این فاصله زمانی استناد به آن جواز ندارد. بناءً بهتر است در فقره (۱) ماده (۱۷) کود جزا، عبارت وضع به نافذ تعدیل گردد.</p>	

شماره	پرسش	تعدیلات
۴۸	<p>درفقره (۱) ماده (۵۸) ۵ ودجزا، شریک جرم چنین تعریف گردیده: ((شریک شخصی است که درارتکاب یک یاچندعمل ازاعمال مادی جرم، آگاهانه وبه طورمستقیم بافاعل یفاعلین دیگرسهمیم باشد))</p> <p>قانونگذار در ماده مذکور، باواردنمودن قید آگاهانه شریک در جرایم عمدی را تعریف نموده که تعریف مذکور شریک در جرایم غیر عمدی را دربرنمی گیرد. بناءً</p>	<p>فقره (۱) ماده (۵۸) کودجزا، به متن ذیل تعدیل گردد: (۱) <u>شریک شخصی است</u> <u>که درارتکاب یک یاچندعمل</u> <u>ازاعمال مادی جرم، به</u> <u>طورمستقیم بافاعل یفاعلین</u> <u>دیگرسهمیم باشد.</u></p>

شماره	پرسش	تعدیلات
	ایجاب می نماید تا فقرة (۱) ماده مذکور تعدیل گردد.	
۴۹	درفقـــــرة (۱) ماده (۳۱۷) کود جزا، موجودیت دو گرام هیروئین، مورفین یا کوکائین یا ده گرام تریاک یا پنجاه گرام چرس را، نزد معتاد در صورتی که اعتیاد وی توسط داکتر مؤظف تأیید گردد، از تعقیب عدلی معاف نموده و صرف معتاد مذکور جهت درمان به مرکز صحتی معتادین،	فقرة (۱) ماده (۳۱۷) کود جزا، به متن ذیل تعدیل گردد: (۱) هرگاه شخص معتاد به مواد مخدر تا دو گرام هیروئین، مورفین یا کوکائین یا ده گرام تریاک یا پنجاه گرام چرس و یا از سایر انواع مواد مخدر به قد نیاز سه بار استفاده معتاد مذکور یا کمتر از آن را به همراه داشته باشد، در صورتی که اعتیاد وی توسط داکتر مؤظف تأیید گردد، از تعقیب عدلی معاف بوده و جهت درمان به مرکز صحتی

شماره	پرسش	تعدیلات
	تسلیم داده می شود. پرسش این است که هرگاه نزد معتاد، سایرانواع موادمخدر مانندتابلیت k دریافت شود، آیا شامل معافیت می گردد یاخیر؟ به نظر ما فقره مذکور ایجاب تعدیل رامی نماید.	معتادین، تسلیم داده می شود.
۵۰	به موجب حکم ماده (۴۸۰) کودجزا، شخصی که قانوناً به اطلاع یک امر به مؤلف خدمات عامه مکلف باشد واز دادن اطلاع به کیفیت مطلوب دروقت معین آن عمداً	فقره (۲) ماده (۴۸۰) کودجزا، به متن ذیل تعدیل گردد: (۲) هرگاه موظف خدمات عامه که به کشف جرایم و گرفتاری مجرم توظیف گردیده و در اطلاع جرایم مذکور بعد از علم اهمال ورزد، به جزای مندرج فقره (۱) این ماده محکوم می

شماره	پرسش	تعدیلات
	امتناع ورزد و یا مؤظف خدمات عامه که به کشف جرم، مؤظف گردیده دراطلاع دهی از جرم بعد از علم اجمال ورزد، درحالت نخست شخص مکلف مذکور و درحالت دوم مؤظف خدمات عامه طبق حکم ماده مذکور، قابل مجازات می باشد. اما محکومیت و مجازات مؤظف خدمات عامه، مشروط به این امر دانسته شده که مجرم در قضیه قابل اطلاع دهی، زوج یا یکی از اصول یا فروع	گردد، مشروط بر اینکه در جرم مذکور تقدیم دعوی متعلق به شکایت نباشد یا مجرم، زوج، <u>زوجه یا یکی از اصول یا فروع یا برادر یا خواهر یا از محارم مصاهرت مؤظف خدمات عامه یا شخص امتناع کننده مندرج فقره (۱) این ماده نباشد.</u>

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>یا برادر یا خواهر یا از محارم مصاہرت مؤظف خدمات عامہ باشد.</p> <p>سوال این است کہ پیشبینی شرط مذکور چگونه قابل توجیہ است؟ زیرا، در صورتیکہ مجرم از جملہ اقارب ذکر شدہ مؤظف خدمات عامہ باشد، مؤظف مذکور در صورت اہمال از مکلفیت (اطلاع دہی) قابل مجازات است، ہر گاہ مجرم از جملہ اقارب تحدید شدہ در فقرہ (۲) مادہ مذکور نباشد،</p>	

شماره	پرسش	تعدیلات
	مانند زوجه شخص مؤظف یا سایر افراد، در آن صورت آیا مؤظف مذکور قابل مجازات نخواهد بود؟ ثانیاً موضوع قرابت در ماده مذکور منحصر به مؤظف خدمات عامه گردیده است، آیا موضوع قرابت مجرم، با شخص مکلف به اطلاع دهی که مؤظف خدمات عامه نباشد، در قضیه متذکره اثرگذار نمی باشد؟	
۵۱	در فقره (۲) ماده (۷۲۱) کود جزا، چنین تصریح گردیده است:	فقره (۲) ماده (۷۲۱) کود جزا، به متن ذیل تعدیل گردد: (۲) در غیر حالات مندرج

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>((در حالات مندرج فقره (۱) این ماده هرگاه موضوع جرم قابل سنجش به پول نباشد، مرتکب حسب احوال، به حسب قصیر یا متوسط یا جزای نقدی از سی هزار تا سه صد هزار افغانی، محکوم می گردد.</p> <p>((در حالات مندرج فقره (۱) این ماده هرگاه موضوع جرم قابل سنجش به پول نباشد...)) در حالیکه تمام حالات ذکر شده در فقره (۱) ماده مذکور بیانگر سنجش موضوع جرم، به پول است و حالتی که به پول قابل سنجش نباشد، در فقره (۱) ماده مذکور قابل تصور نیست. بناءً بهتر است جمله ((در حالات مندرج فقره (۱) این ماده)) از ابتدای پاراگراف فقره (۲) ماده (۷۲۱) کود</p>	<p>فقره (۱) این ماده هرگاه موضوع جرم قابل سنجش به پول نباشد، مرتکب حسب احوال، به حسب قصیر یا متوسط یا جزای نقدی از سی هزار تا سه صد هزار افغانی، محکوم می گردد.</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
	جزا، حذف گردد.	
۵۲	مجازات مندرج ماده (۸۱۹) کود جزاء در رابطه به جرایم محیط زیست، خفیف بوده ایجاب تعدیل را می نماید.	<p>پاراگراف نخست ماده (۸۱۹) کود جزاء، به متن ذیل تعدیل گردد:</p> <p><u>اشخاص ذیل به حبس قصیر یا جزای نقدی از سی هزار تا یکصد هزار افغانی، محکوم میگردند:</u></p> <p>۱ ...</p> <p>۲ ...</p> <p>۳ ...</p> <p>۴ ...</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
موادیکه تعدیل آنها با ارایہ دلایل، تنظیم گردیده و به وزارت محترم عدلیہ پیشنهاد میگردد تا تعدیلات پیشنهاد شدہ را وارد سازند.		
۱	درمادہ (۱۳۸) کود جزا، از انواع جزاہای اصلی نام بردہ شدہ کہ شامل جزای نقدی، حبس و اعدام میباشد، اما در مادہ مذکور از بدیل حبس تذکر بہ عمل نیامدہ است. آیا بدیل حبس یا جز جزای اصلی شمردہ نمیشود؟ بہ نظر ما بدیل حبس و یا جز جزای اصلی شمردہ میشود، زیرا مطابق مادہ (۱۴۸) کود جزا، بدیل حبس عبارت از	بدیل حبس در مادہ (۱۴۸) کود جزا و نیز در ضمیمہ شماره (۲) قانون اجراءات جزائی چنین تعریف گردیدہ است: (بدیل حبس جزائی است کہ بالای مرتکب جرم بہ عوض حبس، بہ شکل رھایی مقید از طرف محکمہ حکم می شود.) از جانب دیگر بدیل حبس دارای انواع مختلف بودہ و هیچ کدام دارای مدت معین و مشخص نمی باشد. پیشبینی بدیل حبس در برخی جرایم منحیث مجازات اصلی از یک جھت در

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>جزای است که به عوض حبس تعیین میگردد و نیز در مواد ۱۴۹، ۱۵۷، ۱۶۷ و ۴۰۰ از لفظ جزاهای بدیل حبس به صراحت تذکر رفته است.</p> <p>نظر به دلایل فوق، بدیل حبس یا جزا، نه جزای تبعی است و نه جزای تکمیلی، بلکه خود نوعی مجازات اصلی می باشد و حتی می توان از سایر مواد کودکان بدیل حبس را به صورت مطلق به عنوان مجازات اصلی شناخت.</p>	<p>مخالفت با تعریف بدیل حبس قرار می گیرد و از جانب دیگر، مدت آن در کودکان یا ضمیمه شماره (۲) قانون اجراءات جزائی، پیشبینی نگردیده، بلکه مدت بدیل حبس متناسب با جزای اصلی (حبس) در حکم محکمه تعیین می گردد.</p> <p>بناءً بدیل حبس جزای اصلی و مستقل نبوده بلکه عوض جزای اصلی میباشد و در مواردی که بدیل حبس به صورت مستقل وبدون تعیین حبس منحصراً جزا، پیشبینی گردیده، مانند احکام مندرج اجزای (۱) مواد ۷۷۹ و ۷۸۰، بند (۱) فقره (۱) ماده ۴۰۰،</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>بطور مثال: در ماده (۶۸۴) و نیز در جزء (۱) ماده (۷۷۹)، کود جزا، بدیل حبس به صورت مطلق به عنوان مجازات اصلی آمده است.</p> <p>بنابر دلایل فوق، در صورتی که بدیل حبس یا حجز، جزای اصلی باشد، پیشنهاد می‌گردد که یک جزء در ماده (۱۳۸) کود جزا، به عنوان بدیل حبس و حجز اضافه گردد.</p>	<p>فقره (۱) ماده ۴۶۳ و فقره (۲) ماده ۴۶۸ کود جزا و سایر مواردیکه در کود جزا، بدیل حبس من حیث جزا بصورت مستقل پیشبینی گردیده است، مشکل تطبیقی دارد. لازم است مجازات موارد متذکره توسط مرجع قانون گذاری، دقیقاً دریافت و در تعدیل کود جزا بصورت عموم گنجانیده شود. بدین مفهوم که درهمچوموارد، ابتدا حبس و یا جزای نقدی پیشبینی گردد تا بدیل حبس طبق قاعده عام مندرج ماده (۱۴۸) کود جزا، تطبیق گردد.</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
۲	<p>اگر دعوی جزایی میان اقارب رخ دهد، طبق ماده (۶۳) قانون اجراءات جزائی تعقیب موضوع منوط به شکایت مجنی علیه بوده و در صورت انصراف مجنی علیه دعوی و تطبیق جزاء، متوقف میگردد.</p> <p>ماده فوق الذکر، انواع جرایمی را که تعقیب آن منوط به شکایت مجنی علیه میباشد، به فصول (۵)، ۷، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳ و ۲۴ (باب دوم</p>	<p>وزارت محترم عدلیه، تعدیل ماده (۶۳) قانون اجراءات جزائی را تهیه نموده و مواردی که قبلاً به قانون جزای سابق، ارجاع گردیده بود، در کود جزاء دریافت و در ماده (۶۳) قانون اجراءات جزائی، تعدیلاً گنجانیده شود تا محاکم و سایر مراجع عدلی و قضائی، عندالموقع با مراجعه به صراحت موضوع اجراءات بدارند.</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>کتاب دوم قانون جزای (۱۳۵۵)، راجع نموده بود ومادہ (۴۶۸) قانون جزای قبلی نیز به آن صراحت داشت.</p> <p>اکنون همان موارد مندرج مادہ (۶۳) قانون اجراءات جزائی را درکود جزاء چگونه میتوان دریافت و تشخیص نمود؟</p>	
۳	<p>فقرة (۷) مادہ (۲۱۳) کدودجزاء مشکل تطبیقی دارد، زیرا دیده میشود که اکثر مجرمین برای بار اول مرتکب جرم میشوند.</p> <p>پس اگر ارتکاب بار اول</p>	<p>رعايت احوال مخففه، طبق حکم فقرة (۲) مادہ (۲۱۶) کود جزاء، از مکلفیت محکمه میباشد.</p> <p>در صورتی که محکمه دلایل مخففه مسؤولیت جزائی رانپذیرد، لازم است تا اسباب</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>در احوال مخففه گرفته شود و جزای آن وفق ماده (۲۱۴) کود جزاء، یک درجه تخفیف یابد، در هیچ جرمی به اصل جزا حکم شده نمیتواند. به دلیل اینکه مرتکب جرم، در صورت ارتکاب جرم برای بار اول پایینتر از اصل جزای پیشبینی شده و در صورت تکرار، بالاتر از اصل جزای پیشبینی شده، مجازات میگردد. بناءً در این صورت، جزای حالت اصلی جرم قابل تطبیق نخواهد بود و از آن</p>	<p>رد آنرا در فیصله ذکر نماید. این نکته آشکار است که ارتکاب جرم، برای بار اول در صورت موجودیت جزء (۷) ماده (۲۱۳) کود جزاء، بدون دلیل، قابل رد نبوده و بارعایت آن برای جزای پیش بینی شده اصل جرم، محل تطبیق باقی نمی ماند. به این معنی که مرتکب جرم، ازدو حالت خارج نمی باشد، یا بار اول مرتکب جرم میشود و جزای آن یک درجه تنزیل می یابد و یا مرتکب، مجرم متکرراست که با تکرر جرم، مجازات وی تشدید میگردد. در دو حالت فوق الذکر، جزای پیش بینی شده</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
	رهگذر ایجاب مینماید تا جزء (۷) ماده (۲۱۳) کود جزاء، حذف گردد.	اصل جرم، بدون تخفیف ویا تشدید، محل تطبیق نخواهد داشت. بناءً جزء (۷) فقره (۲) ماده (۲۱۳) کود جزاء، به دلیل عمومیت و شمولیت آن به اغلب جرایم، از ماده مذکور حذف گردد.
	ماده (۲۲۷) کود جزاء، تعلیق جزای تبعی را پیشبینی نموده است. در حالیکه جزای تبعی مطابق به احکام قانون تطبیق میگردد نه به اساس حکم محکمه، سوال این است که جزای تبعی را چگونه میتوان تعلیق نمود؟	محکمه در تعلیق تنفیذ حکم، در مجازات حبس الی مدت پنج سال، مکلف به رعایت احکام مندرج ماده (۲۲۳) کود جزاء میباشد. همچنان محاکم، در تعلیق مجازات تکمیلی و تدابیر تامینی نیز، شرایط مندرج ماده متذکره را با رعایت احکام فصل مربوط به

شماره	پرسش	تعدیلات
۴		<p>جزاهای تکمیلی و تدابیر تأمینی در نظر گرفته، حکم خویش را طبق ماده (۲۲۷) کود جزاء اصدار می نماید.</p> <p>امابه نظر میرسد که درج عبارت (تبعی) در متن ماده (۲۲۷) کود جزا، برخلاف عنوان آن، به گونه اشتباه وارد گردیده باشد. زیرا جزای تبعی، جزایی است که توسط محکمه حکم نمی گردد، بلکه به حکم قانون اعمال میشود.</p> <p>از این که حکم نمودن به جزای تبعی از صلاحیت قاضی نیست، بنابر آن تعلیق آن نیز از صلاحیت قاضی نمی باشد. از جانب دیگر جزای</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
		<p>تبعی در جرایمی تطبیق می‌گردد که در آنها تعلیق تنفیذ حکم، جواز ندارد.</p> <p>بناءً لفظ (تبعی) در متن ماده (۲۲۷) کود جزا، زاید بوده و حین تعدیل، حذف گردد.</p>
۵	<p>در ماده (۴۵۹) کود جزاء، اسناد دارای ارزش ملی به گونه مطلق ذکر گردیده و اسناد مذکور به صورت مشخص تعریف نشده است.</p> <p>بناءً اگر اسناد دارای ارزش ملی تعریف گردد، بهتر خواهد بود.</p>	<p>در ماده (۴۵۹) کود جزاء اسناد دارای ارزش ملی به صورت دقیق تعریف نگردیده است.</p> <p>از این که دریافت معلومات دقیق، به منظور ارایه تعریف، از اسناد دارای ارزش ملی که بیشتر جنبه فرهنگی و تاریخی دارد، مستلزم دقت بیشتر بوده و ایجاب کسب</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
		<p>نظر متخصصین و مراجع علمی مربوط را مینماید، بناءً پیشنهاد میگردد تا وزارت محترم عدلیه بعداز کسب مشوره از مراجع علمی مربوط، تعریف دقیقی را از (اسناد دارای ارزش ملی) دریافت و بعداز فقره (۱) ماده مذکور چنین جاگزین نمایند که: <u>(به موجب این قانون آثار دارای ارزش ملی عبارت است از...)</u></p> <p>تا مشکل محاکم از این رهگذر مرفوع گردد.</p>
۶	<p>در ماده (۵۳۵) کود جزا، تحت عنوان مجازات قاچاق سلاح ناریه و در ماده (۵۳۶) کود جزا</p>	<p>محاکم در تشخیص قطر میل انواع سلاح های خارج از محدوده احکام مندرج مواد (۵۳۵) و (۵۳۶) کود جزا</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>تحت عنوان حيازت غير مجاز سلاح ناريه و پرزه جات مورد نیاز آن، صرف از اسلحه دارای قطر (۷,۶۲ و ۹,۱۹) تذکر به عمل آمده است. اما در رابطه به قاچاق و حيازت اسلحه دارای قطر بیشتر و ياکمتر از قطر ميل سلاح های فوق الذکر، قانون مسکوت بوده ومحاکم از رهگذر تشخیص قطر انواع سلاح ها، به مشکل مواجهه میباشند.</p> <p>موضوع ایجاب دقت</p>	<p>وتطبیق مجازات بر آنها، به مشکل قانونی مواجهه میباشند.</p> <p>بناءً پیشنهاد میگردد تا وزارت محترم عدلیه، بعد از کسب معلومات از مراجع مربوط، قطر میل سلاح های مجاز و غیر مجاز برای حيازت را وهمچنان چگونگی قاچاق آنها را از نظر قطرمیل، به اعتبار انواع آن مشخص نموده واحکام جزایی آنرا در مواد (۵۳۵) و (۵۳۶) کود جزا، پیشبینی نمایند.</p>

شماره	پرسش	تعدیلات
	وبازنگری را مینماید.	
۷	جزء (۱) فقره (۱) ماده (۶۴۴) کود جزا مرتکب فعل زنا را در صورتی که متأهل باشد به حبس متوسط بیش از دو سال و جزء (۲) فقره (۱) ماده مذکور مرتکب فعل زنا را در صورتی که متأهل نباشد، به حبس متوسط تا دو سال قابل مجازات دانسته است. در حالیکه مطابق فقره (۲) ماده مذکور شخصی که مرتکب فعل زنا با محرمات	در ماده (۶۴۴) کود جزا، یک فقره به عنوان فقره سوم ایجاد و در آن اصطلاح محرمات دایمی و موقتی مندرج در فقره (۲) ماده مذکور، تعریف گردد، تا محاکم در اجراآت خود دچار ابهام نشوند.

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>دایمی و یا مؤقتی گردد به حبس طویل تا هفت سال محکوم میگردد. از نظر ما در عبارت محرمات مؤقتی مندرج فقرة مذکور، ابهام وجود دارد، زیرا در فقرة (۳) ماده (۸۵) قانون مدنی، منکوحه غیر از جمله محرمات مؤقتی تعریف شده، در حالیکه فقرة (۲) ماده (۶۴۴) کود جزا، از محرمات دایمی و مؤقتی صرف نام برده، اما تعریف مشخص آنرا ارایه ننموده است. ابهام موجود، با ارایه</p>	

شماره	پرسش	تعدیلات
	تعریف از محرمات دایمی و مؤقتی در مادہ مذکور، قابل رفع خواهد بود.	
۸	مادہ (۵۹) قانون مبارزه با مواد مخدر و مسکرات منتشرہ جریدہ رسمی (۱۲۸۴) مورخ ۵/حوت/۱۳۹۶، در مورد مجازات مجرمین متکرر قاچاق مواد مخدر، حد اکثر مجازات اصل جرم را پیشبینی نموده است. در حالیکہ مادہ (۸۳) کود جزاء، مجرمین متکرر خاص را بہ مجازات الی دوچند	بہ منظور وحدت رویہ قضایی، پیشنهاد میگردد تا مادہ (۵۹) قانون مبارزه با مواد مخدر و مسکرات بہ متن ذیل تعدیل گردد: مادہ (۵۹): <u>شخصی کہ مطابق بہ احکام</u> <u>قانون بہ علت ارتکاب جرم</u> <u>قاچاق مواد مخدر محکوم بہ</u> <u>مجازات گردیدہ باشد،</u> <u>در صورت ارتکاب جرم مکرر،</u> <u>احکام مندرج مادہ (۸۳) کود</u> <u>جزا، بالای وی تطبیق</u> <u>میگردد.</u>

شماره	پرسش	تعدیلات
	<p>جزای اصل جرم ومجرمین متکرر عام را به مجازات الی یکنیم چند جزای اصل جرم قابل مجازات میداند.</p> <p>احکام دو قانون مذکور، در رابطه به مجازات مجرمین متکرر، با هم سازگاری ندارند، قابل بازنگری میباشد</p>	

بخش چهارم
جلسه اختتامیه

د جزا کود له تطبیق څخه د راوړلو شویو چلنجونو د توضیح او پیژندلو عالي سیمینار پای

د جزا کود له تطبیق څخه د راوړلو شویو چلنجونو د پیژندلو توضیحي عالي سیمینار چې د وړي په پنځه ویشتمه د سترې محکمې د کنفرانسونو په تالار کې جوړ شوی ؤ ، د وړي په اووه ویشتمه غرمه مهال د قانونپوه سیدیوسف حلیم قاضی القضاات او دسترې محکمې د رئیس په اختتامیه ویناپای ته ورسید.

په اختتامیه مراسمو کې لومړی د سیمینار درې کاري کمیټو چې د درې ورځو په ترڅ کې یې د عمومي جزا او دښځې پر خلاف د تاوتریخوالي جرمونو ، عامه امنیت ، نشه یې توکیو ، اداري اونظامي فساد او دکورني او بهرني امنیت پر خلاف جرمونو د جزا کود کې درج شو یوعمومي احکامو یوی برخې او دهغو دضمیمود موضوعاتو په تړاو دسترې محکمې دعالي شورا د غړیو تراشراف اوڅارنې لاندې بحث او دنظر تبادلې وکړه ، په مجموع کې خپل نظریات او

وړاندیزونه د(۱۶۴) مواردو په هکله د جزا کود د لازياتې بد ايني په موخه وړاندې کړل او هيله يې څرگنده کړه ترڅو دا نظريات د هيواد د تقنيني مراجعو په واک کې ورکړل شي .

بيا قاضی القضاات او دسترې محکمې رئيس د سمينار کاري اجندا ته له ننوتلو دمخه له فرصت څخه په گټې اخيستلو د يوې بيانېي په ترڅ کې د هيواد د مرکز او ولايتونو استيناف محکمو رئيسانو ته لازمي قضايي او اداري لارښوونې وکړې او زياته يې کړه چې د قضايي نظام مقام ، سپيڅلتيا او پرستيژنه يوازې په قوانينو کې بلکې د اسلام په سپيڅلي شريعت کې تسجيل شوی دی او په همدې دليل ده چې د قاضيانو رسالت د دوی د خورا مهمو دندو په ترسره کولو کې ډير زيات دروند دی ، ځکه د عدالت تأمين سالم قضاوت ته اړتيا لري او سالم قضاوت د قاضي په درک ، پوهې او د رايه پورې تړاولري او د دې غوښتنه کوي ترڅو قاضي له يوې خوا د خپلې مسلکي پوهې زياتوالي ، تقوا او پرهيزگاري ته پاملرنه وکړي او له بلې خوا هم د دعوا له خاوندانو سره د چال چلند پرمهال قضايي سلوک لکه څرنگه چې له يوه ژمن او رسالت لرونکی قاضی سره ښايي ، په پام کې ونيسي .

دسترې محکمې رئیس همدارنگه د اداري فساد پر خلاف د مبارزې د سختولو ، دقانون د واکمنۍ ټینګښت او عادلانه او قانوني قضاوت ، رویتیا او دنده بیزه سپیڅلتیا ، دوسیو ته په خپل وخت رسیده ګی ، د دعوو او خواندانو شکایتونو ته رسیده ګی ، له ولایتی مقاماتو او نورو سیمه ییزو ادارو سره د غوره اړیکو ټینګښت ، د محکمو او نورو ادارو ترمینځ د همغږۍ او مرستې رامینځته کول او دنورو قضایي او اداري د ندو په ترسره کولو ترکیز وکړ او قاضیان یې دخپلو دندو په سالمو سرته رسولو مکلف کړل .

د سترې محکمې رئیس بیا د جزا کود د توضیحي سمینار د کار دارزونی په ډګر کې زیاته کړه چې دې سمینار ته رارسیدلی استهداګانی په دې دلیل چې په راتلونکي کې وکولای شي دهیواد د تقنینی مراجعو دلارې خراغ وگرځي ، نه یوازې له خورا زیات اهمیت څخه برخمنې دي بلکې خپلې

ځانگړې پېچلتيا وې يې هم درلودلی او په همدې دليل ؤ چې د سترې محكمې دعالي شورا دمحرتمو غړيو تراشراف او څارنې لاندې محترمو كميسيونونو ته دموضوعاتو له ارجاع دمخه زيات مقدماتي كارصورت وموند خو سره له هغې هم په سمينار كې دموضوع طرحه كول د دې لامل شو ترڅو د عدلی ، قضايي او امنيتي بنسټونو د متخصصينو د ډله ييز نظرتكې ترلاسه شي چې له نيكه مرغه دا موخې په لاس راغلې او كميسيونونو د مرستې او يووالي په عالي روحيې سره وكولاى شول خپلې كاري اجنداوې ترغور اوڅيړنې لاندې ونيسي او په متوقعه پايلو لاس ومومي .

قاضى القضاات او دسترې محكمې رئيس د سمينار دگډون والو له كاراو فعاليت څخه چې د جزا كود د لا زياتې بډاينې په خاطر يې دخپلو نظرياتو او وړانديزونو په څرگندولو سره په غوره توگه ونډه واخيسته دمننې څرگندونه وكړه .دسمينار كار گډونوالو ته دتصديق ليكونو په ویشلو سره پای ته ورسيد .

د قانونپوه سيد يوسف حليم دستري محكمى رئيس
دسمينار د پاى وينا

بسم الله الرحمن الرحيم

فضیلت مآبانو دستری محکمی د عالی شورا درنو غړو ، محترمو قضایی مستشارانو ، د مرکزی دایرو محترمو رئیسانو ، د استیناف او ښاری محکمو محترمو رئیسانو او استینافی ، ابتدایی او اختصاصی دیوانونو ، نورو محترمو رئیسانو او د عدلی او امنیتي محترمو نهادونو منسوبینو او دسمینار محترمو گدونوالو !

السلام علیکم و رحمة الله وبرکاته

له هر څه وړاندی د جزا گود د دری ورځنی توضیحی سمینار او دهغه له تطبیق څخه د راپیداشوو ستونزو د پیژندنی دکار د بریالی پایته رسیدلو مبارکی تاسو ټولو ته وړاندی کوم اوداچی په پوره علاقمندی مو په خپلو کمیټو کی د سمینار په اړوندو موضوعاتو کی برخه واخیسته او خپل ارزښتمند نظریات مو سره شریک کړل ، له هر یوڅخه مننه کوم.

حضار گرانقدر !

ا جازه دهید قبل ازاینکه روی نتایج کاری کمیته های محترم سمینار ، ارزیابی خویش را ارائه نمایم ، با اغتنام از فرصت به حضور روسای محترم محاکم مرکز وولایات کشور نکات رهنمودی چندی را به منظور بهبود اجراءات و تامین شفافیت کاری قضاات و محاکم محترم خاطر نشان سازم .

مقام ، قدسیت و پرستیژ قاضی ، امر قضاوت و محکمه به همه ما و شما هویدا است و این جایگاه نه تنها در قوانین کشور بلکه در شریعت مقدس اسلام مسجل بوده و به همین دلیل است که رسالت قضاات محترم درایفای این وظیفه خطیر ، نهایت سنگین و با مسئولیت است ؛ زیرا تامین عدالت به قضاوت سالم نیاز داشته و قضاوت سالم به درک ، فهم و کفایت قاضی وابسته بوده و ایجاب مینماید تا قاضی از یک جانب به ازدیاد فهم مسلکی ، تقوا و پرهیز گاری توجه نموده و از جانبی هم حین تعامل بااصحاب و اطراف دعاوی سلوک مطلوب قضایی راطوریکه شایسته و بایسته یک قاضی متعهد و رسالتمند است ، متناسب با عرف و رسم ورواج محل جداً مدنظر بگیرد.

مواردی گزارش داده میشود که قاضی صاحبان درمهمانی ها ، شب نشینی ها و محافل اشتراک مینمایند ، درین شرایط دشوار امنیتی ، از یکطرف ممکن خدای ناخواسته به چالش امنیتی مواجه خواهند شد ولی از طرف دیگر و مهمتر ازهمه زمینه اتهام وارد شدن به شخصیت ذاتی شان و مقام قضاوت و محکمه فراهم میگردد ، بناءبرمبنای حدیث مبارک که از مواضع تهمت باید خود را حفاظت نماییم ، آرزومندم شما به این نکته توجه جدی داشته باشید .

رهبری ستره محکمه جمهوری اسلامی افغانستان همواره تلاش نموده تا نظام قضایی کشور را متناسب به مقتضیات شرایط فعلی ، ریفورم و اصلاح نموده و میزان ارا ئه خدمات قضایی به مردم را افزایش بخشد و به همین دلیل سخت کوشیده است تا در برابر فساد اداری که یگانه معضل و مانع پیشرفت اصلاحات است ، به صورت جدی مبارزه کند و از تمامی امکانات به شمول فعالیت های اوپراتیفی استفاده نموده تا عوامل فساد را شناسایی و جلو فعالیت های مغرضین و مفسدین را در برابر قوه قضائیه و منسوبین صادق و وطن دوست بگیرد و فضا را برای انانی که میخواهند از تبلیغات زهراگین استفاده کند ، سد نماید.

به مواردی مواجه شدیم که کمیشن کاران به نام قضات محترم از اصحاب دعاوی رشوه مطالبه و دریافت نموده اند ، در حالیکه قاضی صاحب از قضیه اصلاً آگاه نبوده ، این کمیشن کاران بعد از دستگیر شدن مستند و مستدل اعتراف مینمایند که هدف ما بدست آوردن پول به همین بهانه است .

ولی از آنجاییکه مبارزه با فساد تنها یک عملیه تخنیکي نبوده و ایجاب ریشه یابی عمیق را مینماید ، بناء ستره محکمه درین عرصه نیز قدمی فرا تر گذاشته و تمامی عوامل مختلف این پدیده را از رزیابی و برنامه هایی را مطرح کرد تا با تحقق آنها بتواند این مرض مهلک را از دامن پاک قوه قضائیه در قدم اول به حد اقل رسانیده و در مراحل بعدی آن را بصورت مکمل برچیند .

ستره محکمه ، ساختار قوه قضائیه را مورد باز نگری قرار داده ، ساختار های جدید قضایی و اداری را بخاطر ایجاد سهولت در اجرای خدمات به مردم ایجاد نمود ، کمیته های ارزیابی اهلیت قضات و منسوبین اداری بخاطر

تعین آنها به مناصب مختلف قضایی و اداری ایجاد شد که ملاک کار این کمیته هارا تنها لیاقت ، صداقت ، تعهد ، مسئولیت پذیری و شهرت نیک تشکیل داده و هیچ معیاری غیر ازاینها در تعیینات مطرح نیست، بر علاوه در رفع پروسیجر های مغلق فساد آور اقدام گردیده و جلو زورمندان ، مقامات و کمیشن کاران در پروسه اجراءات قضایی گرفته شده و به مردم به خاطر ارائه شکایات شان فرصت های زیادی از جانب مقام ستره محکمه ، اداره مراقبت قضایی و روسای محاکم استیناف فراهم گردید تا شکایات شان سمع و به آنها ترتیب اتر داده شود .

در پهلوی این اقدامات همواره با رعایت رهنمود های شورای عالی ستره محکمه به محاکم کشور هدایت داده شده تا قضایا رادرمواعید معینه قانونی رسیده گی نموده ، حقوق اطراف قضایا را مساویانه تامین و قوانین شکلی را حین رسیده گی قضایا به شکل سالم ان تطبیق نمایند تا عدالت به نحو بهتر تامین و از ضیاع حقوق شهروندان جلو گیری به عمل اید و درهمه این موارد تاکید جدی به رعایت مقرر طرز سلوک قضایی صورت گرفته تا قاضی تعاملش را در برخورد با اطراف قضایا و دوسیه های تحت رسیده گی ، مطابق آن عیار ساخته و شفافیت و نزاهت کاری را به نحو مطلوب و موثر تامین نماید . درین جا لازم به تذکر است که رهبری ستره محکمه و نیز رهبری دولت جمهوری اسلامی افغانستان به خاطر تامین عدالت و حاکمیت قانون با توکل به خداوند متعال (ج) حمایت کننده فرد ، فرد شما قضاات محترم که آراسته به اوصاف فوق اید در برابر زورگویان و آنهایی که به نحوی میخواهند قاضی را تحت نفوذ و تاثیر خود قرار دهند ، میباشد .

برعلاوه ستره محکمہ تلاش نموده است تا نہ تنها ہماہنگی میان ارگانہای عدلی ، امنیتی و قضایی را تقویت بخشیدہ بلکہ ہماہنگی لازم را میان منسوبین قضایی و اداری محاکم کشور ایجاد نماید تا این فضاء با رعایت احترام متقابل ، اطاعت پذیری قانونی، ایجاد وحدت نظر و تفاہم مشترک در حل قضایای تحت رسیدہ گی ثمربخش واقع گردیدہ و درنہایت موجب ایجاد ہمکاری لازم بین قضات بویژہ درانتقال تجارب کاری و مسلکی شان گردد .

ہمچنان درہمین راستا تاکید بعمل آمدہ تارابطہ کاری میان دیوانہای محاکم شہری ، دیوانہای استیناف درخصوص قضایای تحت رسیدہ گی شان تقویت یافتہ و ہمہ باہم بہ اجرای صادقانہ وظایفی کہ بہ آن متعهد گردیدہ اند ، نایل گردند .

باید خاطر نشان نمود کہ با حفظ اصل استقلال رای قاضی در امر قضاوت ، تجربہ نشان دادہ است کہ ہرگاہ قضات محترم محاکم تحتانی دریک قضیہ تحت رسیدہ گی شان ، بہ مشکل مواجہ میگردند ، آنرا با قضات دیوانہای استینافی یا دیوانہای فرجامی قبل از اتخاذ تصمیم مورد مشورہ قراردادہ اند ، نتایج بسیار مثبت را بہ بار آورده است ، پیشنهاد من خدمت عموم قضات محترم ہمین خواہد بود ، ہرگاہ چنین روش در پیش گرفته میشود ، ہم عدالت بہترتامین میگردد و ہم تساند و ہم آہنگی میان اجراء قضایی و اداری محاکم ایجاد میشود و برعلاوہ از نقض فیصلہ ہا در دیوانہای فوقانی جلوگیری خواہد شد ، البتہ حسن نیت ازجملہ شرایط اساسی رعایت این مامول خواہد بود .

قضات نهایت گرانقدر !

مناسب است اذعان نمایم که وظایف روسای محترم محاکم استیناف بخاطر ارتقای سطح کار آیی محاکم تحت اثر درارائه خدمات بهتر قضایی ، تدویر منظم کمیسیون های سمع شکایات و رسیده گی قانونی به مطالبات مطروحه ، توجه به برنامه های معارف قضایی بخاطر آگاهی عامه ، ایجاد روابط نیک و در چهارچوب احترام متقابل با مقام ولایات و سایر نهاد های عدلی و امنیتی ، تدویر منظم جلسات هماهنگی ادارات عدلی و قضایی و تسری این جلسات در ولسوالی ها ، بازدید های منظم از محابس و توقیف خانه ها ، مراکز اصلاح و تربیت اطفال و نظارت از چگونگی تنفیذ فیصله های قطعی و نهایی از جانب ارگانهای اجرائیوی و برگذاری منظم جلسات علنی قضایی در حدود احکام قانون ، همچنان درخور اهمیت است و ایجاب مینماید تادرموارد فوق نیز با مسئولیت پذیری تمام تلاش مجدانه صورت گیرد .

با تذکار موارد رهنمودی فوق توقع من و تمامی اعضای محترم شورای عالی ستره محکمه این است تا قضات گرامی در مرکز و ولایات کشور همه این رهنمودها و رهنمودی که قبلاً صادر شده است را در اجراءات کاری شان مدنظر داشته و یک فضای کاری با احترام متقابل در روابط داخلی شان و قابل قبول برای اطراف قضایا را ایجاد نمایند تا فاصله ها میان مردم و نظام قضایی کشور مطلقاً کاهش یابد .

د سمینار دکار کمیټو دکار دپایلو په اړه :

پرون می د کمیټو په غونډو کې گډون وکړ . که څه هم د لږوخت لپاره و ، خو ومی لیدل چې گډونکوونکو په پوره لیوالتیا او مسئولانه توگه په اړوندو

موضوعگانو باندی بحث کاوه او خپل لید لوری او نظرئی ئې خرگندولی او د کمیتو محترمو رئیسانو نظریو ته په درناوی سره ، هغه اوریدل ، د دری کمیتو محترمو منشیانو ، هم په خپل رپوټ کې وویل چې د استهداگانو په اړه د کمیتو غړو په هر اړخیز ډول بحث وکړ او وروسته د نظرونو په اتفاق سره لازم تصامیم ونيول شول .

باید هیږنه کړو چې دغه استهداگانې او ورته تصویب شوی ځوابونه پدی دلیل د اهمیت وړگڼل کیږی چې د هیواد د تقنینی مرجع (پارلمان) لپاره چې همدا اوس د جزا کود ئې ترغور لاندی دی ، د یوه لارښود په توگه تری استفاده کوي . او دا په داسی حال کې مخکی لدی نه چې استهداگانې ستاسی د غور لپاره وړاندی شی ، د تدقیق او مطالعاتو د ریاست د مسلکی غړو او محترمو مستشارانو په گډون د دری گونو گډو کمیتولخوا چې مشری ئې دعالی شورا درنو غړو لخوا کیدله ، زیات مقدماتی کارونه ترسره شوی وو . خو سره له دی هم په دی سمینار کې د طرح شوو مسایلو په باب هراړخیز بحث وشو او دعدلی او قضائی کارکونکو لخوا تفاهمی او اتفاقی گډ نظر ترلاسه شو او خوښبختانه د سمینار کوم موخه او هدف چې ټاکل شوی دهغه په بریالیتوب سره ترلاسه شو ، چې له امله یې د سترې محکمی د عالی شورا درنو غړو او تاسی ټولو گډون والو ته مبارکي وایم او په ټولو درسپارل شوو د ندو کې درنه دلایریاهیله کوم .

دسمینار درنو گډون کوونکو !

د افغانستان د اسلامی جمهوری دولت د ستره محکمی په استازی توب خوشحاله یم چې د دغه دری ورځني سمینار دبریالی کارپای اعلاموم .

د تدقیق او مطالعاتو ریاست ته دنده سپارم چې د سمینار د گډون کوونکو لخوا چې په دری گونو کمیټو کې یې د استهداگانو په وړاندې ځوابونه او نظریات وړاندې کړي وي په دقیقه او منظمه توگه توحید کړي ، ترڅو د نورو قانونی پړاونو د تیروولو لپاره آماده شي .

اجازه راکړي چې د ځان لخوا یو ځل بیا د عالی شورا د درنو غړو ، محترمو مستشارانو د مرکزی دایرو محترمو رئیسانو غړو ، استیناف او ښاری محکمو محترمو رئیسانو او دهغو دجزا د دیوانونو محترمو رئیسانو دعدلی او قضائی ادارو ، درنو استازو چې دسمینار په دری گونو کمیټو کې مو رغنده اوفعاله برخه واخستله او همدا راز د خپرونو ریاست ، د قضائی مراقبت ادارې، د مالی او ادارې ریاستونو رئیسانو او کارکوونکو ، ددفتر ریاست د کارکوونکو او ټولو هغو امنیتي مسئولینو څخه چې له سمینار څخه مخکې او دسمینار د ورځو په ترڅ کې یې نه سترې کیدونکې هلی ځلی کړي دی ، مننه او ستاینه وکړم. په پای کې د ولایتونو د استیناف او ښاری محکمو له درنو رئیس صاحبانو څخه هیله کوم او دنده ورسپارم ترڅو د دغه سمینار لاس ته راوړنی خپلو ټولو اړونده قاضی صاحبانو سره شریکي کړي او دهغوی د پوهاوی او ظرفیت په لوړولو کې خپله کارنده ونډه او مسئولیت اداء کړي .

خدای (ج) دی موږ اوتاسی خپل لطف او کرم سره د دنیوی او اخروی مصیبتونو څخه په خپل حفظ او امان کې وساتی آمین.

بخش پنجم

سمینار علمی وتوضیحی کود جزا برای قضات ونماینده گان

ارگانهای عدلی وقضائی زون شمال شرق

سمینار علمی - توضیحی تحت عنوان (ارائه توضیحات و تعدیلات تهیه شده در سمینار علمی و توضیحی کود جزا قبل از ظهر ۲۵ قوس سال ۱۳۹۸ در تالار هتل بام دنیا- شهر فیض آباد ولایت بدخشان برگزار گردید.

تاریخ ۲۴ قوس سال ۱۳۹۸ هیئت عالی رتبه ادارات عدلی و قضائی تحت ریاست فضیلت‌مآب پوهنوال عبدالقادر عدالتخواه عضو شورای عالی ستره محکمه که در ترکیب آن جناب خاړنپوه محترم داکتر غلام حیدر علامه مرستیال لوی خاړنوالی درامور تعقیب قضائی، دگر جنرال عبدالحلیم عمادی مستشار دیوان رسیده گی به جرایم منسوبین نظامی ستره محکمه، عبدالمجید غنی زاده رئیس عمومی انستیتوت امور قانون گذاری و تحقیقات علمی و حقوقی وزارت عدلیه، قضاوتمل فیض الله فیض آموزگار تعلیمات قضائی و وحیدالله اسدیار آمر طباعتی و نشراتی عضویت داشتند جهت تدویر سمینار توضیحی کود جزا برای قضات محاکم و نماینده گان

ارگانهای عدلی وقضائی زون شمال شرق تحت عنوان (ارائه توضیحات وتعديلات تهیه شده در سمینار علمی وتوضیحی کود جزا) عازم ولایت بدخشان گردیدند.

نخست محترم قضاوتمند فضل الرحمن فضلی رئیس محکمه استیناف پیام فضیلتآب قانونپوه سید یوسف حلیم قاضی القضاات ورئیس ستره محکمه رابه مناسبت تدویر سمینار علمی وتوضیحی کود جزا قرائت نمود که قاضی القضاات جمهوری اسلامی افغانستان در بخشی از پیام خویش چنین یاد آوری نموده اند: «بعد از انفاذ کود جزا محاکم قوه قضائیه جمهوری اسلامی افغانستان ونهاد های عدلی و قضائی مربوط در رابطه به تطبیق بعضی از مواد کود، به ابهام ویا اشکال مواجه گردیده اند که برای بیرون رفت از چالش های مذکور، ستره محکمه جمهوری اسلامی افغانستان، تصمیم گرفت که تا درجنب رهنمود های قبلی شورایعالی ستره محکمه درخصوص توضیح بعضی از مواد کود جزا، یک سمینار عمومی وتوضیحی را دایر نماید».

سپس محترم پوهنوال عبدالقادر عدالتخواه عضو شورای عالی ورئیس دیوان جرایم منسوبین نظامی ستره محکمه روی تعدیلات و توضیحات ارائه شده سمینار کابل روشنی انداخته وخواهان بحث همه جانبه و ارائه پیشنهادات ونظریات اشتراک کننده گان درزمینه گردید. همچنان روی تشدید مبارزه علیه فساد اداری ، تامین حاکمیت قانون وقضاوت عادلانه وقانونی، شفافیت و نزاهت وظیفوی، رسیده گی به موقع به دوسیه ها، رسیده گی به شکایات اصحاب دعاوی ، تامین روابط مطلوب با مقامات ولایتی و سایر ادارات محلی ، ایجاد هماهنگی میان محاکم و سایر ادارات و اجرای سایر وظایف قضایی و اداری متوجه ساخته و قضات را مکلف به ایفای وظایف سالم شان نمود.

به تعقیب آن خرنپوه غلام حیدر علامه مرستیال لوی خرنوالی درامور تعقیب قضائی درارتباط نقد وبررسی خلاهاونواقص قوانین جزایی افغانستان ومحاسن کود جزا توضیحات مفصل ارائه نمودند بعداً در رابطه به موضوع، محترم ،عبدالمجید غنی زاده رئیس عمومی انستیتوت امور قانون گذاری وتحقیقات علمی وحقوقی وزارت عدلیه ، اختر محمد خیر زاده معاون والی ولایت بدخشان ، رئیس شورای ولایتی،رئیس امور زنان ، نماینده دفتر جی ای زید ونماینده انجمن وکلای مدافع بالنوبه سخنرانی نمودند در اخیر توضیح پروگرام وتشکیلات سمینار توسط محترم قضاوتمل فیض الله فیض آموزگار ریاست تعلیمات قضائی ارائه و کار سمینار بشکل گروپی آغاز گردید.

درروز دوم سمینار اعضای هیئت درجلسه علمی -توضیحی سمینار حضور بهم رسانیده وهرکدام بالنوبه پاسخ های قناعت بخش را به سوالات شاملین سمینار ارائه نمودند.

بعداً کمیته کاری سمینار که طی دو روز روی موضوعات ارائیه توضیحات و تعدیلات تهیه شده علمی و توضیحی بحث و تبادل نظر نموده بودند، درمجموع نظریات و پیشنهادات شانرا به منظور غنامندی هرچه بیشتر کود جزا ارائه داشتند و ابراز امیدواری نمودند تا این نظریات به اختیار مراجع تقنینی کشور قراردادده شود.

متعاقباً فضیلت‌مآب عدالتخواه با استفاده از فرصت طی بیانیه ای رهنمود های لازم قضایی و اداری به اشتراک کنندگان سمینار ارائه کرد و افزود که مقام ، قدسیت و پرستیژ نظام قضایی ، رسالت قضات درایفای وظایف خطیر شان نهایت سنگین است، زیرا تامین عدالت به قضاوت سالم نیازداشته و قضاوت سالم به درک ، فهم و درایت قاضی وابسته بوده و ایجاب مینماید تا قاضی بر علاوه فهم مسلکی به تقوا و پرهیزگاری خویش نیز توجه نمایند همچنان با اصحاب دعاوی سلوک قضایی را طوریکه شایسته یک قاضی متعهد و رسالتمند است، مدنظر بگیرند.

در اخیر هیئت ازکار و فعالیت اشتراک کننده گان سمینار که در ارائه نکات نظر و پیشنهادات بخاطر غنامندی هرچی بیشتر کود جزا سهم شایسته ایفا کردند ، اظهار سپاس و امتنان کرد، درمجموع سمینار را فرصت خوبی برای تبادل نظر تلقی کردند.

کار سمینار با توزیع تصدیق نامه ها به اشتراک کننده گان پایان یافت .

بخش ششم

البوم فوتوهای

جلسات افتتاحیه ، اختتامیه ، کمیته های کاری و توزیع تصدیقنامه های

سمینار علمی وتوضیحی کود جزا - کابل

فضیلت‌مآب محترم قانونپوه سید یوسف حلیم قاضی القضاة رئیس ستره محکمه ج.ا.ا
حین ایراد بیانیه درمحل افتتاحیه سمینار

نمایی از مجلس افتتاحیهٔ سمینار

محترم څارنپوه محمد فرید حمیدی لوی څارنوال ج.ا.ا حین ایراد بیانیه درمحل افتتاحیه سمینار

محترم عبدالبصير انور وزير عدليه ج.ا.ا حين ايراد بيانیه درمحمل افتتاحیه سمينار

خانم رومانا شوايگر رئيس بخش حاکميت قانون دفتر يوناما حین صحبت در محفل افتتاحیه سمینار

صحبت آقای ناپلیون نوارو نماینده دفتر UNDP در محفل افتتاحیه سمینار

نمایی از کمیته کاری مربوط به موضوعات جزای عمومی ، جرایم خشونت علیه زن مربوط به کود جزا
تحت اشراف فضیلت‌آبان محترم قضاوت‌پوه محمد زمان سنگری و قضاوت‌پوه برات علی متین اعضای ستره محکمه

نمایی از کمیته کاری مربوط به موضوعات امنیت عامه، مواد مخدر، فساد اداری، جرایم نظامی و بخشی از احکام عمومی کود جزا
تحت اشراف فضیلت‌مآبان محترم دوکتور عبدالمالک کاموی ومحترم پوهنوال عبدالقادر عدالتخواه اعضای ستره محکمه

نمایی از کمیته کاری مربوط به موضوعات جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی و بعضی از احکام عمومی کود جزا
تحت اشراف فضیلت‌مآبان محترم قضاوت‌پوه عبدالحسیب احدی عضو ستره محکمه و قضاوت‌وال نجیب الله اکبری سرپرست آمریت عمومی اداری قوه قضائیه

فضیلت‌مآب محترم قضاوت‌پوه محمد زمان سنگری عضو شورای عالی ستره محکمه، حین اعطای تصدیق نامه‌ها برای اعضای اشتراک
کننده سمینار کابل

فضیلت‌مآب محترم قضاوت‌پوه برات علی متین عضو شورای عالی ستره محکمه، حین اعطای تصدیق نامه‌ها برای اعضای اشتراک‌کنندهٔ
سمینار کابل

فضيلتمآب محترم قضاوتپوه عبدالملک کاموی عضو شورای عالی ستره محکمه، حين اعطای تصدیق نامه ها برای اعضای اشتراک
کنندهٔ سمینار کابل

فضیلت‌مآب محترم پوهنوال عبدالقادر عبدالخواه عضو شورای عالی ستره محکمه، حین اعطای تصدیق نامه ها برای اعضای اشتراک
کننده سمینار کابل

فضیلت‌مآب محترم قضاوت‌پوه عبدالحسیب احدی عضو شورای عالی ستره محکمه، حین اعطای تصدیق نامه ها برای اعضای اشتراک
کنندهٔ سمینار کابل

تصویربرخی از اعضای اشتراک کننده سمینار با فضیلت مآب محترم قاضی القضاات و اعضای محترم شورای عالی ستره محکمه

البوم فوتوهای

سمینار علمی و توضیحی برخی از مواد کود جزا برای قضات محاکم ونماینده گان ارگانهای عدلی وقضائی
زون شمال شرق

نمایی از جلسهٔ سمینار کود جزا، زون شمال شرق

فضیلت‌مآب محترم پوهنوال عبدالقادر عبدالخواه حین اعطای تصدیق نامه ها برای اعضای اشتراک کننده سمینار زون شمال شرق

جناب دوکتور غلام حیدر علامہ مرسیٹال لوی خاںوالی حین اعطای تصدیق نامہ ہا بہ اشتراک کنندہ گان سمینار زون شمال شرق

محترم عبدالمجید «غنی زاده» رئیس انستیتوت امور قانون گذاری و تحقیقات علمی - حقوقی وزارت محترم عدلیه، حین اعطای تصدیقنامه به اشتراک کننده گان سمینار زون شمال شرق

جمهوری اسلامی افغانستان

قوه قضائیه

توضیح برخی از مواد کودجزا

درسمینار علمی وتوضیحی

۲۵-۲۷ سنبله ۱۳۹۸

د قضا له خپرونه څخه